

ОБЩИНА ВЕЛИНГРАД

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ВЕЛИНГРАД 2021 – 2027 г.

ПРОЕКТ

2021

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ.....	5
ЧАСТ I. Целеви изисквания и методически подход.....	8
1.1 Предназначение, цел и задачи на ПИРО – Велинград 2021-2027 г.....	8
1.2.Методически подход	11
ЧАСТ II. Аналитични проучвания за природния, социално-икономическия, инфраструктурния комплекс, на екологическото състояние на община велинград.....	14
2.1.Териториален обхват. Ситуиране на община Велинград в административно териториалната структура на област Пазарджик и на Южен централен район за планиране	14
2.2. Характеристика на икономиката на община Велинград.....	28
2.3. Социална характеристика на община Велинград	45
2.3.1. Демографска характеристика. Човешки потенциал	45
2.3.2 Социална инфраструктура (бюджетни услуги).....	66
2.4. Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията	85
2.4.1 Транспортна инфраструктура	85
2.4.2. Водопровод и канализация.....	90
2.4.3 Електроснабдяване и съобщения.....	95
2.4.4 Газификация	96
2.5 Екологични условия	96
2.5.1 Състояние на атмосферния въздух	96
2.5.2. Състояние на водите	98
2.5.3. Състояние на литоложката основа	99
2.5.4. Отпадъци	100
2.5.5. Биоразнообразие, защитени територии и зони.....	100
2.6..Анализ на състоянието на селищата мрежа и на жилищния сектор.....	101
2.6.1.Селищна мрежа – функционална и типологична характеристика на населените места;.....	101
2.6.2. Жилищен сектор.....	108
2.7. Бюджетна политика на община Велинград. Общински бюджет	110

2.8. Административен капацитет.....	116
3. SWOT АНАЛИЗ.....	125
Стратегическа част.	129
III. Цели и приоритети за развитие на община Велинград за периода 2021-2027 г.	129
3.1. Общи и методически изисквания.....	129
3.2. Визия за развитие на общината през програмния период 2021 -2027 г.	131
3.3. Приоритети и стратегически цели на ПИРО.....	133
IV. Описание на комуникационната стратегия, на партньорите и заинтересованите страни и формите на участие в подготовката и изпълнението на ПИРО при спазване на принципите за партньорство и осигуряване на информация и публичност	144
2.2. Комуникационен механизъм за осигуряване на информация, отчетност и прозрачност относно постигнатите резултати.....	146
V. Определяне на зони за прилагане на интегриран подход (Приоритетни зони за въздействие)	148
5.1. Същност на зоните за прилагане на интегриран подход	148
5.2. Определяне на приоритетните зони за въздействие в ПИРО – Велинград -2021-2027	149
Териториален обхват на зоните за въздействие.....	150
VI. ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПИРО	155
6.1.Прилагане на интегриран подход в Програмата за реализация	155
6.2 Основни инструменти на Програмата за реализация.....	156
6.3. Програма за развитие на туризма.....	160
VII. Мерки и дейности за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от природни бедствия.....	164
VIII. НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ И ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПИРО	167
8.1.Същност на процеса за наблюдение и оценка на ПИРО – Велинград 2021-2027	167
8.2. Отговорни структури (участници) в процеса на наблюдение и оценка	168
8.3. Основни инструменти на системата за анализ и оценка на ПИРО	169
П Р И Л О Ж Е Н И Я.....	172

ВЪВЕДЕНИЕ

Планът за интегрирано развитие на общината (ПИРО- 2021-2027) ще бъде основен планов документ на община Велинград. Той ще определя комплексното социално-икономическо и инфраструктурно развитие и опазване на околната среда в общината за програмния период 2021 -2027 г. По нататък в текстовете този документ ще се представя с абривиатурата – „ПИРО – Велинград 2021-2027“.

Нормативното основание за неговото изработване и за прилагането му е чл. 23, т. 1 от Закона за регионалното развитие (ЗРР), обнародван в ДВ бр. 21/31.03.2020 г. За изготвянето на ПИРО Министърът на регионалното развитие и благоустройството със своя Заповед от 25.03.2020 г. утвърди „Методически указания за разработване и прилагане на ПИРО за периода 2021-2027 г.“

Идеята за разработването и прилагането на ПИРО през посочения 7 годишен период е той да надгражда действащите в програмния период 2014-2020 г. *Общински планове за развитие (ОПР) и Интегрираните планове за градско възстановяване и развитие (ИПГРВ) – 2014 - 2020 г.* Друго важно изискване е ПИРО да отчита устройствените решения, съдържащи се в *Общите устройствени планове на общините (ОУПО).*

Изискването е ПИРО - Велинград 2021-2027 да бъде съобразен със следните стратегически и планови документи:

- *Интегрираната териториална стратегия за развитие на Южния централен район за планиране 2021-2027 г.;*
- *Определените национални и регионални цели и приоритети на развитието в България, в това число целите и приоритетите, съдържащи се в актуализираната Национална концепция за пространствено развитие 2013-2025 г.*

Това изискване цели да подчертае взаимовръзката на двата подхода „отгоре – надолу“ и „отдолу – нагоре“ при изработването и прилагането на стратегическите и планови документи на регионалното развитие и йерархичната им подчиненост. Като нов момент е заложена взаимовръзката с приетия ОУП на община Велинград – основен планов документ в сферата на устройственото планиране по Закона за устройство на територията.

Наличието на приет Общ устройствен план на общината (ОУПО), е предпоставка за синхронизиране на политиките за провеждане на интегрираното стратегическо планиране на регионалното развитие с пространственото планиране. Същевременно в общината е изработен и реализиран *Интегриран*

план за градско възстановяване и развитие (ИПГВР) на гр. Велинград. Реализираните мерки по ИПГВР също са обект на аналитичните проучвания в ПИРО – Велинград – 2021-2027.

В съдържателно отношение няколко са новите моменти, които отличават ПИРО от досега действащите ОПР.

- Един от тях е за т. нар. „демаркация“ (разграничаването) и същевременно отчитането на предвижданията на приетия и прилаган Общ устройствен план на общината. Целта е да се обосноват по-добре политиките и съдържащите се в тях мерки за използване на ресурсите и потенциалите на територията за устойчиво развитие на общината, с начина на устройство на отделните структурни части на територията. По такъв начин, приетият ОУП на общината като планов документ с по-дългосрочен хоризонт, ще може да се използва като териториална основа за прилагане на ПИРО;
- Нов момент, който следва да бъде заложен в ПИРО – Велинград 2021-2027 г. е свързан с по-подробното анализиране на състоянието на околната среда и изискванията за залагане в ПИРО на политики и свързаните с тях мерки за влиянието на климатичните промени и опазването на околната среда;
- Трети нов момент, който не се изискваше и прилагаше в досегашните Общински планове за развитие на общините, е в ПИРО да се обосноват и предложат зони за прилагане на интегриран подход за удовлетворяване на идентифицираните нужди, наречени *зони за въздействие*. Те са два типа:
 - *зони за въздействие с комплексен характер* (градски зони за въздействие, които са задължителни за градовете от 1,2 и 3 йерархично ниво;
 - *зони, определени на функционален признак* (например за развитие на туризъм, за развитие на екологично земеделие и др. подобни).

Тъй като, съобразно *Националната концепция за пространствено развитие*, общинския център гр. Велинград е от 2 йерархично ниво, в ПИРО – Велинград 2021-2027 се обосновават и се предлагат втория тип зони, определени на функционален признак.

В следващият програмен период върху комплексното развитие се очаква да се засили негативното влияние на климатичните фактори – глобалното затопляне, природните бедствия,. В Плана се съдържат конкретните въздействия и предлаганите мерки за минимизиране на щетите от

неблагоприятните климатични фактори, като акцентът е поставен върху рисковите територии и зони в община Велинград

В стратегическата част на ПИРО – Велинград 2021-2027 и в неговата програмна част са заложили мерки (програми, проекти, дейности и др.), обосновани с потенциалите на територията и с наличните ресурси (собствени и привлечени), които да бъдат използвани целево за изпълнението на обосноващите в плана цели и приоритети.

В програмата за реализация на ПИРО – в Индикативната таблица - е приложен принципа за реалистичност и възможността за по-честа актуализация на предлаганите програми и проекти. Този подход е с по-ясна приложимост през 2021 и евентуално през 2022 г. във връзка с потенциалните икономически и инвестиционни затруднения, породени като последица от кризата с КОВИД 19.

Към изготвянето и прилагането на ПИРО – Велинград 2021-2027, основни отговорности и ангажименти имат:

- *на първо място*, местните власти – Общинския съвет, Кметът на общината и Общинската администрация. В това отношение е натрупан немалък опит – в общината вече се изпълнява втори поред ОПР. Положителен опит на експерти от Общинската администрация има и при изработването и прилагането и на други общински стратегии, програми и планове;
- *на второ място*, ценно съдействие в етапа на изготвяне на ПИРО ще имат партньорите на местните власти – местният бизнес, неправителственият сектор и населението. Те ще осъществяват и контрол във втория етап – прилагането (реализацията) на ПИРО.

Основните инструменти за контрол на изпълнението на ПИРО ще бъдат *Годишните доклади за изпълнението на плана* и реализацията на заложените в плана индикатори.

Важно място в процеса на изготвяне на ПИРО – Велинград 2021-2027, е отделено на *Комуникационната стратегия*. Тя включва определени действия в процеса на съгласуванията и популяризирането на плана с партньорите. Водещи функции в подготовката и изпълнението на Комуникационната стратегия имат звена от Общинската администрация, които в сътрудничество с разработващия екип организират обществените обсъждания ПИРО – Велинград 2021-2027.

ЧАСТ I. ЦЕЛЕВИ ИЗИСКВАНИЯ И МЕТОДИЧЕСКИ ПОДХОД

1.1 Предназначение, цел и задачи на ПИРО – Велинград 2021-2027 г.

➤ *Предназначение на ПИРО*

Като основен планов документ на общинско ниво за програмния период 2021 – 2027 г., ПИРО определя основните направление на провежданите политики на местните власти за комплексно, интегрирано използване на наличните ресурси и на потенциалите на територията на община Велинград. Те са насочени към:

- Рационалното използване на разполагаемите териториални ресурси на общината за изпълнение на стратегическите приоритети и цели за развитие на общината в средносрочен (седем годишен) времеви хоризонт;
- Определяне рамките на действията на институциите на местните органи на властта, бизнеса, неправителствения сектор и на населението, обхващащи различните видове дейности на територията на общината;
- Определяне на мерките за подобряване на:
 - Условието за живот на населението (качествени бюджетни и други услуги, подобрена селищна среда);
 - Бизнес средата (инвестиции, заетост, доходи на населението);
 - Екологическата обстановка в контекста на климатичните промени.

➤ *Основна цел*

Основната цел на ПИРО е да се предложат насоки за синхронизиране на политиките на регионалното развитие и на пространственото планиране, съдържащи се в основните видове планове - Интегрирани планове на общините (ПИРО), Интегрираните планове за градско възстановяване и развитие 2014-2020 г. (ИПГВР) и Общите им устройствени планове (ОУПО). От това произтича и основната цел на ПИРО – постигане на устойчиво комплексно (интегрирано) развитие на общината на основата на разполагаемите ресурси и потенциала на територията.

➤ **Задачи на ПИРО – Велинград 2021-2027**

Задачите на Плана за интегрирано развитие на община Велинград – 2021-2027 г., следва да бъдат в определено съответствие с нормативните изисквания за регионалното развитие и свързаните с него национални и регионални цели и с приоритетите за развитието в България. Териториалната основа на плана е общината, което изисква да се отчитат специфичните ѝ условия за развитие на социалния, икономическия и инфраструктурния ѝ комплекс, характера на демографското развитие и на селищната мрежа, екологичната ѝ характеристика и другите териториални ресурси и потенциали. Това определя и тематичния обхват и характера на задачите на ПИРО – Велинград 2021-2027.

Задачите на ПИРО могат да бъдат формулирани по следния начин:

- Извършване на анализи и оценки на развитието на общината в програмния период 2014-2020 г, като се очертаят положителните и негативните насоки в развитието и се формулират проблемите, задържащи развитието ѝ. За целта се отчитат заложените приоритети и стратегически приоритети на действащите стратегически и планови документи за програмния период 2014-2020 г.;
- Отчитане на новите моменти в провежданата политика за регионално развитие и връзката му с местното самоуправление;
- Синхронизиране на приоритетите и стратегическите цели, заложи в документите за регионално развитие от по-високите йерархични нива (без да ги прилага механично), като се отчитат конкретните условия за развитие на община Велинград;
- Осъществяване на приемственост в стратегическите цели и приоритети, заложи в действащите стратегически, планови и програмни документи (вкл. ОПР) на община Велинград, изпълнявани в програмния период 2014-2020 г.;
- Прилагане, в дългосрочен и средносрочен времеви хоризонт, на подхода за интегриране на целите, приоритетите и на предприетите действия по реализацията на основните документи в сферата на устройственото планиране (Общ устройствен план на общината) и на регионалното развитие (Интегриран план за развитие на общината). Прилагането на интеграционния подход е с цел постигане на по-добър ефект от използване на териториалните ресурси и потенциали за устойчиво, комплексно социално, икономическо и инфраструктурно

развитие и опазване на околната среда на община Велинград в програмния период 2021-2027 г.;

- Определи рамките на комплексното, интегрирано развитие на общината за следващия 7 годишен период, определени с формулираните приоритети и стратегически цели на ПИРО – Велинград 2021-2027 г.;
- Конкретизира възможностите за изпълнение на приоритетите и целите на ПИРО с конкретни мерки – програми и проекти, тяхното ресурсно осигуряване, сроковете за тяхното реализиране и ангажиментите на отговорните структури;
- Оцени опита на органите на местно самоуправление (Общински съвет, Общинска администрация) и на другите партньори в реализацията на мерките (програми, проектни идеи и проекти, и на други местни инвестиционни инициативи), заложи в действащите планове и програми (основно в ОПР, общински стратегии и програми, бизнес планове на местния бизнес) и др.;
- Обоснове необходимостта от зони за целенасочено въздействие, които да бъдат определени на комплексен и на функционален признак.

Целият процес по изработване на Плана за интегрирано развитие протича съобразно възприетия от разработващия екип методически подход. Същият включва:

- Изискванията на утвърдените от Министъра на регионалното развитие и благоустройството *„Методически указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г.“*
- методическите подходи, прилагани при подобен тип стратегически, планови и програмни документи;
- опита на разработващия екип при изработване на подобен тип документи.

1.2.Методически подход

Целият процес по изработване на Плана за интегрирано развитие протича съобразно възприетия от разработващия екип методически подход. Същият се изразява в прилагането на принципа за последователност на работата по отделните части на плана и и на взаимната им обвързаност. Така се постига хармоничност в неговата структура и съдържание.

Последователността на стъпките по изработването на ПИРО – Велинград 2021 -2027 следва определена логика, включваща няколко етапа:

- Етап 1. *Подготвителни действия* по стартиране на процеса на изработване на Плана за интегрирано развитие на общината;
- Етап 2. *Аналитични проучвания* за състоянието на основните системи (природни условия, икономическа и социална характеристика, състояние на техническата инфраструктура, на екологичното състояние и др.), оценка на разполагаемите ресурси и неусвоените териториални потенциали за развитие на общината;
- Етап 3. *Изработване на стратегия на плана*, включваща инструментите на стратегическото планиране – визия, приоритети и цели, които да бъдат постигнати в плановия период, чрез реализацията на определени мерки (програми, инвестиции, проекти и др.);
- Етап 4. *Програмен*, включващ програмни действия по реализацията на определените мерки (включени в *Индикативният списък с мерки и дейности* на ПИРО), система от индикатори, чрез които се следи как се изпълняват стратегията и програмната част на ПИРО.

Така описан, методическият подход се илюстрира със следната блок-схема.

Последователност на етапите (стъпките), включващи дейностите по изработване и приемане на ПИРО

Фиг. 1.Методически подход

Подготвителният етап, освен типичните действия по избор на изпълнител и оформяне на взаимоотношенията между разработващия екип и Общинската администрация, включва и една друга много важна дейност – информационното осигуряване. От наличната информация и коректното ѝ ползване до голяма

степен се определят обективността и задълбочеността на аналитичните проучвания, включени в етапа „Аналитични проучвания“ (стъпка 2).

Информационното осигуряване за аналитичните проучвания включва статистически данни и оперативна информация за състоянието на отделните функционални системи и дейности на територията на общината. Изискването в това отношение е информацията да има официален характер и да е от официални източници – НСИ, РИО, РЗИ, ОС „Земеделие и гори“, Общинска администрация и др. Друго важно изискване за изработване на аналитичния раздел на ПИРО е да се ползва информация за 6 годишен ретроспективен период (покриващ основно сегашния програмен период 2014-2020 г.). Целта е да бъдат очертани тенденции, да се формулират изводи и проблеми в досегашното развитие

В процеса на работата по изработване на ПИРО – Велинград 2021-2027 са ползвани традиционни за подобен вид проучвания методи, а именно:

- Описателен;
- Статистически
- Аналитично- оценъчен;
- Системен;
- Сравнителен;.
- Пряко наблюдение и др.

Една от важните особености на ПИРО е да се прилага метода за комплексност в стратегическата част на плана с цел постигане ефект на интегрираното планиране и развитие. Това налага да се отчита мястото на ПИРО в йерархичната система от стратегически и планови документи в сферата на регионалното развитие и на устройственото планиране.

Възприетият методически подход се изразява в прилагането на принципа за последователност на работата по отделните части на плана и на взаимната им обвързаност. Така се постига хармоничност в неговата структура и съдържание.

ЧАСТ II. Аналитични проучвания за природния, социално-икономическия, инфраструктурния комплекс, на екологическото състояние на община велинград

2.1. Териториален обхват. Ситуиране на община Велинград в административно териториалната структура на област Пазарджик и на Южен централен район за планиране

Община Велинград е разположена в западния дял на Родопите. Тя е третата по площ община в Пазарджишка област с площ от 604,6 кв.км., което представлява 14 % от територията на област Пазарджик.

Общината граничи :

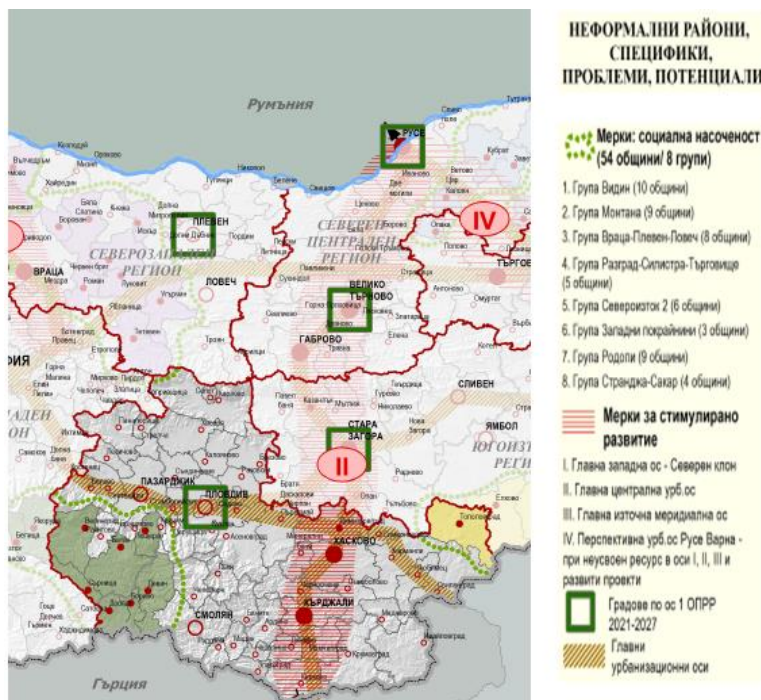
- на север - община Белово;
- на североизток - община Септември;
- на изток - община Ракитово;
- на югоизток - община Батак;
- на юг - община Сърница;
- на запад - община Белица и община Якоруда, област Благоевград.

От гледна точка на брой население, община Велинград е втората след община Пазарджик в областта с население 33 529 души или 13,3%.¹

Общината е девета по брой население и от 58-те общини в Южен централен район за планиране от ниво 2

¹ НСИ, население към 31.12.2019

Релеф

Община Велинград е разположена в Чепинската котловина. Тя се простира изцяло във високите северозападни части на Родопите, поради което преобладаващият тип релеф е планински, надморската височина – от 750–800 до 2186 м. (Чепинската котловина е 750-800 м, връх “Голяма Сютка” – 2196 м).

Характерна особеност на релефа е наличието на специфичен карстов комплекс. Мраморните разкрития между Беглика и кв.Чепино имат голяма туристическа стойност. В този комплекс е и пещерата “Лепеница”, която е обитавана от пещерни хора. В Чепинската котловина избликват водите на карстовия извор “Клептуза”.

Климат

Климатът във Велинградската община е преходно-континентален със средиземноморско влияние, а във високите части е с планинско влияние.

Поради особеностите на релефа, годишната амплитуда на температурата е по-малка – не е така рязка както в равнините, лятото е прохладно, а зимата – мека.

За качеството на атмосферния въздух от голямо значение са следните климатични елементи: температура на въздуха, валежите, скоростта на вятъра, продължителността на слънчевото греене, броят на дните с мъгли и появата и

задържането на снежната покривка. Тези фактори влияят за разсейването и преноса на емитираните вредни вещества в атмосферата.

Надморската височина на Чепинската котловина (ср.около 750 м) фактът, че тя е обградена от планински възвишения, сравнително добрата им лесистост – са причина за неголемите колебания на температурата на въздуха.

Средногодишната температура на въздуха за Велинград (по данни от ХМС.Велинград), е $+8,8^{\circ}\text{C}$, за по-високите планински части (по данни на станция Юндола) тя е $+5,4^{\circ}\text{C}$, или средногодишната температура на въздуха в община Велинград е $7,1^{\circ}\text{C}$.

Най.топъл месец е юли, когато се наблюдават най-високите средномесечни температура - $+18,6^{\circ}\text{C}$ (Велинград), $+14,5^{\circ}\text{C}$ (Юндола) – средна за общината е $+16,5^{\circ}\text{C}$.

Средномесечната минимална температура за общината е $-3,3^{\circ}\text{C}$ ($-2,3^{\circ}\text{C}$ за Велинград и $-4,4^{\circ}\text{C}$ – за Юндола).

Най-студено е през месец януари. Зимните средномесечни температури за общината са $-3,8^{\circ}\text{C}$, като във Велинград те са отрицателни само през януари, а през останалите зимни месеци – декември и февруари – тя е положителна.

Таблица 2.1.1

Средномесечна и годишна температура на въздуха ($^{\circ}\text{C}$)

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ср. год.
Велин-град	-2,3	0,1	3,4	8,0	13,2	16,5	18,6	18,5	14,4	9,6	5,1	0,1	8,8
Юндола	-4,4	-3,1	-0,9	4,7	9,3	12,5	14,5	14,6	10,9	6,0	2,2	-1,8	5,4
Ср. за общин.	-3,3	-1,5	1,2	6,3	11,2	14,5	16,5	16,5	12,6	7,8	3,6	-0,9	7,1

Валежи

Средногодишната сума на валежите е 954 мм. Най-малки са валежите през месец септември – 36 мм, а най-влажно през месец май – 73 мм. По отношение на валежите по сезони се наблюдава едно равенство – през есента и зимата падат

съответно 135 мм и 138 мм, а през пролетта и лятото – по 160 мм. Тези данни показват, че валежите са сравнително равномерно разпределени през цялата година.

Снежната покривка е със средна продължителност 118 дни, най-често е нетрайна. Това се потвърждава от факта, че само 40 % от зимните дни са с устойчива снежна покривка. Най-рано сняг паднал на 06.X., а най-късно – на 09.I. Устойчива снежна покривка се формира най-рано на 05.XII, а снегът се разтопява най-рано на 15.III.

Таблица 2.1.2

Средномесечна, сезонна и годишна сума на валежите (мм) за станция Велинград

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Год.
48	40	41	47	73	69	53	38	36	48	52	50	954

Зима	Пролет	Лято	Есен
138	160	160	135

Таблица 2.1.3

Средномесечен и годишен максимален денонощен валеж (мм)

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ср. год
Велин-град	17	13	14	14	19	23	21	18	16	18	17	16	39
Юндола	17	14	15	15	22	25	24	20	19	20	19	16	43

Таблица 2.1.4

Дата на поява и изчезване на снежната покривка

Станция Велинград –	най-ранна	най-късна
	06.X. – 09.I.	22.XI. – 05.XII.

Слънчево греене

Продължителността на слънчевото греене се отразява върху температурата на въздуха и валежите. Интензивността на сумарната слънчева радиация е в пряка зависимост от височината на слънцето над хоризонта и от прозрачността на въздуха.

Слънчево време има 2157 часа през годината. Най-много слънчеви часове има през август – 304, а най-малко през декември – само 81 часа. По сезони най-много слънчево греене има през лятото – 832 часа (38,6 % от слънчевото греене), на второ място е пролетта – 538 часа (24,9 %), на трето място е есента – 504 часа (23,4 %) и на последно място е зимата – само 283 часа (13,1 %).

Районът е с добра радиационна характеристика, която не стимулира вторични химични реакции за повишаване нивото на замърсяване на въздуха.

Таблица 2.1.5

Продължителност на слънчевото греене (часове)

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ср. год.
Велин-град	90	112	154	180	204	234	294	304	236	163	105	81	2157

Мъгли и скорост на вятъра

Броят на дните с мъгла в община Велинград е различен за гр.Велинград и котловината и за Юндола. Респективно 25 дни и 36,9 дни годишно са с мъгла. Средномесечно за Велинград се падат по 2,1 дни, а за Юндола – по 3,1 дни. Най-много мъгливи дни според данните от станция Велинград (5,5) са през месец декември, а за Юндола те са 5,4 (през м.ноември).

По полугодие мъглите във Велинград от IV до IX месец са само 4,2 дни, а от X до III месец – са 20,8 дни, за Юндола те са съответно 10,4 дни (IV-IX месец) и 26,5 дни (X – III месец).

Таблица 2.1.6

Брой на дните с мъгла по месеци, полугодие и годишно

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	IV –IX	X –III	Год.
Велин-град	3,4	2,7	2,1	0,8	0,7	0,7	0,4	0,6	1,1	3,4	3,5	5,5	4,2	20,8	25,0
Юндола	3,5	2,7	3,4	2,1	1,9	2,0	2,1	2,3	3,2	4,7	5,4	3,6	10,4	26,5	36,9

Максималният брой на дните с мъгла през годината за станция Юндола е 190 дни, а за Велинград . 72 дни. Най-много мъгливи дни на Юндола има през м.октомври (23 дни), през същия месец е и максимумът във Велинград (17 дни). Най-малко мъгли във Велинград се наблюдават през м.август (3 дни), а на Юндола през м.май (10 дни).

Таблица 2.1.7

Максимален брой на дните с мъгла

Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	V –IX	X –III	Год.
Велин-град	13	16	8	4	4	7	4	3	11	17	10	16	24	53	72
Юндола	18	16	22	12	10	13	22	18	22	23	21	15	91	99	190

Ветрове

Скоростта на вятъра обуславя мекия климат в общината. Общо взето Чепинската котловина е защитена от ветровете, защото е оградена от всички страни с планини и планински възвишения.

Духат обикновено т.нар."горски бризи", преобладаващата компонента на които са югозападните и североизточни ветрове. Местен вятър тук е "вечерникът". През летните горещини той внася прохладата в котловината. Твърде характерно е действието на северозападният вятър, свързано с валежите. Местните хора знаят – явят ли се мъгли над Арабчал и Каменица – ще вали.

Средногодишната скорост на вятъра за Велинград е 1,5 м/сек, а за Юндола – 1,4 м/сек. Общо взето средномесечната и годишна скорост на вятъра е равномерна.

Таблица 2.1.8

Средномесечна и годишна скорост на вятъра (м/сек)

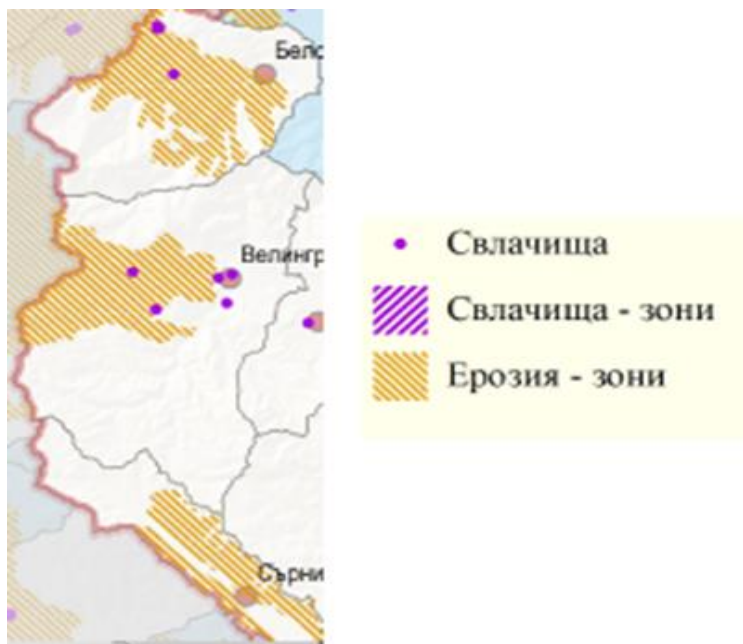
Станция	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Ср. год.
Велинград	1,0	1,7	1,9	2,0	1,7	1,5	1,5	1,6	1,4	1,4	1,5	1,4	1,5
Юндола	1,4	1,7	1,6	1,6	1,4	1,4	1,4	1,3	1,3	1,3	1,3	1,4	1,4

Метеорологичната характеристика въздейства пряко върху санитарно-курортния комфорт на почиващите във Велинградската община. Мекият климат способства за развитието на отдиха, като цяло.

Геоложка основа

Районът попада в Западно-Родопският блок на Родопския масив. Геоложката основа е изградена от метаморфни, магмени и седиментни скали. Метаморфните скали се свързват с докамбрийско-гранитоидите с палеозойска, а седиментните с неозойска възраст.

Докамбрий е представен от Пра-Родопската надгрупа Дебелината на надгрупата не превишава 900 м. Рупчоската група в Чепино е представена от Чепеларската, Богутевската и Вълчанската свити.

Чепеларската свита се разкрива на югозапад и на север от Велинград. Тя е изградена от алтерниращи биотитови, мусковитови и двуслюдни дребнозърнести гнайси, шисти, гнайсошисти, амфиболити, мрамори, нечисти мрамори. Разкрива се югозападно и северно от Велинград. Дебелината на Чепеларската свита е от 200 до 800 метра. *Богутевската свита* се разкрива над Чепеларската свита и има най-широко разпространение в Чепино. Асеновградската група се среща по долините на р.Чукура от "Клептуза" до "Беглика".

От физикогеоложките явления и процеси най-широко са разпространени: Карста; Сипеите; Срутищата.

Хидрология

Основната дренажна артерия на общината е Чепинската река. Тя се явява един от най-пълноводните притоци на р.Марица. Водосборният ѝ басейн съвпада с границите на общината. Изворите ѝ са южно, югоизточно от вр."Малка Сютка". В началото (р.Рибна - Балък дере) навлиза в дълбока долина и протича на пряко през Чепинската котловина, където (под названието Стара река, Банска река) на места се използва за напояване.

Като Чепинска река тя се образува южно от кв."Чепино" от вливането на още три реки - Лепеница, Бистрица и Абланица.

В началото на кв."Чепино" приема и водите на карстовият извор "Клептуза" (580 - 1160 л/сек). От ляво в кв."Лъжене" се влива р.Луковица, която извира под Юндола. По-надолу реката приема водите на р.Еленка. В котловината се влива най-големият ѝ приток - р.Мътница, след с.Драгиново продължава на север в живописния Чепински пролом между ридовете Алабак и Коркария. След с. Ветрен дол реката навлиза в Тракийската низина и се разбива на няколко ръкава. Най-големите притоци на реката са Софан дере, Абланица и Мътница. Дължината ѝ е около 87 км, а водосборният ѝ басейн - 899,6 км².

Хидротермални находища

Минералните води в общината извират непосредствено от делувиалните отложения и младотерциерните наслаги. Локалното обогатяване на минералните води с радон в хидротермалното находище "Чепино" е свързано еманиращи пукнатини или пигматитови жили, които съдържат присъединени радиоелементи. Повишаването на температурата и увеличаването на минерализацията на водата, зависи от дълбочината на циркулацията им - най-високи са в Драгиново и

постепенно намаляват към кв."Чепино". Най-висока е температурата на водата в Драгиново - 94°C. С най-голям дебит е хидротермалното находище "Чепино" (62 л/сек). Тук водата е радонова (радиоактивна).

Хидротермалните находища в общината са четири - Чепино, Лъджене, Каменица и Драгиново. Общият дебит на минералната вода възлиза на около 175 л/сек със средна температура около 60°C. Велинградският термоводоносен басейн е един от най-крупните и сравнително добре проучени в цялата южнобългарска термална област. Водните му ресурси възлизат на не по-малко от 160 л/сек., от които 150 л/сек. са разкрити и подготвени за експлоатация. Огромните ресурси на този басейн са съсредоточени на територията на Велинград 140 л/сек. или 80 %. Половината от тези ресурси се падат на Чепинското находище, което има голяма радиоактивна мощност, превишава два пъти мощността на Нареченското находище. Минералните води на Велинград в количествено и качествено отношение съчетават едновременно курортните възможности на водите в Хисар, Баня - Пловдивско и Нареченски бани.

Таблица 2.1.9

Хидротермални находища

Находища	Извори	Дебит l/s	Температура °C	Минерализация mg/l	Радиоактивност /в емани/
Чепино	18	70	22 - 48	0,20 - 0,24	68 - 73
Лъджене	48	35	22 - 60	0,20 - 0,60	4 - 17
Каменица	11	30	53 - 90,5	0,65 - 0,82	6 - 18

Сумарният дебит на естествените извори е около 110 л/сек с температура от 220 С до 780 С. Чрез сондажи дебита се увеличава на около 130 - 150 л/сек, а температурата достига до 910 С.

Всички води са хидрокарбонатни, натриеви, флуорни, сулфатни и др. с променлив йонен състав. Съдържанието на аниони и катиони в различните извори е различно. Минералните води имат още в състава си голямо разнообразие от редки и разсеяни елементи. Водозточниците са групирани в

трите квартала на града. В разположението им съществува температурна и геохимична зоналност. От юг към север нараства температурата, солевото съдържание, количеството на сулфатите, натрия, флуора и силициевия диоксид. Горещите води съдържат и сулфиди.

В квартал Чепино се намира един от най-големите термални извори в страната с дебит над 60 л/сек. Водите са алкални (карбонатни, сулфатни, натриеви) и флуорни с ниска минерализация до 0,24 г/л и температура до 48С⁰. Отличават се с повишена радиоактивност от 70 до 80 емана. Съдържат сравнително повишени концентрации на волфрам, сребро и др.

В квартал Лъджене, по долината на река Луковица има 42 минерални извора и 6 сондажа. Температурата на водите нараства от запад на изток от 22⁰С до 66⁰С. По състав водите са предимно флуорни. От микроелементите присъстват антимон, индий и арсен.

В квартал Каменица се намират най-горещите минерални води с температура до 910 С. Те са сулфатно-хидрокарбонатни, натриеви флуорни (флуорид от 7 до 12 mg/l), силициеви (мета-силициева киселина - до 137 mg/l) и с по-висока обща минерализация до 0,82 g/l. Някои води имат хидросулфиди. От микроелементите се съдържат стронций, волфрам, галий, антимон, арсен и др.

Водните запаси и източници в района на общината - реки, карстови и минерални извори - са фактор, който е способствал за развитието на селищната мрежа, стопанската дейност и развитието на балнеолечебният отдих и туризъм като цяло.

Полезни изкопаеми

Районът не е богат на полезни изкопаеми, като изключим добрите залежи от представителите на нерудните изкопаеми като: - мрамор; гранит и др. Оскъдните находища от нерудни полезни изкопаеми не се експлоатират ефективно. Единствено добивът на мрамор има стопанско значение. Най-известното мраморно находище Лепеница се намира на 12 км на юг от Велинград. Злато в района на общината е добивано още от траките. В Сребрен, Писани скали, Семово и Бакалски колиби се срещат древни рупи, оставени от бесите. По - значителни златни рудни изяви се формират в три района - Бабяк, Сребрен и Пашово. Запасите са добре проучени, но рудите не са пригодни за промишлена експлоатация (Бабяк и Сребрен), а при с.Пашово има голяма перспектива за търсене на златосъдържащи руди.

Почви

Преобладаващите почви в общината са кафявите горски почви (89 % от общата площ). Песъчливо-глинести са кафявите горски почви и съдържат малко хумус. Характерна особеност на кафяви горски почви е липсата на оподзоляване в хумусния хоризонт при отсъствие на CaCO_3 в основната скала и наличността на много ярко кафяво до червеникаво оцветяване. Тъмните кафяви почви са характерни за северните и близки до тях изложения. Отличават се с голямата си мощност, добре изразен хумусно - акумулативен хоризонт и малка скелетност. Имат големи запаси от хранителни вещества и висок капацитет на активна влага. Това ги прави в повечето случаи почви с високи лесорастителни свойства, върху които успешно растат насаждения от бук, ела, смърч, бял бор и др. Светлите кафяви почви са характерни за южните и близки до тях изложения. Те са маломощни, със скъсен хумусен хоризонт и наличие на много скелет. Заемат се главно от различно продуктивни бялборови насаждения. Бук, смърч, ела - лош растеж и малка продуктивност. От гледна точка на горското стопанство кафявите горски почви са твърде плодородни. Тук растат най-производителните букови и иглолистни гори. Поради релефа протичат интензивни ерозионни процеси, където лесорастителните свойства са лоши.

Канелени горски почви в общината са разпространени около Чепинска река.

Тези почви са средно хумусни, по съдържание на хумус приличат на сивите горски почви, слабо запазени с усвоим азот и фосфор. За подобряване на плодородието им се препоръчва наторяване и напояване. Имат рязка диференциация между хумусния и алувиалния хоризонти. Хумусният е с мощност 25-40 см. При навлажняване набъбват, а при изсъхване се спичат, при обработка се къртят на твърди буци. Естественото им плодородие е слабо, но могат да се получават задоволителни добиви при добра агротехника.

Алувиално-ливадните почви са разпространени върху I и II надзаливни тераси на. Те са богати на скални материали и на хумусни вещества, висоководопропускливи са и са подходящи за отглеждане на зеленчуци. Основните дейности за повишаване на плодородието им освен торене са насочени към предпазването им от заливане на реките, заблатяване и засоляване.

Общото състояние на почвите в общината е добро. Основната задача е да се съхрани почвеното плодородие и да се запазят земите от замърсяване с пестициди, торове и петролни продукти. Във високите части на планината по поречията на реките основният проблем на почвите е свързан с ерозията.

Флора и фауна

На територията на община Велинград се наблюдава голямо разнообразие на флората и фауната. Основните причини за разнообразието на растителността са височинните пояси, всеки от които е със специфичен набор от растителни видове. Основно значение за формирането на богатото растително разнообразие имат климатичните условия, сложният релеф, почвите, дейността на човека и др. фактори. Растителността е изключително богата на видове - главно поради голямата вертикална амплитуда, която варира от 400 - 2 186 м.

В най-ниските части, в котловините и край реките (надморска височина до 500 м), преобладават смесените дъбови гори (бяла върба, крехка върба, черна елша, черна тополя, бяла тополя и др.).

На сухите каменисти и припечни склонове в ксеротермния дъбов пояс преобладават: церът, зимният дъб, мъждряна, келявият габър, благуният, драката и др. Значителна роля в състава на растителността в тези пояси играят тревните съобщества. Между тях на широко са разпространени: червената властика, орловата папрат, карталът, обикновената полевица и др. На една част от тях се отглеждат селскостопански култури (главно картофи).

В иглолистния пояс (надм.в 1 300 - 1 500 м) и по-рядко до 2 000 м, преобладават иглолистните гори - смърч, бял бор, ела, /лиственица - много рядко, използва се като парково дърво най-често, интродуцирана е в България/ и малък брой изкуствено залесени със зелена дугласка. Дървесни видове: бял бор, смърч, ела, черен бор, бук, елша, ива, трепетлика, тополи, горскоплодни /джанка, дива круша, киселица/.

В иглолистния пояс (надм. в 1 300 - 1 500 м) и по-рядко до 2 000 м, преобладават иглолистните гори - смърч, бял бор, ела, лиственица и малък брой изкуствено залесени със зелена дугласка.

В субалпийският пояс (надм.в. 1 900 - 2 186 м), в растителната покривка се срещат: черна боровинка, червена боровинка, връшняк, зелена елша и др. В този пояс значително участие имат тревните формации - алпийският лапад, карталът, мечата ливадна трева и чернеещата властика.

Горският фонд заема 83.8 % от територията на общината, като за управлението му отговарят ДГС "Алабак", УОГС "Г. Ст. Аврамов", ДЛС "Чепино" Растителността в района на общината е ценен източник на дървесина, фураж, хранителни продукти, лечебни растения и др.

Различните растителни съобщества имат климатична, вододайна, водоохранна и почвозащитна средообразуваща, санитарно-хигиенна и др. роли.

Горската растителност представлява естествен филтър за пречистване на замърсения въздух. Растителността е основен фактор при формирането на природната среда и поддържането на екологическото равновесие в нея.

Животинският свят се отличава с голяма пъстрота, като безспорно най-голям интерес представляват птиците - лещарка, калугерица, кукувица, козодой, щъркеловите, нощните и дневните грабливи птици.

В планинските райони се срещат: вълк, лисица, таралеж, къртица, невестулка, пор, заек, мечка, глигани, дива коза, дива котка, сърна, елен, скален орел, сокол, ястреб, глухар, скална яребица и др.

Във Велинградската община са проучени 133 вида защитени животни, от които 101 вида са птици.

Поради този факт някои територии от общината са включени в системата "Натура" по две директиви - за местообитанията и за птиците. Като цяло състоянието на дивеча тук е сравнително стабилно,.

Историческа обвързаност

Най-ранните обитатели на района – Чепино, са неолитните земеделци и скотовъдци (обитавали пещера Лепеница). Такова селище е открито в района, в който по-късно е изградена крепостта Цепина. В района са намерени различни предмети – главно фрагменти от керамични култови съдове, които показват, че животът продължава и през следващите епохи – енеолит, бронзова, старожелязната и новожелязната.

Обитатели на тези земи през бронзовата епоха и особено през старожелязната са траките от племето беси. Следи от такива селища са открити не само около Цепина, но и в района на Велинград и с. Драгиново (местността "Стража").

Археологическите проучвания в района разкриват мрежа от култови средища на бесите. Това дава основание на някои изследователи тракитолози да твърдят, че в тази част на Чепино е имало някакъв култов център. Тази хипотеза се поддържа от откритите в района места за производство на култова керамика, която получава името на региона "керамика тип Чепино".

Римското владичество в този район оставя трайни следи: Римски пътища (единият - свързващ Мехомия с Тракийската низина и един напречен път, който свързва този път с пътя за Бесепара), Римски крепости (местност "Лакът" "Селището"). По това време съществували и тракийски селища от римската епоха (местности "Липовец", "Биволично дере", "Грамада", "Градот", "Селище" и

др.). Римляните са използвали и термалните води, свидетелство за което е останките от римски каптажи в Каменица и кв."Чепино".

След разпадането на Римската империя, в нейната източна част остава Византийската империя. От това време са останали останки от Ранновизантийски базилики, които свидетелстват, че местното население приема християнството. Освен траките през V и VI век, тук се заселват славяни, които приемат постепенно християнството, но поради по-голямата си численост запазили езика си и самобитната си култура.

Тези части от Византия са присъединени към България по времето на хан Пресиян. Когато княз Борис I налага християнството като официална религия в България, всички обитатели на Чепино вече били християни. С въвеждането на славянската писменост местното население приема наименованието българи.

Основен фактор в региона по това време е крепостта Цепина, която играе съществена роля в отбраната на България. Названието на крепостта се налага като име на целия регион. До падането на България под турска власт крепостта и района неколкократно преминава във владение на Византия и България.

2.2. Характеристика на икономиката на община Велинград

Развитието на икономическия сектор е от особена важност за цялостния статус на общината. Анализът на икономиката е на база данни от НСИ по икономически сектори за периода 2014-2018 година.

Таблица 2.2.1

Основни показатели на общинската икономика.

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ВЕЛИНГРАД 2021 – 2027 г.

*

Проект за обсъждане и препоръки

Икономически дейности (A21)	Предприятия	Произведена продукция ¹	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Заети лица ²	Наети лица ²	Разходи за възнаграждения	ДМА
	Брой	Х и л я д и л е в о в е				Б р о й		Х и л я д и л е в о в е	
2014 година									
Община Велинград	1 549	183 046	310 411	285 655	294 014	6 759	5 698	32 780	129 700
A СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	136	4 985	6 166	5 316	5 991	348	235	913	6 493
B ДОБИВНА ПРОМИШЛЕНОСТ	..	..	..	..	..	..			
C ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕНОСТ	243	75 613	87 226	76 917	80 828	2 156	2 014	9 260	25 367
D ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	4	..	..	..	1 214	7	..	..	..
E ДОСТАВЯНЕ НА ВОДИ; КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ, УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	..	..	..	..	..	..	..	..	..
F СТРОИТЕЛСТВО	41	5 891	6 310	5 259	5 880	115	95	460	..
G ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	645	27 060	129 329	125 228	125 025	1 560	1 116	5 011	13 430
H ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	53	13 276	14 612	12 888	14 026	234	201	1 005	2 741
I ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЬОРСТВО	184	31 694	38 171	36 862	34 618	1 243	1 126	7 572	50 673
J СЪЗДАВАНЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ТВОРЧЕСКИ ПРОДУКТИ; ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ	12	1 820	2 067	1 992	2 032	72	62	809	998
L ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	42	2 773	3 441	1 403	4 611	58	32	225	11 938

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ВЕЛИНГРАД 2021 – 2027 г.

*

Проект за обсъждане и препоръки

М ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ И НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	47	1 112	1 139	1 116	897	113	74	253	1 378
Н АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	15	880	914	882	827	49	34	151	412
Р ОБРАЗОВАНИЕ	7	81	88	88	75	7	..	..	..
Q ХУМАННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНА РАБОТА	51	13 723	16 438	13 821	15 073	594	547	6 231	9 345
Р КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	15	223	248	248	235	20	13	51	268
С ДРУГИ ДЕЙНОСТИ	50	879	921	836	819	100	60	200	176
2015 година									
Община Велинград	1 438	163 932	280 246	265 393	263 640	6 203	5 227	33 076	126 200
А СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	145	6 258	7 919	6 762	6 999	366	233	983	9 404
В ДОБИВНА ПРОМИШЛЕННОСТ	..	..	..	..	..	-	-	-	-
С ПЕРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕННОСТ	167	48 338	56 011	52 734	54 312	1 556	1 471	7 661	22 077
Д ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	4	..	..	..	..	..	..	..	..
Е ДОСТАВЯНЕ НА ВОДИ; КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ, УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Ф СТРОИТЕЛСТВО	39	10 878	12 064	9 829	11 207	162	141	613	4 321
Г ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	608	29 756	124 662	122 093	119 024	1 492	1 092	5 386	12 515

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ВЕЛИНГРАД 2021 – 2027 г.

*

Проект за обсъждане и препоръки

Н ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	52	10 527	11 264	10 669	11 271	228	194	1 186	2 255
И ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЪОРСТВО	170	34 150	40 791	39 336	34 484	1 318	1 202	8 662	48 098
Ж СЪЗДАВАНЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ТВОРЧЕСКИ ПРОДУКТИ; ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ	9	1 676	..	..	..	57	..	..	..
Л ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	40	1 471	1 800	1 239	2 726	42	16	138	11 363
М ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ И НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	50	1 324	1 376	1 327	921	93	60	256	649
Н АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	17	1 128	1 406	1 251	1 062	51	39	158	487
Р ОБРАЗОВАНИЕ	7	74	74	74	65	9	4	18	..
Q ХУМАННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНА РАБОТА	53	13 853	16 275	13 911	15 188	596	548	6 184	8 757
Р КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	16	311	358	351	333	26	18	55	992
S ДРУГИ ДЕЙНОСТИ	57	1 030	1 099	1 089	997	115	73	290	148
2016 година									
Община Велинград	1 496	175 235	299 028	273 325	279 216	6 418	5 320	36 122	142 445
А СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	148	7 453	9 122	7 231	7 721	345	204	849	10 482
В ДОБИВНА ПРОМИШЛЕННОСТ	..	..	..	..	..	-	-	-	-
С ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕННОСТ	164	46 394	59 884	54 531	57 579	1 561	1 458	8 759	21 766
Д ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	4	1 138	..	..	..	..	..	..	..

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ВЕЛИНГРАД 2021 – 2027 г.

*

Проект за обсъждане и препоръки

Е ДОСТАВЯНЕ НА ВОДИ; КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ, УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Ф СТРОИТЕЛСТВО	34	6 378	6 967	6 122	7 080	117	98	471	4 510
Г ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	639	37 162	134 177	124 652	129 014	1 606	1 165	6 195	19 438
Н ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	53	10 093	11 364	10 356	10 906	229	188	1 148	3 167
И ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЬОРСТВО	178	39 403	46 893	44 924	41 216	1 434	1 306	9 665	55 107
Ж СЪЗДАВАНЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ТВОРЧЕСКИ ПРОДУКТИ; ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ	9	1 866	2 157	2 087	2 077	57	..	..	..
Л ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	42	3 651	4 120	2 037	2 319	43	17	130	11 667
М ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ И НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	62	1 806	1 820	1 800	1 220	121	71	394	909
Н АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	20	618	670	632	639	52	36	183	772
Р ОБРАЗОВАНИЕ	6	114	114	114	99	12	5	23	..
Q ХУМАННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНА РАБОТА	55	15 494	16 550	14 029	14 795	607	547	6 372	8 624
Р КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	17	744	815	705	565	26	18	79	937
С ДРУГИ ДЕЙНОСТИ	62	1 112	1 173	1 168	1 044	113	68	305	154
2017 година									
Община Велинград	1 555	174 881	312 457	294 707	292 499	6 725	5 582	40 872	155 109

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ВЕЛИНГРАД 2021 – 2027 г.

*

Проект за обсъждане и препоръки

A СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	153	6 276	8 227	6 501	7 405	363	225	1 078	11 838
B ДОБИВНА ПРОМИШЛЕНОСТ	..	..	..	..	..	-	-	-	-
C ПЕРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕНОСТ	180	40 798	48 500	45 654	47 504	1 502	1 394	9 227	18 645
D ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	..	..	..	..	..	..	..	..	..
E ДОСТАВЯНЕ НА ВОДИ; КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ, УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	3	..	..	..	..	..	..	..	..
F СТРОИТЕЛСТВО	39	8 149	11 021	10 301	9 367	139	119	558	7 995
G ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	653	34 858	147 035	144 557	141 246	1 732	1 275	7 332	16 008
H ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	52	11 425	12 476	11 297	11 720	237	197	1 173	3 029
I ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЪОРСТВО	183	42 352	51 174	48 529	44 672	1 519	1 379	10 838	56 133
J СЪЗДАВАНЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ТВОРЧЕСКИ ПРОДУКТИ; ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ	14	2 693	3 438	3 253	3 531	74	64	1 194	512
L ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	38	4 372	4 661	1 861	4 143	44	16	149	16 631
M ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ И НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	63	2 260	2 379	2 291	1 583	132	89	574	1 438
N АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	21	762	812	754	685	56	38	199	751
P ОБРАЗОВАНИЕ	5	117	126	126	98	9	..	25	..
Q ХУМАННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНА	60	15 502	17 092	14 411	15 593	662	591	7 101	17 291

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ВЕЛИНГРАД 2021 – 2027 г.

*

Проект за обсъждане и препоръки

РАБОТА									
R КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	17	449	501	501	359	25	19	87	264
S ДРУГИ ДЕЙНОСТИ	69	1 519	1 636	1 603	1 412	132	79	434	186
2018 година									
Община Велинград	1 613	194 826	340 647	318 526	320 142	6 960	5 754	47 166	170 046
A СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	156	7 281	9 677	7 060	8 222	376	213	1 177	11 800
B ДОБИВНА ПРОМИШЛЕНОСТ	..	..	..	..	..	..	..	..	..
C ПРЕРАБОТВАЩА ПРОМИШЛЕНОСТ	179	49 044	59 595	54 051	57 815	1 515	1 413	10 168	17 909
D ПРОИЗВОДСТВО И РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЕЛЕКТРИЧЕСКА И ТОПЛИННА ЕНЕРГИЯ И НА ГАЗООБРАЗНИ ГОРИВА	4	..	..	..	..	7	..	..	..
E ДОСТАВЯНЕ НА ВОДИ; КАНАЛИЗАЦИОННИ УСЛУГИ, УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	..	1 889	1 915	1 882	..	..	..	..	..
F СТРОИТЕЛСТВО	33	3 847	5 014	3 487	4 921	108	92	567	6 313
G ТЪРГОВИЯ; РЕМОНТ НА АВТОМОБИЛИ И МОТОЦИКЛЕТИ	660	36 363	153 973	150 333	147 169	1 738	1 264	8 039	18 608
H ТРАНСПОРТ, СКЛАДИРАНЕ И ПОЩИ	52	12 511	13 399	12 673	12 754	240	200	1 354	3 681
I ХОТЕЛИЕРСТВО И РЕСТОРАНТЬОРСТВО	204	53 921	63 623	59 720	57 489	1 735	1 575	13 407	61 296
J СЪЗДАВАНЕ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ТВОРЧЕСКИ ПРОДУКТИ; ДАЛЕКОСЪОБЩЕНИЯ	15	3 584	3 889	3 798	3 808	76	63	1 948	366
L ОПЕРАЦИИ С НЕДВИЖИМИ ИМОТИ	44	2 308	3 183	2 301	2 964	59	26	241	20 960

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ВЕЛИНГРАД 2021 – 2027 г.

*

Проект за обсъждане и препоръки

M ПРОФЕСИОНАЛНИ ДЕЙНОСТИ И НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ	64	2 569	2 780	2 593	2 007	125	79	592	1 538
N АДМИНИСТРАТИВНИ И СПОМАГАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ	21	706	729	663	648	39	24	170	429
P ОБРАЗОВАНИЕ	7	130	138	137	113	8	4	33	12
Q ХУМАННО ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ И СОЦИАЛНА РАБОТА	63	16 595	18 293	15 619	16 738	668	604	7 762	19 357
R КУЛТУРА, СПОРТ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ	21	684	879	849	639	24	16	116	..
S ДРУГИ ДЕЙНОСТИ	86	2 021	2 134	2 106	1 857	152	87	607	165

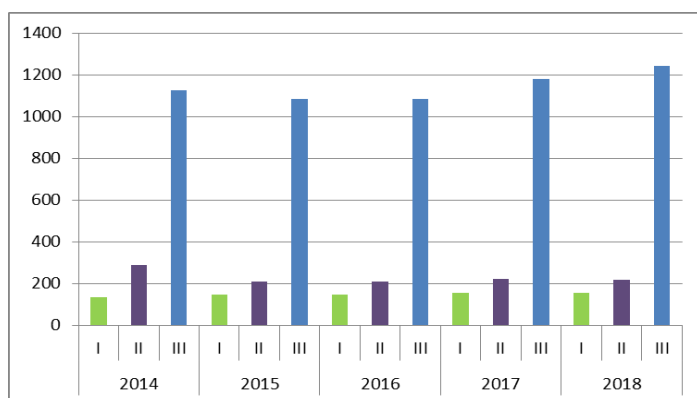
Източник: „Отдел статистически изследвания“ Пазарджик

Разгледани в аспект, данни по сектори , картината е следната:

Таблица 2.2.2

Икономиче-ски сектори	Предприятия	Произведена продукция ¹	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Заети лица	Наети лица	Разходи за възнагра-ждения	ДМА
	Брой	Х и л я д и л е в о в е				Б р о й		Х и л я д и л е в о в е	
2014 година									
I	136	4 985	6 166	5 316	5 991	348	235	913	6 493
II	288	81 504	93 536	87 922	2 278	2 109	2 278	9 720	25 367
III	1 125	96 557	210 709	192 417	285 745	4 302	3 185	22 147	97 840
2015 година									
I	145	6 258	7 919	6 762	6 999	366	233	983	9 404
II	210	59 216	68 075	62 563	65 519	1 718	1 612	8 274	26 398
III	1 083	98 458	204 252	196 068	191 122	4 119	3 382	23 819	90 398
2016 година									
I	145	6 258	7 919	6 762	6 999	366	233	983	9 404
II	210	59 216	68 075	62 563	65 519	1 718	1 612	8 274	26 398
III	1 083	98 458	204 252	196 068	191 122	4 119	3 382	23 819	90 398
2017 година									
I	153	6 276	8 227	6 501	7 405	363	225	1 078	11 838
II	222	48947	59521	55955	56871	1641	1513	9785	26640
III	1 180	119 658	244 709	232 251	228 223	4 721	3 844	30 009	116 631
2018 година									
I	156	7 281	9 677	7 060	8 222	376	213	1 177	11 800
II	216	54 780	66 524	59 420	62 736	1 630	1 505	10 735	24 222
III	1 241	132 765	264 446	252 046	249 184	4 954	4 036	35 254	134 024

За изследваният период най-много са фирмите от третичният сектор-сектора на услугите, следвани от тези в сектор индустрия и селско и горско стопанство.

Фиг.2.2.1 Брой фирми по икономически сектори.

Третичният сектор е водещ и по отношение на останалите наблюдавани показатели, като разликата с останалите два сектора е в пъти. Това до голяма степен се дължи на факта, че към този сектор са дейности като търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети и хотелиерството и ресторантьорството, стопански дейности от изключителна важност за общината.

По показателя приходи от дейност най-голям дял в общинската икономика се пада на сектора на услугите 77,6%, от които 45.2 % се падат на търговията и ремонта на автомобили и мотоциклети и 18.7 % на хотелиерство и ресторантьорство. На второ място е сектора на индустрията с 19.5 %, от които с най голям дял е преработващата промишленост. Последното място заема селското и горското стопанство на което се пада дял от 2.8 %.

Спрямо предходните данни от актуализацията на Общинския план за развитие за периода 2014-2020 година, третичният сектор бележи ръст при относително стационаране на индустрията и аграрния сектор.

По отношение на размера на действащите фирми, като гръбнак на общинската икономика се явяват микро фирмите - 91.7.%. Те и малките фирми формират най-много приходи от дейност -76%, а заетите лица в тях представляват 70% от всички заети в общината.

Таблица 2.2.3

Групи предприятия според броя на заетите в тях лица

Групи предприятия според заетите в тях лица	Предприятия	Произведена продукция ¹	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Заети лица ²	Наети лица ²	Разходи за възнаграждения	ДМА
	Брой	Х и л я д и л е в о в е				Б р о й		Х и л я д и л е в о в е	
2014 година									
Община Велинград	1 549	183 046	310 411	285 655	294 014	6 759	5 698	32 780	129 700
Микро до 9 заети	1 416	62 963	134 270	122 491	130 536	2 820	1 851	7 955	51 536
Малки от 10 до 49	113	68 066	118 364	108 087	110 281	2 229	2 148	11 013	33 520
Средни от 50 до 249	20	52 017	57 777	55 077	53 197	1 710	1 699	13 812	44 644
Големи над 250	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2015 година									
Община Велинград	1 438	163 932	280 246	265 393	263 640	6 203	5 227	33 076	126 200
Микро до 9 заети	1 316	55 802	112 297	106 240	106 928	2 505	1 627	7 780	47 466
Малки от 10 до 49	102	58 486	111 354	106 027	105 135	1 940	1 867	9 741	31 607
Средни от 50 до 249	20	49 644	56 595	53 126	51 577	1 758	1 733	15 555	47 127
Големи над 250	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2016 година									
Община Велинград	1 496	175 235	299 028	273 325	279 216	6 418	5 320	36 122	142 445
Микро до 9 заети	1 371	63 817	122 659	107 426	114 515	2 585	1 585	8 218	57 698
Малки от 10 до 49	104	55 419	111 144	105 238	104 856	1 958	1 887	10 752	30 777
Средни от 50 до 249	21	55 999	65 225	60 661	59 845	1 875	1 848	17 152	53 970
Големи над 250	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2017 година									
Община Велинград	1 555	174 881	312 457	294 707	292 499	6 725	5 582	40 872	155 109
Микро до 9 заети	1 428	58 457	119 090	111 284	111 385	2 734	1 694	9 488	56 776
Малки от 10 до 49	106	57 447	124 717	118 778	117 726	2 047	1 977	13 168	35 416
Средни от 50 до 249	21	58 977	68 650	64 645	63 388	1 944	1 911	18 216	62 917

Големи над 250	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2018 година									
Община Велинград	1 613	194 826	340 647	318 526	320 142	6 960	5 754	47 166	170 046
Микро до 9 заети	1 479	59 443	122 425	113 862	114 740	2 774	1 666	10 587	65 045
Малки от 10 до 49	112	64 312	136 325	127 792	128 698	2 107	2 030	15 254	34 922
Средни от 50 до 249	22	71 071	81 897	76 872	76 704	2 079	2 058	21 325	70 079
Големи над 250	-	-	-	-	-	-	-	-	-

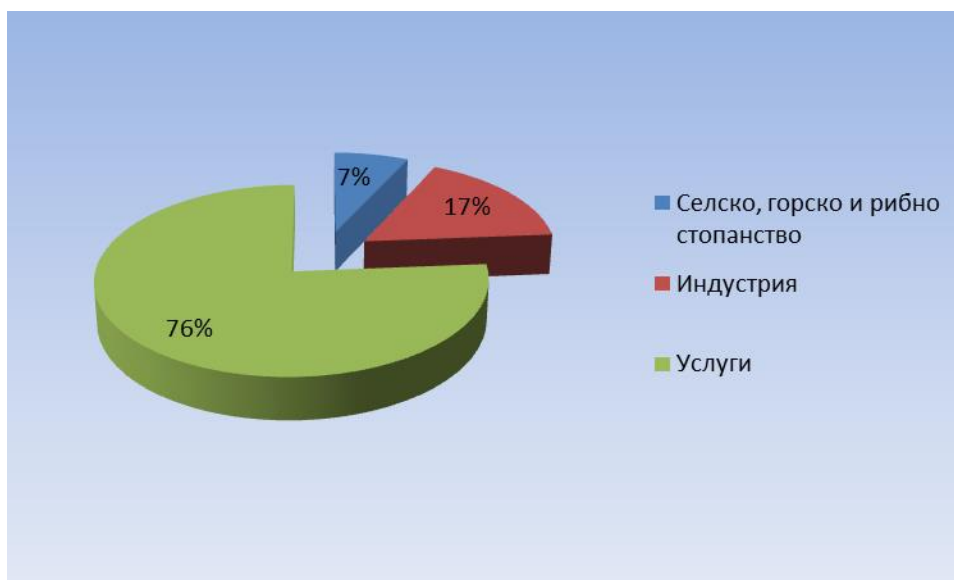
Интерес представлява и един по-детайлен прочит на тези данни, а именно основни икономически показатели на отчетените нефинансови предприятия по икономически дейности и по групи предприятия, според броя на заетите (за 2018 г.)

Таблица 2.2.4

	Групи предприятия според заетите в тях лица	2018	
		Предприятия	Заети лица
ОБЩО	Общо	1 613	6 960
	Микро до 9 заети	1 479	2 774
	Малки от 10 до 49	112	2 107
	Средни от 50 до 249	22	2 079
	Големи над 250	-	-
А СЕЛСКО, ГОРСКО И РИБНО СТОПАНСТВО	Общо	156	376
	Микро до 9 заети	150	275
	Малки от 10 до 49	6	101
	Средни от 50 до 249	-	-
	Големи над 250	-	-

В-F ИНДУСТРИЯ	Общо	220	1 720
	Микро до 9 заети	172	435
	Малки от 10 до 49	43	818
	Средни от 50 до 249	5	467
	Големи над 250	-	-
G-S УСЛУГИ (БЕЗ СЕКТОРИ К И О)	Общо	1 237	4 864
	Микро до 9 заети	1 157	2 064
	Малки от 10 до 49	63	1 188
	Средни от 50 до 249	17	1 612
	Големи над 250	-	-

По отношение на инвестиционната активност трябва да отчетем факта, че за последните

Фигура 2.2.2 Дълготрайни материални активи по сектори 2018

По отношение на основните стопански субекти в трите сектора, трябва да се споменат :

- първичен сектор - двете горски стопанства ДГС „Алабак „ДГС Чехлюво , УОГС „Г.Аврамов, и ДЛС „Чепино“; Селско стопанското производство е силно ограничено и се свързва най-вече с отглеждането на картофи, говедовъдство и овцевъдство.
- вторичен сектор - дървообработваща и мебелна промишленост – Родопска мебел, Кемпаса ЕООД, Братя Станкеви, Евро бед ЕООД, Кронос мебели, Братя Коцеви ООД, Мебел лукс и други; приборостроене – „Роботика“ ООД; машиностроене „ВСК КЕНТАВЪР – ЗММ“ ЕООД; хранително вкусова промишленост – „Бони обород“, „Акварекс-В“;
- третичен сектор – от него най-важна дейност за общината е туризма/хотелиерство и ресторантьорство/.

Балнеотуризмът и съпътстващите ги услуги са едни от традиционните структурни опори на общинската икономика. Всички предходни анализи изтъкват значимия туристически потенциал на община Велинград. Оценката на настоящото развитие на туризма в стопанските му измерения може да се види от даните за последните три години.²

² Данните се отнасят за местата за настаняване с над 10 легла.

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ВЕЛИНГРАД 2021 – 2027 г.

*

Проект за обсъждане и препоръки

Общ. Велинград	Легла - брой			Стаи - брой		Реализирани нощувки - брой				Приходи от нощувки - левове		
Места за настаняване - брой	Легла	в т.ч. временни (допълнителни) легла	Легладено ниция - брой	Брой стаи	в т.ч. стаи, достъпни за хора с ограничени двигателни възможности	Общо	от българи	от чужденци	Използвае мост на леглодено нощията - %	Общо	от българи	от чужденци
2017												
29	3403	104	1112944	1572	9	548786	498043	50743	49,3	25654494	22700765	2953729
2018												
27	3398	161	1137904	1531	8	549115	496984	52131	48,3	25276743	22291337	2985406
2019												
28	3453	30	1152392	1551	8	545352	499736	45616	47,3	28176801	25332451	2844350
2020 ³												
230	6097											

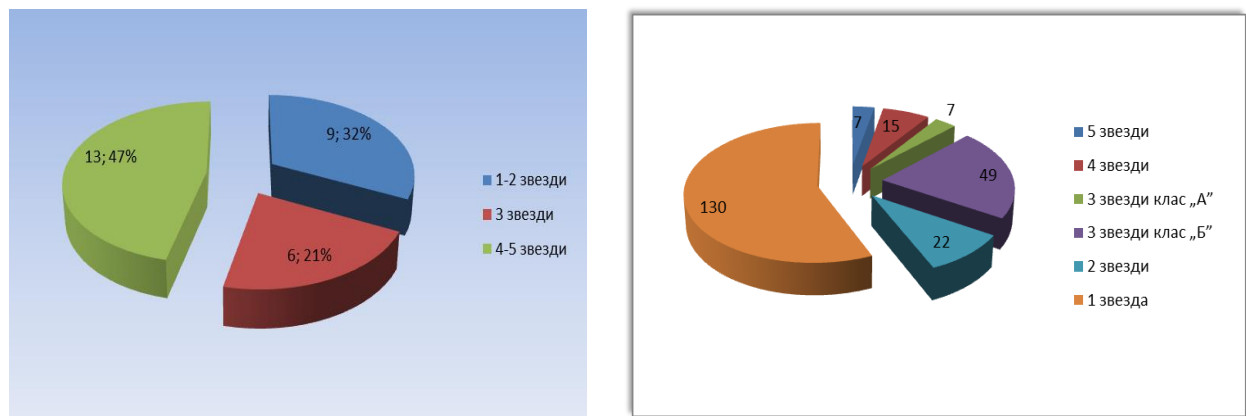
³ Данни от община Велинград и ЕСТИ

На лице е ръст на приходите от нощувки като обща сума и положителен факт е, че значително са се увеличили приходите от нощувки на български граждани.

Велинград е курорт за хора с различни финансови възможности, като за всички са осигурени места за настаняване.

"

По отношение на звездовата категория на местата за настаняване картината е следната:

Фигура 2.2.3 Категория на местата за настаняване⁴

В заключение трябва да се каже, че е развит туризъм със стратегически за общината измерения. Основен принос имат балнео и спа туризмът (без да е изчерпан ресурсният капацитет на минералните води). Донякъде се оползотворяват общинските ресурси за екологичен, ловен и културен туризъм. Много положителен е факта, че общината изпълнява и а Стратегия за развитие на устойчив туризъм, призвана да съхрани идентичността и да развие потенциала на дестинация „Велинград“ и дестинация „Район Велинград“: за периода 2016-2020, като за новия програмен период се разработва нова такава.

В района няма и не се допуска стимулирането на силно развити неустойчиви форми на туризма, свързани с промяна на естествения ландшафт, мащабни застроявания, увреждане на природата чрез изграждане на съоръжения или по друг начин.

Общо за икономическото развитие на общината може да се направи извода, че по отношение на развитието на стопанските сектори то е частично балансирано, при силен превес на третичния сектор, като при добра провеждана политика може да се очертае ръст на аграрния и индустриален сектори.

⁴ По НСИ и по ЕСТИ. под клас А се разбира - обекти, които се категоризират от МТ - хотели, апартхотели, вили, 3, 4, 5 звезди, ; а под клас Б са обектите, които се категоризират от общината - хотели, семейни хотели, къщи за гости, почивни станции, къмпинги, мотели, пансиони, бунгала, - 1, 2, 3 звезди, както и регистрирани обекти - апартаменти и стаи 1, 2 звезди

2.3. Социална характеристика на община Велинград

2.3.1. Демографска характеристика. Човешки потенциал

Човешкият потенциал на общината включва хората, живеещи на територията ѝ. Демографското състояние и характеристиката на населението се анализират и оценяват като човешки потенциал и ресурс, допринасящ за социално-икономическото и инфраструктурното развитие на общината.

В методически аспект, демографската характеристика, обхваща определен ретроспективен период от 5 или 6 години, за да могат да бъдат очертани тенденции в демографското развитие.

Демографската характеристика на община Велинград – предмет на ПИРО – 2021-2027, е анализирана и оценена в две основни направления:

- *Количествени параметри на населението;*
- *Качествени характеристики на населението*

➤ **Количествени параметри на населението**

Количествените параметри на населението включват анализи и оценки на същото по общоприети основни демографски показатели:

- брой и динамика на населението;
- естествено и механично движение на населението

➤ **Брой и динамика на населението**

Броят на населението на общината е основен критерий както за населеността ѝ, така и за качествата на човешкия потенциал. Към 2019 г. броят на населението на община Велинград възлиза на 33 529 д. По този показател, общината попада в категорията на средните общини (с население от 30 до 100 хил. д.).

За анализирания 6 годишен период (2014-2019 г.) е налице изразена тенденция на намаляване на броя на населението, процес характерен за по-голямата част от общините в страната. Влияние за това оказва и отделянето на община Сърница, която до 2014 г. бе в състава на община Велинград. Определено влияние за намаляващия брой на населението има и неблагоприятното състояние на естественото и на механичното движение на населението. Динамиката в броя на населението на общината за 6 годишния ретроспективен период е показана на таблица 2.3.1

Таблица 2.3.1

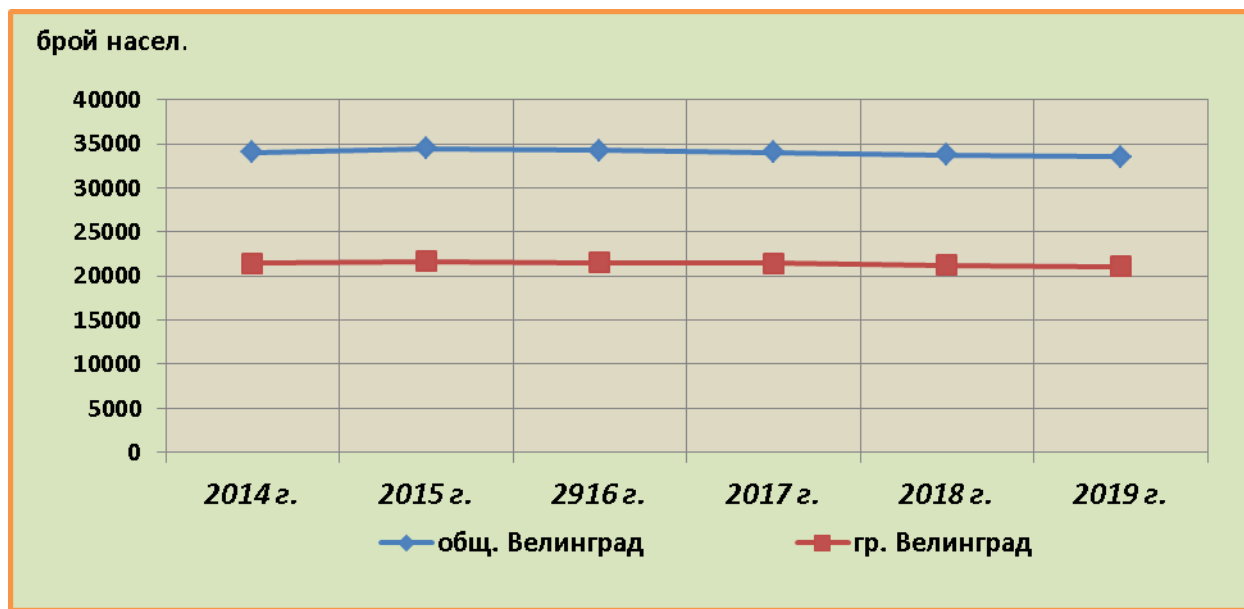
Промени в броя на населението на община Велинград по местоживееие за периода 2014-2019 г.

години	брой на населението			отн. дял (%)	
	общо	градско	селско	градско	Селско
2014 г.	39785	25463	14322	64.0	36.0
2015 г.	34511	21692	12819	62.9	37.1
2016г.	34281	21558	12723	62.9	37.1
2017 г.	34045	21429	12616	62.9	37.1
2018 г.	33787	21256	12531	62.9	37.1
2019 г.	33529	21076	12453	62.9	37.1

Източник: НСИ. Демография, миграция и прогнози

Анализът на броя на населението по местоживееие (градско/селско), показва, че повече от половината от него е концентрирано в гр. Велинград. Съотношението градско/селско население варира от 64,0% (градско) и 36,0% (селско) през 2014 г. до 62,9% и 37,1% през 2019 г. Причината за по-високия относителен дял на градското население през 2014 г. е, че в него е включено и населението на гр. Сърница. Съотношението между градското и селското население през останалите години от анализирания период е без промени. Това е индикатор за еднаквия (отрицателен) темп на нарастване на населението по местоживееие.

Графична представа за динамиката в броя на населението на община Велинград и на общинския ѝ център дава фиг. 2.3.1.

Фиг. 2.3.1. Динамика в броя на населението на община Велинград и на гр. Велинград за периода 2014-2019 г.

Анализите на данните за промените в броя на населението на общината показват, че констатираното обезлюдяване се наблюдава през всяка от отделните години в анализирания 6 годишен период. Статистическата информация сочи, че за посочения период броят на населението на общината е намалял с 6256 д. *Важно уточнение* на посоченото намаление в броя на населението е, че през 2014 г. с отделянето на 3 населени места от община Велинград се образува нова община Сърница, с което се обяснява и намалението на населението с 4999 д.

През останалите години ръстът в броя на населението спрямо предшестващите години е отрицателен и е в диапазона 230 -260 д. Това личи и от данните в таблица 2.3.2.

Таблица 2.3.2.

Темп на нарастване в броя на населението на община Велинград за периода 2014-2019 г.

Години	брой на населението			ръст спрямо предшеств. Година		
	общо	градско	селско	общо	градско	Селско
2014 г.	39785	25463	14322			
2015 г.	34511	21692	12819	-5274*	-3771*	-1503*

2016г.	34281	21558	12723	-230	-134	-96
2017 г.	34045	21429	12616	-236	-129	-107
2018 г.	33787	21256	12531	-258	-173	-85
2019 г.	33529	21076	12453	-258	-180	-78

Източник: НСИ. Демография, миграция и прогнози

* Резултат от отделяне на община Сърница

Динамиката в броя на населението по населени места варира в определени граници. При някои от тях е налице слабо обезлюдяване, а при други е налице стагнация в броя на населението. При някои от селата има и лек ръст в броя на населението (с. Пашови, с. Враненци). Измененията в броя на населението в отделните населени места в общината за 6 годишния ретроспективен период (2014-2019 г.) са показани в таблица 2.3.3.

Таблица 2.3.3.

Промени в броя на населението на населените места в община Велинград за периода 2014-2019 г.

населени места	брой население по години						ръст 2019/ 2015
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
общ.Велинград	34045	34511	34281	34045	33787	33529	-982
с.Абланица	359	368	363	359	356	352	-16
с.Биркова	405	407	404	405	402	395	-12
с.Бозьова	45	50	47	45	43	37	-13
с.Бутрева	175	177	181	175	174	167	-10
гр.Велинград	21429	21692	21558	21429	21256	21076	-616
с.Всемирци	307	311	309	307	301	296	-15
с.Враненци	163	160	163	163	161	165	5

с.Грашево	1186	1200	1193	1186	1168	1152	-48
с.Горна Биркова	178	187	181	178	173	168	-19
с.Горна Дъбева	201	205	203	201	197	194	-11
с.Драгиново	4695	4714	4696	4695	4664	4667	-47
с.Долна Дъбева	268	275	274	268	266	258	-17
с.Кандови	190	189	190	190	192	186	-3
с.Кръстава	1039	1059	1051	1039	1031	1029	-30
с.Пашови	789	816	802	789	792	801	-15
с.Рохлева	365	378	371	365	367	362	-16
с.Света Петка	1450	1485	1471	1450	1454	1449	-36
с.Цветино	143	147	145	143	139	132	-15
с.Чолакова	201	225	219	201	198	192	-33
с.Алендарова	256	263	258	256	256	260	-3
с.Юндола	201	203	202	201	197	191	-12

Източник: НСИ. Текуща демографска статистика

Анализите на данните от таблица 2.3.3. показват, че населените места в общината са в относително стабилно демографско състояние. За анализирания период намалението в броя на населението в по-малките села е в порядъка на 10-15 д., а за по-големите – 25-35 д. за целия период.

Основната констатация от анализа в броя на населението по населени места е, че те са слабо засегнати от процесите на демографско обезлюдяване. В този смисъл се констатира, че населените места в общината са с относително устойчива демографска жизненост. Това е индикатор, че общината разполага с устойчив човешки ресурс.

- **Движение на населението**

Броят на населението е резултат от неговото естествено и механично движение. Процесите, свързани с движението на населението са динамични. Те се влияят от проявлението на различни фактори – икономически, социални, психологически и др.

За демографската жизненост на населените места от значение са стойностите на показателите, характеризиращи естественото движение на населението. Те оказват влияние и върху неговото естествено възпроизводство. Механичното движение на населението има отношение върху неговото териториално преразпределение.

Предмет на аналитичните демографски проучвания са: характеристиките и оценките на:

- естественото движение на населението;
- механичното движение на населението.
-

Естествено движение на населението

Естественото движение на населението включва раждаемостта, смъртността и естествения прираст на същото. Освен върху общия брой на населението, стойностите на показателите за естествения прираст оказват влияние и върху възрастовата структура на населението, на стойностите на работната сила.

Раждаемост. Състоянието на *раждаемостта* е един от индикаторите за възможностите за увеличаване дела на младото население. От равнището на раждаемостта се влияят и някои от специфичните възрастови контингенти, които са определящи за оразмеряване на обектите на образователната инфраструктура – детски заведения, училища и др.

Статистическите данни на НСИ за анализирания период показват, че в община Велинград броят на родените бележи ясно изразена тенденция на стабилизиране.

Общият брой на родените в общината, за анализирания шестгодишен период (2014 – 2019 г.), е 2207 д. Броят на регистрираните раждания средно на година са по около 368 случая.

За сравнения между отделните години и в териториален разрез по-обективна представа за раждаемостта дава *коэффициентът на раждаемост*. Същият представя броят на ражданията, отнесени към 1000 д. от населението. Стойностите на коефициента на раждаемост за отделните години на

анализирания период варират в границите на 10,3‰ (2014 г.) – 10,7‰ (2019 г.) като тенденцията е за леко нарастване на тези стойности. Конкретните данни за броя на ражданията (съответно на коефициента на раждаемост) за отделните години на периода 2014-2019 г. са посочени в таблица 2.3.4.

Таблица 2.3.4

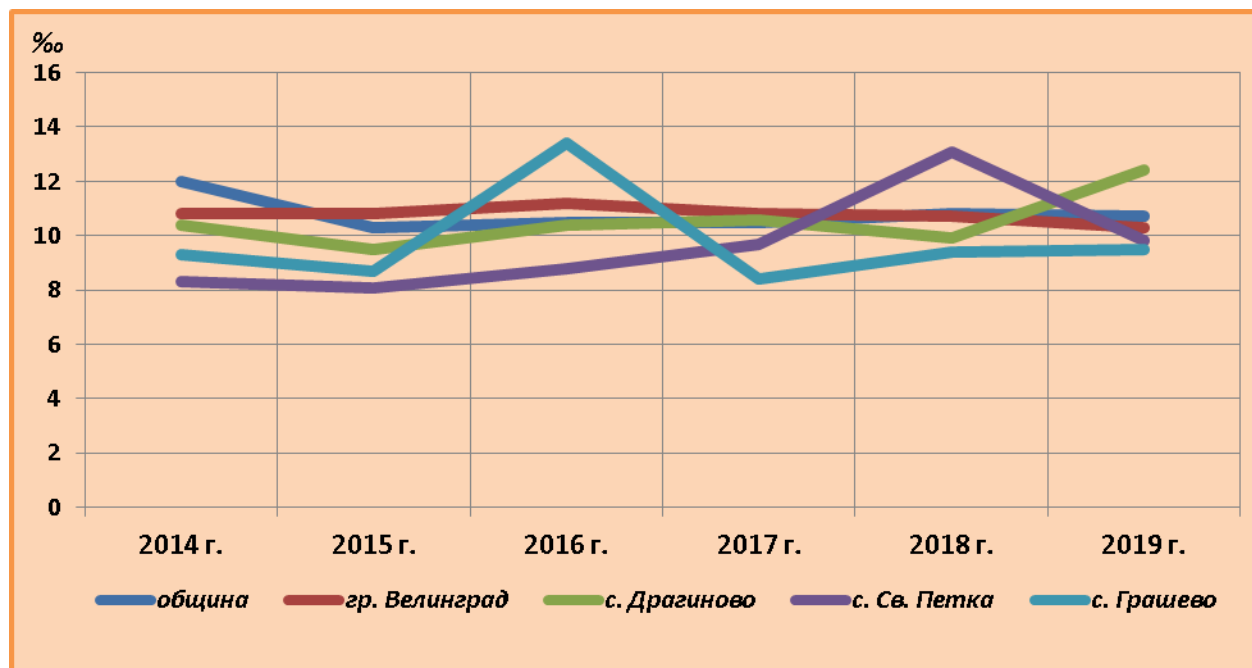
Естествено движение на населението в община Велинград за периода 2014-2019 г.

Години	общ брой	родени	Умрели	естеств. прираст	коефициенти (‰)		
		брой	Брой	брой	ражд.	смъртн.	ест. прир.
2014 г.	39785	409	535	-126	10.3	13.4	-3.2
2015 г.	34511	354	496	-142	10.3	14.4	-4.1
2016г.	34281	361	480	-119	10.5	14.0	-3.5
2017 г.	34045	357	489	-132	10.5	14.4	-3.9
2018 г.	33787	366	480	-114	10.8	14.2	-3.4
2019 г.	33529	360	469	-109	10.7	14.0	-3.3

Източник: НСИ. Демография, миграция и прогнози

По отношение на коефициента на раждаемост, община Велинград е с по-добри стойности от тези за област Пазарджик (средни многогодишни стойности за разглеждания период – 9,3‰) и за страната (8,0‰).

Динамиката в стойностите на коефициента на раждаемост в общината и някои от най-големите населени места е показана графично на фиг. 2.3.2.

Фиг. 2.3.2. Динамика в коефициента на раждаемост в община Велинград и най-големите селища за периода 2014-2019 г

Смъртността е вторият демографски показател, характеризиращ естественото движение на населението. Неговите стойности се влияят от няколко фактора – физиологически (стареенето на населението), заболяемостта, състоянието на здравната система и др. През последните няколко десетилетия в страната се наблюдава процес на нарастване на смъртността на населението. Този процес не се наблюдава в подобна степен за община Велинград. Данните за последните 6 години показват, че подобно на раждаемостта и при смъртността има запазване на броя на смъртните случаи на едно относително постоянно ниво. Това личи и от данните в таблица 2.3.4. Проблемът, е че броят на смъртните случаи превишава броят на ражданията, което е и причината за формиране на отрицателни стойности на естествения прираст на населението.

Естественият прираст е резултат от раждаемостта и смъртността на населението. Тъй като смъртността е с по-високи стойности от раждаемостта, то стойностите на естествения прираст са с отрицателен знак.

Промените в стойностите на коефициентите за естественото движение на населението в община Велинград за периода 2014-2019 г. са представени на фиг. 2.3.3.

Фиг. 2.3.3. Динамика в коефициентите за естествено движение на населението за периода 2014-2019 г.

Макар и с не високи, но отрицателни стойности е естественят прираст на населението на общината за целия анализиран период. Така само по линия на естественото движение на населението, средно на година, община Велинград се обезлюждава с около 110 д.

Механично движение на населението

Намалението на броя на населението на община Велинград се дължи не само на отрицателния естествен прираст на населението, а на отрицателните стойности на механичния прираст.

Показателите, характеризиращи механичното движение са брой заселени и брой изселени лица. Съпоставката между техните стойности формира механичния прираст.

Заселвания. За периода 2014-2019 г. броят на заселените в общината лица е 2056, или по 343 д. средно на година. През отделните години от проучвания период броят на заселените лица е в много тесни граници.

Изселвания. За същия период е регистриран по-висок брой на изселените лица. За анализирания 6 години, те са общо 3063 д., или средногодишно по 511 д. трайно напускат общината.

Механичен прираст. Превишението в броя на изселените над броя на заселените лица формира и отрицателните стойности на механичния прираст. Средногодишният му брой е - 168 д. Подобно на броя на заселените, броят на

изселените лица също е в много тесни рамки. Това личи и от данните в таблица 2.3.5

Таблица 2.3.5

Показатели за механичното движение на населението на община Велинград за периода 2014-2019 г.

Години	общ брой	заселени (брой)	изселени (брой)	мех. прираст (брой)	коефициенти (‰)		
					заселв.	изселв	мех. прир.
2014 г.	39785	409	535	-126	10.3	13.4	-3.2
2015 г.	34511	354	496	-142	10.3	14.4	-4.1
2016г.	34281	361	480	-119	10.5	14.0	-3.5
2017 г.	34045	357	489	-132	10.5	14.4	-3.9
2018 г.	33787	366	480	-114	10.8	14.2	-3.4
2019 г.	33529	360	469	-109	10.7	14.0	-3.3

Източник: НСИ. Демография, миграция и прогнози

Естественото и механичното движение на населението *по населени места* дава представа за протичащите демографски процеси в тях. От стойностите както на естествения, така и на механичния прираст, се определя и динамиката в броя на населението. По-обективна представа за естественото и за механичното движение на населението дават коефициентите за естествен и механичен прираст.

Тъй като през отделните години на анализирания период стойностите на тези коефициенти варират в определени граници, е възприет метода за представянето на същите като средни за периода, известни като *средни многогодишни стойности*. По населени места те са представени в таблица 2.3.6.

Таблица 2.3.6.

Средни многогодишни стойности на коефициентите за естествен и за механичен прираст на населението в населените места на община Велинград за периода 2014-2019 г.

населени места	Средни многогодишни стойности (%)					
	К-ражд	К-смъртн.	К-ест.пр.	К-заселв.	К-изселв	К-мех.пр.
Общ. Велинград	10.8	14.4	-3.6	10.1	15.0	-4.9
с.Абланица	6.5	10.2	-3.7	6.1	13.9	-7.9
с.Биркова	10.8	10.8	0.0	9.1	20.7	-11.6
с.Бозьова	3.7	22.7	-19.0	12.7	49.9	-37.2
с.Бутрева	8.5	11.5	-3.0	4.7	17.3	-12.6
<i>гр.Велинград</i>	10.8	15.8	-5.0	11.7	15.1	-3.4
с.Всемирци	7.7	14.3	-6.6	5.4	7.1	-1.7
с.Враненци	8.2	11.3	-3.1	17.4	14.4	3.0
с.Грашево	9.5	12.4	-3.0	5.5	16.1	-10.6
с.Горна Биркова	5.6	14.0	-8.4	6.7	29.3	-22.5
с.Горна Дъбева	12.5	15.8	-3.3	5.9	11.8	-6.0
с.Драгиново	10.6	9.5	1.0	4.7	9.2	-4.5
с.Долна Дъбева	10.6	7.5	3.1	4.4	20.1	-15.7
с.Кандови	6.1	9.7	-3.6	13.2	23.8	-10.6
с.Кръстава	13.1	10.7	2.4	9.0	17.1	-8.2
с.Пашови	11.7	13.4	-1.7	11.1	17.5	-6.4

с.Рохлева	10.9	18.1	-7.2	13.2	17.2	-4.1
с.Света Петка	9.5	13.8	-4.3	8.1	13.1	-5.0
с.Цветино	10.5	15.3	-4.8	6.2	31.2	-24.9
с.Чолакова	14.7	17.8	-3.1	21.5	33.1	-11.6
с.Алендарова	6.5	9.7	-3.2	6.5	9.0	-2.6
с.Юндола	13.3	10.9	2.4	8.4	20.3	-11.9

Източник: НСИ. Текуща демографска статистика

Посочените стойности са определени на базата на средните абсолютни стойности за родените, умрелите, заселените и изселените лица, отнесени към 1000 д. от населението. Така сравненията имат обективен характер, независимо от броя на населението на отделните населени места.

Анализът на данните от таблица 2.3.6., показва в кои населени места от общината протичат по-неблагоприятни демографски процеси. Такива се наблюдават при с. Бозьова (средни многогодишни стойности на коефициента на естествен прираст – минус 19,0‰ и на механичен прираст – минус 37,2‰). Подобни са и данните за коефициентите на естествен и на механичен прираст и за с. Горна Биркова, с. Цветино. С относително по-благоприятни (макар и отрицателни) стойности на разглежданите коефициенти са селата Алендарова, Враненци, Драгиново и др.

Общата констатация за количествените параметри на населението – брой, естественото и за механичното движение е, че в общината е налице *стагниращо демографско състояние*. То се изразява в относително устойчиво намаляване на броя на населението, което не е с високи стойности. Това е резултат от отрицателния естествен и отрицателния механичен прираст, които също не са високи.

➤ **Качествени характеристики на населението**

Качествените характеристики на населението включват половата и възрастовата му структура (по стандартни и специфични възрастови групи), образователното му равнище и етническата му принадлежност.

Полова структура. Разпределението на населението на общината по пол е подобно на това за страната – мъжете са 48,2%, а жените – 51,8% от

населението. За страната това съотношение е 48,50 / 51,5. За гр. Велинград броят и относителният дял на жените е малко по-висок от този на мъжете. Съотношението мъже / жени за общинския център е 47,7% / 52,3%, а за селата – 49,2% / 50,8%

Възрастова структура. Предмет на анализ и оценки са т.нар. стандартна и специфична възрастова структура на населението. Стандартната – включва лицата в под трудоспособна, в трудоспособна и в над трудоспособна възраст. Специфичните възрастови групи са лицата съответно: от 0-2; 3-6; 7-14; и 15-18 годишна възраст.

Стандартната възрастова структура е представена чрез данните от таблица 2.3.7

Таблица 2.3.7

Промени в стандартната възрастова структура на населението на община Велинград за периода 2014-2019 г.

Години	Възрастови категории	Брой		отн. дял (%)	
		Община	гр. Велинград	Община	гр. Велинград
2014 г.	Общ брой население	39785	25463	100,0	100,,0
	Под трудоспособна. възраст	6940	4243	17.4	16.7
	В трудоспособна възраст	24697	15359	62.1	60.3
	Над трудоспособна възраст	8148	5861	20.5	23.0
2015 г.	Общ брой население	34511	21692	100,0	100,,0
	Под трудоспособна. възраст	6006	3634	17.4	16.8
	В трудоспособна възраст	21082	12712	61.1	58.6
	Над трудоспособна възраст	7423	5346	21.5	24.6
2016 г.	Общ брой население	34281	21558	100,0	100,,0

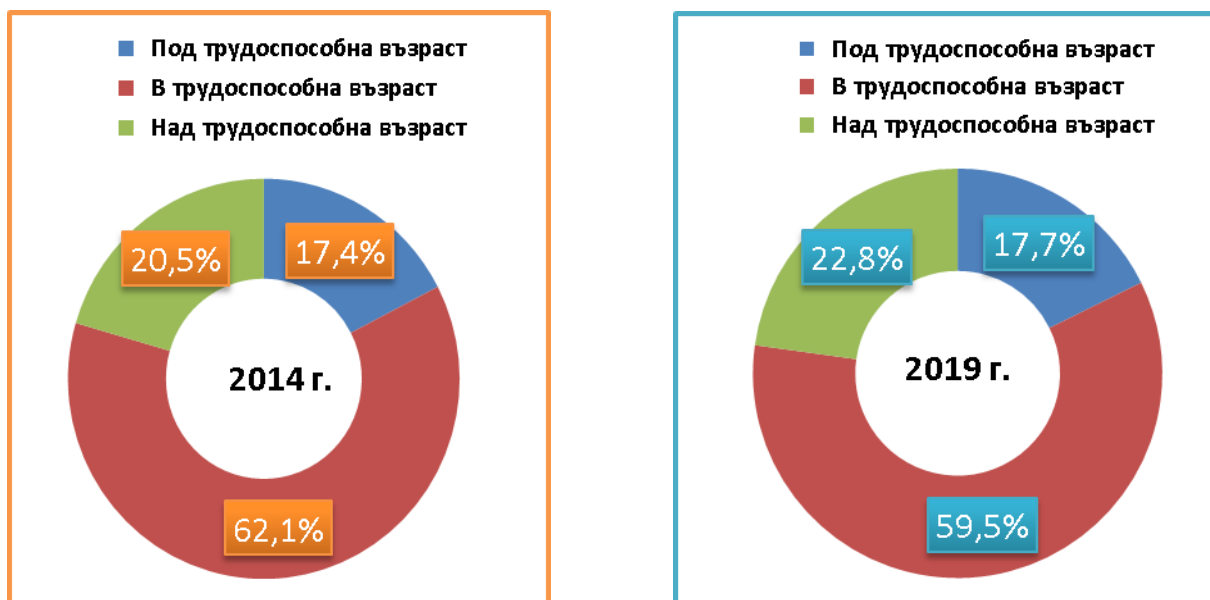
	Под трудоспособна. възраст	5954	3635	17.4	16.9
	В трудоспособна възраст	20883	12568	60.9	58.3
	Над трудоспособна възраст	7444	5355	21.7	24.8
2017 г.	Общ брой население	34045	21429	100,0	100,,0
	Под трудоспособна. възраст	5969	3675	17.5	17.1
	В трудоспособна възраст	20604	12393	60.5	57.8
	Над трудоспособна възраст	7472	5361	21.9	25.0
2018 г.	Общ брой население	33787	21256	100,0	100,,0
	Под трудоспособна. възраст	5972	3679	17.7	17.3
	В трудоспособна възраст	20286	12203	60.0	57.4
	Над трудоспособна възраст	7529	5374	22.3	25.3
2019 г.	Общ брой население	33529	21076	100,0	100,,0
	Под трудоспособна. възраст	5937	3666	17.7	17.4
	В трудоспособна възраст	19960	11998	59.5	56.9
	Над трудоспособна възраст	7632	5412	22.8	25.7

Източник: НСИ. Демография, миграция и прогнози

Графичен израз на стандартната възрастова структура на населението на община Велинград към 2014 и 2019 г. е фиг. 2.3.4. От нея, както и от данните в таблица 2.3.7., се разкриват промените във възрастовата структура на населението. Те засягат и трите възрастови групи. Данните показват, че намалява абсолютния брой на населението в *под трудоспособна възраст*. Отнесен към общия брой на населението на общината, относителният дял на тази възрастова група показва минимален ръст от 0,1%. По-съществена е промяната в броя и в относителния дял на населението в *над трудоспособна възраст*, които бележат ръст. Очертава се процес на застаряване на населението. То се подхранва от

преминаване на контингенти от лица в трудоспособна възраст в групата на лицата в над трудоспособна възраст.

Процесът на застаряване на населението е характерен и за общинския център. Данните показват, че относителния дял на лицата в групата в над трудоспособна възраст нараства от 23,0% на 25,7%. Този процес е с трайно проявление през анализирания период. Като относително благоприятен момент може да се посочи обстоятелството, че населението в под трудоспособна възраст намалява с по-ниски темпове, от темповете на нарастване на броя на лицата в над трудоспособна възраст

Фиг. 2.3.4. Сравнителни данни за относителните дялове на стандартните възрастови групи в община Велинград към 2014 и 2019 г.

„Свиването“ на контингента от лица в трудоспособна възраст ще има отражение и върху икономически активното население и като част от него на работната сила в общината. В средносрочна и дългосрочна перспектива това може да има неблагоприятно отражение и върху икономическото развитие, което ще изпитва затруднения при осигуряване на работна сила.

За функционирането на някои дейности със социален характер (основно на образованието и на детското здравеопазване) влияние оказва т.нар. *специфична възрастова структура* на населението. Както бе посочено, тя включва контингенти от лица от 0 до 18 годишна възраст, диференцирани в няколко групи.

Предмет на аналитичните демографски проучвания е специфичната възрастова структура за 2019 г. Тя е анализирана и по населени места. Целта е да се получи обективна картина за контингентите от лица в предучилищна и в

училищна възраст, които са основните потребители на образователната система. Данните за броя на лицата в специфичните възрастови групи са отразени в таблица 2.3.8.

Таблица 2.3.8.

Брой лица в специфичните възрастови групи на населението в населените места на община Велинград – 2019 г.

населени места	Брой лица по възрастови групи			
	0 - 2 г.	3 - 6 г.	7- 14 г.	15 - 18 г.
Общ. Велинград	1096	1468	2988	1535
с.Абланица	8	10	27	14
с.Биркова	13	13	43	20
с.Бозьова	1	0	0	1
с.Бутрева	3	9	28	6
<i>гр.Велинград</i>	<i>697</i>	<i>970</i>	<i>1767</i>	<i>940</i>
с.Всемирци	6	12	33	14
с.Враненци	5	4	11	10
с.Грашево	30	50	91	49
с.Горна Биркова	3	5	16	8
с.Горна Дъбева	7	9	15	13
с.Драгиново	157	178	442	240
с.Долна Дъбева	10	9	32	13
с.Кандови	3	8	21	3
с.Кръстава	43	56	117	43
с.Пашови	31	38	76	34

с.Рохлева	13	14	38	11
с.Света Петка	45	53	126	87
с.Цветино	4	3	15	4
с.Чолакова	7	7	20	5
с.Алендарова	6	9	40	16
с.Юндола	4	11	30	4

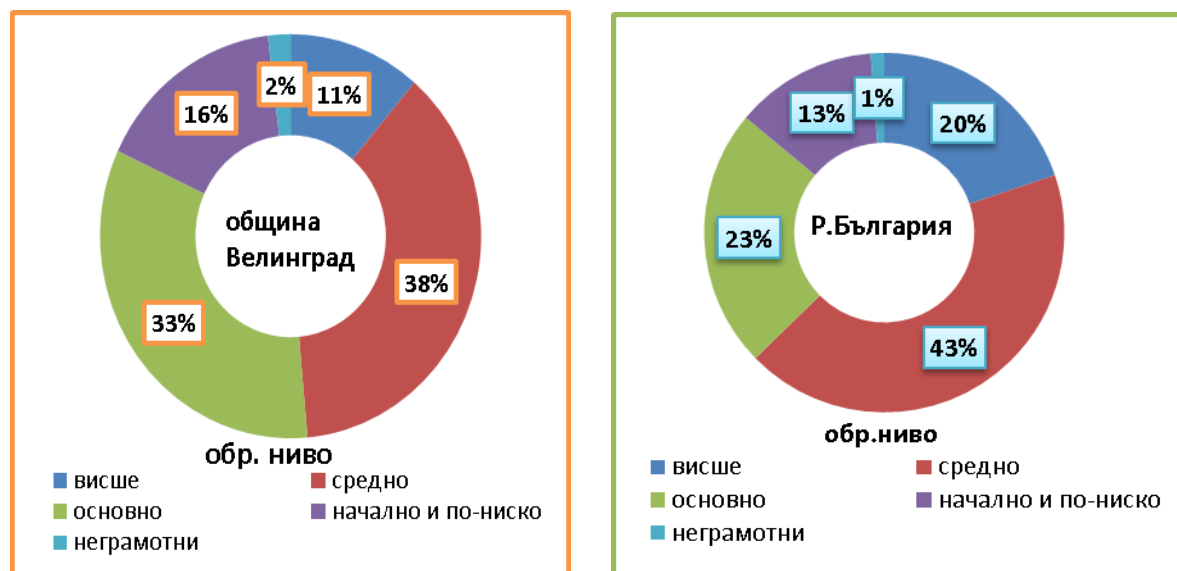
Източник: НСИ. Текуща демографска статистика

От данните, включени в таблица 2.3.8 е видно, че в почти всяко населено място (включително и в най-малолюдните) има лица в специфичните възрастови контингенти. Местните власти са задължени да осигурят условия за обхващането им в задължителните образователни степени (подготвително предучилищно и основно училищно образование). Наличието на определен минимум лица в предучилищна и училищна възраст в по-големите села на общината, е основание в тях да функционират основни училища. Към тях се превозват и ученици от близките населени места, в които няма действащи училища.

Образователна структура на населението. Данните за образователната структура се осигуряват по време на съответните преброявания на населението и на жилищния фонд. Тук се анализира образователното равнище на населението по данни от преброяването през 2011 г. Данните показват следната образователна структура за населението над 7 годишна възраст, което е с:

- висше образование - д., или 11,2.%;
- средно образование – д., или 37,2%
- Основно образование – д. 33,2%;
- Начално и по-ниско образование - д., или 16,1%;
- Неграмотни лица - д. или 1,9%.

В равнение с относителните дялове на различните образователни нива на населението средно за страната прави впечатление, че населението на община Велинград е с по-неблагоприятна образователна структура. В общината преобладават лицата с по-ниско (основно и по-ниско) образователно ниво. Графична представа за това съотношение (община – страна) дава фиг. 2.3.5.

Фиг. 2.3.5. Сравнителна образователна структура на населението на община Велинград и Р. България – 2011 г.

Образователната структура на населението, разгледана по населени места показва интересни особености. С най-голям брой лица с висше образование са гр. Велинград (3630 д.) и селата Драгиново (112 д.) и Кръстава (49 д.). Прави впечатление, че и в по-малките населени места има по 10-15 лица с висше образование. Такива са случаите в селата Чолакова, Бутрева, Горна Биркова и Юндол, които са с под 200 д. население над 7 годишна възраст и в тях са регистрирани по 10 - 15 лица с висше образование. Подобна е картината и в други по-малки села. В същото време, в цялата община и в почти всички населени места, е висок относителният дял на по-слабо образованите лица (с основно и по-ниско образование). В някои населени места този дял е над 65-70%. В с. Грашево, което е едно от по-големите села, 80,1% са с основно и по-ниско образование. Подобно е състоянието и в други села като Цветино, Света Петка, Биркова и др. Броят на неграмотните лица (724 д.) е разпределен неравномерно по населени места. Най-голям е броят им в гр. Велинград (427 д. и те са основно от ромската етническа група).

Констатация. Сравнително високия дял на по-ниско образованото население е проблем с квалификационните умения на работната сила. Този тип лица са трудно пригодими за повишените изисквания на пазара на труда.

➤ Етническа структура на населението

Етническата структура на населението показва, че основната част от него се самоопределя като българи. На втора място е ромската етническа група. От всички лица изявило желание да обявят доброволно етническата си принадлежност (без 3 селища от община Сърница) 77,7% се самоопределят като българи, 7,3% като роми, 4,1% - турци, 3,2% от друг етнос и 7,2% не са определили етническата си принадлежност.

➤ **Икономическа активност на населението**

Поради липсата на статистическа информация за икономическия статус на населението по населени места, анализите и оценките на икономическата му характеристика са на ниво „община“.

➤ **Икономически активно население**

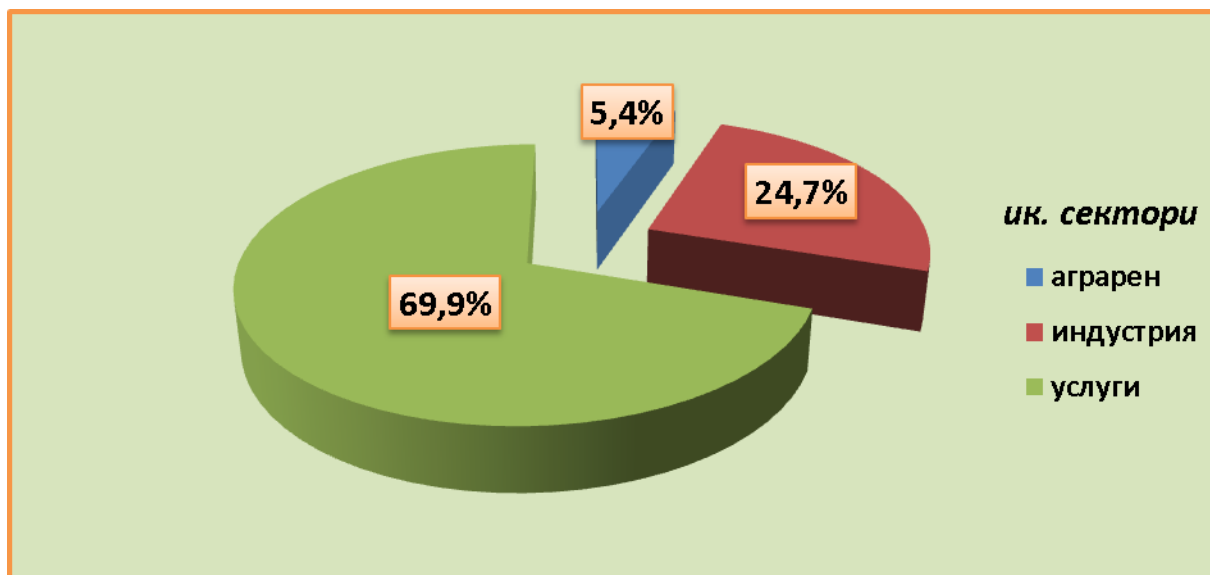
В категорията „икономически активно население“ попадат лицата във възрастовата група над 15 години. Техният брой в община Велинград към 2019 г. възлиза на 14245 д. Този брой не се променя съществено за последните 6 години. Коефициентът на икономическа активност е 55,9 и е съизмерим със средния за област Пазарджик – 56,8

• **Заети / наети лица**

Заетите лица, включват както наетите по трудови взаимоотношения, самонаетите, работодатели. Към 2018 г. общият им брой е д, от които:

- Заети в нефинансовите предприятия д. 6960 д.;
- Наети общо нефинансов и финансов сектор (без самонаети и работодатели) – 7868 д.

Структурата на заетите в нефинансовите предприятия по основните сектори на икономиката (като относителен дял – в %) е представена на фиг. 2.3.6.

Фиг. 2.3.6. Структура на заетите в нефинансовите предприятия в община Велинград по икономически сектори

Основната част от наетите по трудови взаимоотношения в аграрния сектор са в горското стопанство и по-малка част от тях - в селското стопанство. Заетите, в т.ч. и наетите, в сектор „Индустрия“ – са основно в преработващата промишленост. От наетите в сектора на услугите с по-висок брой са наетите в икономически дейности „Хотелиерство и ресторантьорство“, „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети“, „Транспорт, складиране и пощи“, „Образование“ и др.

Безработни лица. Регистрираните безработни са част от икономически активното население. Безработицата е един от индикаторите за жизнеността на местната икономика.

Към края на 2019 г. безработицата в община Велинград може да се илюстрира със следните параметри:

- Общ брой на регистрираните безработни лица – 2501 д.;
- Безработни лица до 29 д. (младежка безработица) – 333 д. ;
- Регистрирани безработни с регистрация повече от 1 год.- 1290 д.;
- Равнище на безработица (%) -17,6.

Основен индикатор за безработицата е нейното равнище. За 2019 г. тя е със стойност – 22,0%, при средна за страната – 5,6% и за област Пазарджик – 7,9%. Поради по-високите стойности на безработицата в общината, част от активното население на общината търси заетост (основно сезонна) както в други общини в страната, така и в страни от Европейския съюз.

Изводи за демографското състояние

Подробните анализи на състоянието и тенденциите в демографското развитие на община Велинград за периода 2014-2019 г. дават основание да бъдат формулирани следните обобщени изводи:

- По отношение на динамиката в броя на населението (с тенденция за минимално намаляване на неговата численост) община Велинград попада в категорията на общините в демографска стагнация;
- Не много голямото по мащаб обезлюдяване на общината е резултат от отрицателния естествен и отрицателния механичен прираст на населението. Отрицателните стойности на естествения и на механичния прираст са характерни за всички населени места в общината;
- За анализирания 6 годишен период се констатира устойчиво равнище на раждаемостта, която е по-добра от средната за област Пазарджик и за страната. Същевременно се наблюдава устойчиво, по-високо равнище на смъртността, което е и причина за формиране на отрицателен естествен прираст;
- Макар и устойчива, раждаемостта не е в състояние да обезпечи демографска жизненост на общината, което дава отражение и върху възрастовата структура на населението;
- Стандартната възрастова структура очертава тенденция на траен процес на застаряване на населението. Нарастването на относителния дял на лицата в над трудоспособна възраст е за сметка на дела му в трудоспособна възраст, което има отражение върху количествените параметри на работната сила;
- Образователната структура на населението не е с добри параметри. Висок е делът на по-ниско образованите лица (с основно и по-ниско образование);
- Положителен момент в образователната структура на населението е наличието на високо образованите лица (с висше и средно образование) в повечето от по-малолюдните села;
- Общината е с нисък коефициент на трудова заетост при висок относителен дял на активното население;
- Безработицата е един от сериозните проблеми в пазара на труда в общината. За целия анализиран период равнището на безработица е значително по-високо от средната за област Пазарджик и за страната.

2.3.2 Социална инфраструктура (бюджетни услуги)

Обект на аналитичната част на ПИРО –Велинград 2021-2027 г. са социални дейности, които са ангажимент на държавата и на местните власти. Същите са с бюджетно финансиране и цялостно управление. В категорията „бюджетни“ социални услуги попадат:

- Образователните дейности и свързаната с тях образователна инфраструктура на предучилищното и училищно (общо и професионално) образование;
- Здравеопазването, включващо извънболничната и болнична помощ и свързаните с тях лечебни заведения, училищното здравеопазване, спешната медицинска помощ и детските ясли;
- Дейностите по социално подпомагане на определени категории лица и обектите, в които се реализират този тип социални услуги;
- Култура и обектите, и културните институции, в които се реализират различните видове културни дейности;
- Спорт и свързаните с него спортни клубове и спортни обекти;
- Държавно и местно управление – обслужващи институции на държавната, съдебната и местната власт.

Съобразно методическите изисквания за изработване на ПИРО, в аналитичните части на същите се анализира и оценява:

- състоянието на отделните бюджетни услуги към 2019 г.;
- тенденциите в досегашното им развитие за ретроспективен 5 или 6 годишен период (2014 – 2019 г.);

На основата на извършените анализи и оценки на бюджетните услуги се формулират изводи и се извеждат проблеми в развитието на същите. Изводите и разкритите проблеми се използват при S W O T анализа на ПИРО – Велинград 2021-2027 г.

➤ **Предучилищно и училищно образование в община Велинград.**

Анализите и оценките на предучилищното и училищно образование в общината се базират на официална статистическа информация и от теренни проучвания. На територията на община Велинград са представени предучилищното образование, осъществявано в Детски градини (ДГ), общото и професионалното училищно образование, реализирано в два типа общообразователни училища – основни и средни училища.

▪ Предучилищно образование

Предучилищното образование е насочено към определен възрастов контингент от населението – лицата от 3 до 6 годишна възраст. То се реализира в детски заведения, които в действащата нормативна уредба (*Закон за предучилищното и училищното образование – 2015 г.*) и са регламентирани като *Детски градини* (ДГ).

Броят и капацитетът (брой места и брой групи) на ДГ се определя от броя на лицата във възрастовата група от 3 до 6 годишна възраст, както и от действащите нормативи за минимален брой деца за образуване на детска група.

През учебната 2019/2020 г. в община Велинград са действали общо 8 ДГ. Броят и капацитетът на ДГ за периода 2014-2019 г. са представени в таблица 2.3.9.

Таблица 2.3.9

Промени в броя и капацитета на детските градини в община Велинград за периода 2014-2019 г.

учебна година	Детски градини	Деца	Места		детски учители	Детски групи
		Общо	общо	на 100 деца		
2014/2015 г.	8	1221	1195	97.9	90	53
2015/2016 г.	8	1112	1113	100.1	90	54
2016/2017 г.	8	1090	1115	102.3	83	52
2017/2018 г.	8	1071	1124	105.0	83	44
2018/2019 г.	8	1025	1073	104.7	82	48
2019/2020 г.	8	1106	1132	102.4	84	48

Източник: НСИ. Образование и учене през целия живот

За анализирания период няма промени в мрежата от ДГ в общината. Намалението на броя на децата през учебната 2015/2016 г. се дължи на отделянето на община Сърница. През останалите години, динамиката в броя на обхванатите деца не е много съществена.

Капацитетът на детските градини е съобразен с броя на обхванатите деца. Така на 100 деца се падат малко над 100 места. Средната пълняемост на 1 група в ДГ е в рамките на действащите нормативи. В отделните години тя варира от 20 до 23 деца в една група.

Разположението на ДГ по населени места показват, че 8-те ДГ са разположени в 4 населени места, а именно – гр. Велинград, с. Драгиново, с. Света Петка и с. Грашево. Броят и капацитетът на ДГ по населени места са представени чрез данните в таблица 2.3.10.

Таблица 2.3.10.

Териториално разположение на мрежата от детски заведения в община Велинград – учебна 2019/2020 г.

детска градина	Населено място	брой деца			Общ брой групи
		общо	в ясл. групи	в подг. групи	
ДГ "Фантазия"	гр.Велинград	144	13		6
ДГ "Радост"	гр.Велинград	111			4
ДГ "Слънчице"	гр.Велинград	183	18		7
ДГ "Детски рай"	гр.Велинград	87			4
ДГ "Еделвайс"	гр.Велинград	221		116	8
ДГ "Пролет"	с. Драгиново	140			5
ДГ "Юр.Гагарин"	с. Света Петка	117			6
ДГ "Кокиче"	с. Грашево	43			3

Източник: Общинска администрация Велинград

В две от ДГ в гр. Велинград (ДГ „Фантазия“ и ДГ „Слънчице“) са разкрити по 1 яслена група, с общо обхванати 31 деца в „яслена“ възраст. В най-голямата ДГ в общината (ДГ „Еделвайс“) има и 4 подготвителни групи, в които са обхванати 6 годишни деца. Средната пълняемост на групите в отделните ДГ варира в

определени граници – от 14 деца в група в ДГ „Кокиче“ в с. Грашево до 27-28 деца в ДГ „Пролет“ в с. Драгиново и ДГ „Радост“ и ДГ „Еделвайс“ в гр. Велинград.

Освен в ДГ „Еделвайс“ в гр. Велинград, подготвителни групи са разкрити и в някои от общообразователните училища. По 1 подготвителна група е разкрита в СУ „Св. Св. Кирил и Методий“ и ОУ „Георги Бенковски“ – Велинград и в ОУ в селата Абланица, Кръстава, Пашови и Биркова. Общият брой на децата в подготвителните групи, разкрити в общообразователните училища през учебната 2019/2020 е 110, като най-голяма е подготвителната група в ОУ „Васил Левски“ в с. Кръстава – 32 деца.

Две от ДГ – ДГ „Кокиче“ в с. Грашево и ДГ „Юрий Гагарин“ в с. Св. Петка са със статут на „защитени ДГ“.

▪ Училищно образование

Образователната система (в частта ѝ училищно образование) е представена от мрежа от два вида училища:

- Общообразователни;
- Професионални.

Застъпеността на образователната степен в отделните училища (начална, основна, средна) е функция от наличието на достатъчни контингенти от лица в съответната възрастова група.

▪ Общо образование

По сега действащата нормативна база в сферата на образованието, основната степен на образователно равнище (I – VII / VIII клас) е задължителна. Това е и причината в училищната мрежа да преобладават основните училища. Всички общообразователни училища в община Велинград са от типа „неспециализирани“.

През учебната 2019/2020 г. училищната мрежа в община Велинград включва 12 общообразователни училища. Данните за броя на училищата и техния капацитет през анализирания период са представени в таблица 2.3.11

Таблица 2.3.11.

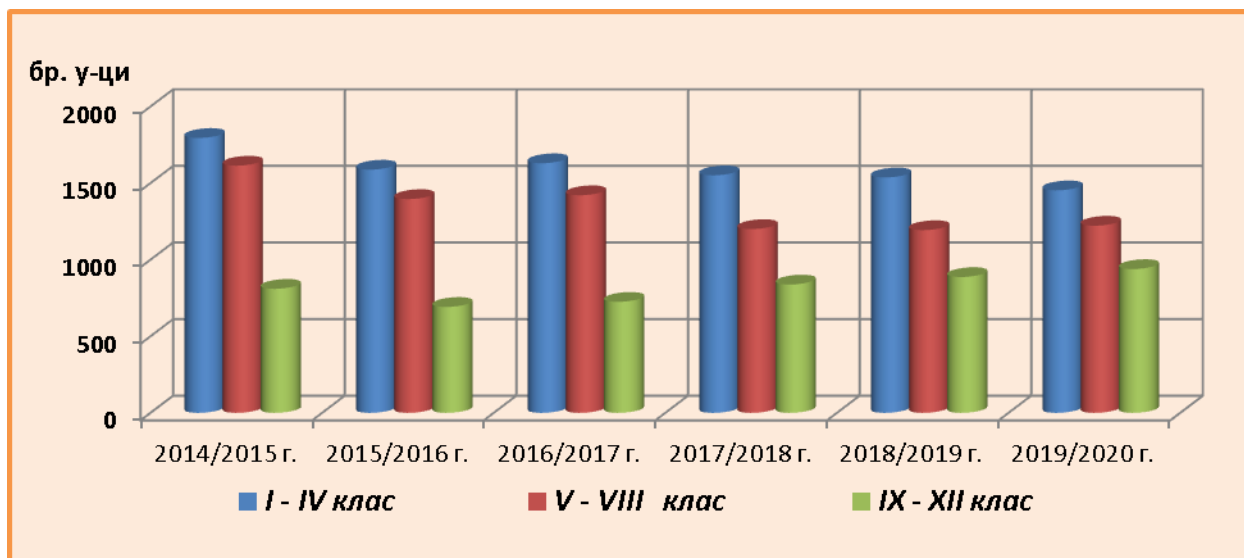
Промени в броя и капацитета на общообразователните училища в община Велинград – 2014-2019 г.

учебна година	Училища	Паралелки		Ученици		ср. брой у-ци в парал.
		общо	в т.ч I - VIII кл.	общо	в т.ч I - VIII кл.	
2014/2015 г.	16	213	178	4219	3409	20
2015/2016 г.	13	186	151	3676	2984	20
2016/2017 г.	13	184	153	3776	3051	21
2017/2018 г.	12	172	134	3589	2751	21
2018/2019 г.	12	176	135	3617	2730	21
2019/2020 г.	12	176	132	3614	2675	21

Източник: НСИ. Образование и учене през целия живот

Данните от таблица 2.3.9 показват, че през учебната 2019/2020 г. мрежата, включваща общо 12 общообразователни училища. Броят на същите намалява в сравнение с учебната 2014/2015 г., като основната причина за това е отделянето на община Сърница. За сметка на това се наблюдава и динамика в броя на учениците. Техният брой намалява през последните три учебни години, което е резултат от продължаващото неблагоприятно демографско развитие и свързаният с това спад в контингентите от лица в училищна възраст.

Разпределението на учениците в отделните степени на общообразователния процес показва, че основната част от тях са в началната и основната образователна степен. В основното образование са обхванати между 75 -73% от общия брой на учениците. Това личи и от фиг. 2.3.9

Фиг. 2.3.7. Промени в броя на учениците по образователна степен в периода 2014-2019 г.

Мрежата от общообразователни училища в община Велинград през учебната 2019/2020 г. включва 6 основни училища (ОУ), 2 обединени (ОБУ) и 4 средни училища (СУ), видно от таблица 2.3.12.

Таблица 2.3.12

Териториално разпределение на общообразователните училища в община Велинград – учебна 2019/2020 г.

Училище	населено място	паралелки	ученици	бр. ученици/парал
СУ "Св.Св..Кирил и Методий"	гр.Велинград	34	715	21
СУ "Васил Левски"	гр.Велинград	25	570	23
ОУ "Неофит Рилски"	гр.Велинград	19	455	24
ОУ "Христо Ботев"	гр.Велинград	13	249	19
ОУ "Георги Бенковски"	гр.Велинград	7	171	24
СУ "Методий Драгинов"	с. Драгиново	22	459	21

СУ "Христо Смирненски"	с. Света Петка	23	417	18
ОУ "Христо Ботев"	с.Абланица	4	38	10
ОБУ "Иван Вазов"	с. Пашови	10	171	17
ОУ "Васил Левски"	с. Грашево	7	76	11
ОБУ "Васил Левски"	с. Кръстава	10	165	17
ОУ "Д-р Петър Берон"	с. Биркова	7	84	12

Източник: Общинска администрация Велинград

Някои от общообразователните училища в общината са със статут на „средищни училища“. Такива са основните училища в селата Абланица, Биркова, Грашево, Пашови, средното училище в с. Света Петка и обединеното училище в с. Кръстава. Основанието за получаване на статут на средищно и на защитено училище е в недостатъчния брой ученици за организиране на учебен процес в нормални паралелки. Това налага в училищата с недостатъчен брой ученици да се формират паралелки със слети класове и с брой на учениците под минималния норматив за 10 ученика в самостоятелна паралелка. В тях се обучават и ученици от близки села, в които няма действащи училища. Същевременно посочените училища, освен статут на средищни имат и статут на защитени училища.

За решаване на законовото право за осигуряване на условия за образование, местната власт на община Велинград е създала съответната организация за обхващане на децата в ученическа възраст от населените места без действащи училища. Това се постига чрез ученически пътувания към съответните средищни училища.

Броят на пътуващите ученици към средишните училища през учебната 2019/2020 г. не е малък. В СУ „Хр. Смирненски“ в с. Света Петка от общо 417 ученика – 166 са от други населени места, вкл. и от община Якоруда. Към ОБУ „Иван Вазов“ в с. Пашови по линия на ученическите пътувания през учебната 2019/2020 г. са обхванати общо 81 ученика от съседните по-малки села. В училището се обучават и 12 ученика от три села от съседната община Якоруда (област Благоевград). Към ОБУ „Васил Левски“ в с. Кръстава ежедневно пътуват 64 ученика. Голям е и броят на пътуващите ученици към средните училища в гр. Велинград.

За учебната 2019/2020 година на територията на общината са определени 11 маршрута за ученически пътувания, обслужвани от 11 автобуса, от които 4 са 10 местни, 3 – до 15 места и останалите 4 са с над 20 места. Те се ползват за превоз на ученици от към общообразователните училища в селата Св. Петка, Абланица, Пашови, Грашево, Кръстава и Биркова.

▪ Професионално образование

На територията на общината има 3 професионални гимназии (ПГ). И трите са в гр. Велинград. Две от тях – ПГ по дървообработване „Иван Вазов“ и ПГ по горско стопанство „Хр. Ботев“ са с общинско финансиране, а третата ПГ по туризъм „Ал. Константинов“ – с държавно.

Професионалните направления, застъпени в трите ПГ са съобразени с водещи икономически дейности в общината – горско и ловно стопанство, туризъм и дървообработване. Професионалните гимназии и капацитетът им (брой ученици и паралелки) са показани в таблица 2.3.13.

Таблица 2.3.13

Вид и капацитет на професионалните училища в община Велинград – учебна 2019/2020 г.

Вид и име на ПГ	Капацитет		учебна база		
	Брой ученици	Брой паралелки	Класни стаи	Работилници	Набита
ПГГС „Христо Ботев“	207	11	4	0	11
ПГИТ „Алеко Константинов“	406	20	6	4	18
ПГД „Иван Вазов“	132	5	8	9	0

Източник: Общинска администрация Велинград

▪ Състояние на материалната база

Провежданата от местните власти политика в областта на образованието включва и мерки за осигуряване на инвестиции за подобряване материалната база на училищата и на детските заведения. Оценките за състоянието на училищната база и тази на детските градини е положителна. Наред с ежегодните ремонти по освежаване на класните стаи и останалите помещения в училищата са осъществявани и дейности по подобряване на физическите качества на образователната инфраструктура.

В анализирания период са осъществени дейности по подобряване на материалната база на образователните институции – подмяна на дограми, ремонт на покриви, саниране на външни стени и др. По спечелени проекти е реализиран мащабен ремонт на ПГГС „Христо Ботев“ – Велинград, включващ мерки за енергийна ефективност, изграждане на нова многофункционална зала (с физкултурен салон, съблекални, фитнес и заседателна зала).

В процес на реализация е проект за модернизация и разширение капацитета на *полудневна детска градина към СУ „Св. Св. Кирил и Методий“* във Велинград. Със спечелен проект е изградена нова ДГ в с. Драгиново (включваща 4 сгради, самостоятелен кухненски блок) с увеличен капацитет до 150 места.

Обобщената констатация за състоянието на материалната база на образованието е, че тя е в добро физическо състояние за провеждане на качествен учебно-възпитателен процес.

➤ **Здравеопазване**

Здравеопазването в община Велинград и лечебните заведения, свързани с него са представени от извънболничната и болничната помощ и от звено за бърза и неотложна медицинска помощ. Извънболничната първична медицинска и стоматологична помощ са с изразен локален (в границите на общината) характер, а специализираната доболнична - е с надобщинско значение. Лекарите-специалисти, обслужват пациенти и от двете съседни община – Ракиново и Сърница. С надобщинско значение са и двете МБАЛ (общинска и частна) в общината – в районите им на обслужване са включени и съседните общини Ракиново и Сърница. Трите СБАЛ са с регионално и национално значение. Здравеопазването в общината се финансира основно с публични (бюджетни и по линия на НЗОК) средства, както и с частно финансиране (МБАЛ „Здраве“).

Лечебните заведения на територията на община Велинград към 2018 г. се показани в таблица 2.3.14.

Таблица 2.3.14.

Лечебни заведения в община Велинград по вид и капацитет – 2018 г.

Лечебни заведения по вид	Брой	Капацитет (легла)
Многопрофилни болници за активно лечение (МБАЛ)	2	303
Специализирани болници за долекуване и рехабилитация	3	424
Диагностично-консултативни центрове	1	5
Медицински центрове	6	3
Самостоятелни медико-техн. Лаборатории	1	0

Източник: НСИ. Районите, областите и общините в Р. България

▪ Извънболнична лечебна помощ

Извънболничната медицинска помощ е функция от броя на населението и неговото разпределение по населени места. Влияние оказва и броят на здравноосигурените лица, както и действащите нормативи за минималния брой на лицата в пациентските листи на общопрактикуващите лекари (ОПЛ). По своите функции извънболничната медицинска помощ, организирана на територията на община Велинград се диференцира на:

- Първична извънболнична медицинска помощ;
- Специализирана извънболнична медицинска помощ;
- Първична извънболнична дентална помощ,

Лечебните заведения за първична извънболнична лечебна помощ и за първична дентална помощ, на специализирана извънболнична помощ са регламентирани като амбулатории, в които осъществяват дейността си ОПЛ, лекарите специалисти и лекарите-дентисти.

В актуалния Регистър на лечебните заведения за извънболнична помощ (поддържан от РЗИ – Пазарджик) са включени следните лечебни заведения:

- Лечебни заведения за първична извънболнична помощ – 17 бр.;
- в т.ч. регистрирани като индивидуални практики – 15 бр.;

Регистрирани като групови практики – 2 бр.;

- Лечебни заведения за първична дентална помощ – 23 бр.

Териториалното разпределение на лечебните заведения за първична извънболнична помощ показва, че за седалища на лекарските практики, освен гр. Велинград, са определени по-големите села на общината и тези, които са със средищно положение- Такива, освен по-големите села (Драгиново, Света Петка, Грашево), са и селата със средищно положение – Алendarова, Пашови, Кръстава и Цветино. В района на обслужване на общопрактикуващите лекари от тези села са включени здравноосигурените лица от съседните по-малки села.

Аналогична и териториалната организация на амбулаториите за първична дентална помощ.

Специализираната извънболнична лечебна помощ включва амбулатории (кабинети), обслужвани от лекари специалисти.

Всичките 9 самостоятелни амбулатории за специализирана извънболнична помощ са разположени в гр. Велинград. По видове болести лекарите специалисти са по широк спектър от медицински специалности – хирургия, акушерство и гинекология, педиатрия, детски болести, кардиология, очни, нервни болести и др.

Освен в отделните амбулатории, специализираната извънболнична лечебна помощ е организирана и в 11 медицински центъра, в които работят по няколко лекари с различни специалности. С най-много застъпени лекари специалисти е Диагностично консултативен център (ДКЦ) 1 – Велинград.

Специфична за общината е дейността по физикална и рехабилитационна медицина. Тя, освен в специализираните болници е организирана и в някои от посочените 11 медицински центрове. Същите функционират в по-големите хотели - „Гранд хотел Велинград“, хотел „СПА клуб – „Бор“, „Балнеохотел Велинград“, СПА хотел „Елбрус“, и др.

В Регистъра на здравните заведения е вписана и една *специализирана практика по дентална медицина*.

▪ *Болнична лечебна помощ*

На територията на община Велинград болничната лечебна помощ се извършва в 5 болнични лечебни заведения. От тях 2 са от типа многопрофилни (МБАЛ) и три специализирани (СБАЛ) болници.

Най-голяма по капацитет е общинската „МБАЛ – Велинград“ – ЕООД. Капацитетът ѝ е съобразен с броя на населението. Разполага с 143 легла, разпределени в следните отделения: вътрешни болести, детски болести, хирургия, нервни болести, акушерство и гинекология, ортопедия и травматология. Компетентността по преобладаващите медицински дейности в „МБАЛ – Велинград“ – ЕООД е II ниво, а за малка част от тях I (най-ниско) ниво.

С почти същия капацитет (154 болнични легла) е частната „МБАЛ Здраве – Велинград“ ЕООД. Структурата ѝ е почти идентична с тази на общинската МБАЛ. Териториално двете многопрофилни болници са разположени една до друга, като са регистрирани на един и същи адрес. Нивата на компетентност в „МБАЛ Здраве – Велинград“ ЕООД са подобни на общинската МБАЛ.

„Многопрофилна болница за долекуване, продължително лечение и рехабилитация - Вита“ ЕООД е с капацитет 134 легла. Специализирана е за физикална и рехабилитационна медицина, долекуване и продължително лечение на неврологични заболявания.

„Специализираната болница за рехабилитация – Национален комплекс“ АД, разполага със 140 легла. Те са разпределени в сектори за физикална и рехабилитационна медицина на заболявания на опорно-двигателния апарат, на вътрешни заболявания и за неврорехабилитация.

„Специализирана болница за пневмо-фтизиатрични заболявания „Св. Петка Българска“ ЕООД е със 150 болнични легла. Специализирана е за лечение на туберкулоза и на неспецифични белодробни заболявания.

▪ *Спешна медицинска помощ*

Спешната и неотложната медицинска помощ за населението от общината се извършва от филиал на ЦСМП – гр. Пазарджик. Същия се обслужва от 2 мобилни и един стационарен екипи. Към ФСМП има и изнесен екип в община Ракитово. С решение на ОС на община Велинград, ФСМП е настанен в нови помещения в сградата на бившата фирма „Стройком“, която е с акт за публична общинска собственост.

▪ *Детски ясли*

На територията на община Велинград няма самостоятелно функционираща детска ясла. Потребностите от този тип детско заведение са удовлетворени с 2 яслени групи, разкрита в ДГ „Слънчице“ и ДГ „Фантазия“ в гр. Велинград.

■ **Кадрово осигуряване на здравната система**

Нормалното функциониране на здравната система, освен от наличната здравна инфраструктура е свързано и с кадровото обезпечаване с персонал от лекари, стоматолози (лекари дентисти) и медицински специалисти (акушерки, медицински сестри, фелдшери и др.).

Към 2019 г. общият брой на кадрите в здравеопазването на общината е както следва:

- Общ брой на заетите в здравната система – 347
- Общ брой лекари – 125
В т.ч. общопрактикуващи – 21;
- Общ брой стоматолози – 28;
- Медицински специалисти по здравни грижи – 194.

➤ **Дейности по социално подпомагане**

В сферата на услугите по социално подпомагане в община Велинград тежестта е поставена върху превенция срещу социалното изключване на хората в неравностойно социално положение и на лицата в риск.

Броят на лицата с увреждания в общината към 2018 г. е както следва:

- Деца с увреждания – 130, в т.ч. с физически увреждания 52, с умствени и психически – 45 и с множествени увреждания – 33 деца;
- Пълнолетни лица с увреждания - 2559 д.;
- Самотно живеещи стари хора – 40 д.;

В 6 годишния период - предмет на анализа, местните власти провеждат политика за социалното подпомагане, което води до развитие на услуги в общността и в обичайната среда. В община Велинград е разработен и приет „Общински план за развитие на социалните услуги за периода 2014-2020 г.“ Същите са насочени към: превенция на деца и семейства в риск, подпомагане на други целеви групи, нуждаещи се от подкрепа и социално подпомагане. Целта на провежданите социални дейности, освен превенция от изпадане в риск, е да се ограничават възможностите за социалното изключване и изолацията на лицата с физически и умствени увреждания. През анализирания период с разкритите услуги за социално подпомагане се дава възможност тези лица да останат в тяхната семейна и домашна среда и в среда близка до обичайната.

В анализирания период, в общината са спечелени няколко проекта, които са насочени към развитието на съвременни форми на услуги по социалното подпомагане. В зависимост от *начина на финансиране*, социалните услуги се диференцират на такива които са:

- Делегирани от държавата – чрез целево финансиране по действащи оперативни програми и бюджети на централни ведомства (доставчик на услугите – община Велинград)
- Местно (общинско) финансиране.

Към 2019 г. на територията на общината са развити следните социални услуги:

- *социални институции*

На територията на общината има една социална институция -Дом за стари хора „Ела” – гр. Велинград. Домът е с капацитет 30 места.

- *Социални услуги от резидентен тип и услуги в общността*

- Центрове за настаняване от семеен тип (ЦНСТДМБУ) – 2 бр. с капацитет 15 места или общо 30 места;
- Центрове за настаняване от семеен тип за деца и младежи с увреждания (ЦНСТДМУ) – също 2 бр. с капацитет 8 и 14 места, или общ капацитет 22 места;
- Дневен център за деца и младежи с увреждания „Надежда“ (ДЦДМУ) с капацитет 35 посетители;
- Център за обществена подкрепа (ЦОП) - капацитет 36 посетители;
- Център за социално включване „Развитие“;
- Защитено жилище за лица с физически увреждания „Велина“ – капацитет 8 места;
- Дневен център за възрастни хора с физически увреждания – капаците 35 места

- *Социални услуги по Оперативни и Национални ведомствени програми*

- Социален асистент – 14 д.
- Социален помощник – 26 д.

- *Услуги общински ангажимент (общинско финансиране)*

- Домашен социален патронаж – 150 ползватели;
- Обществена трапезария – 50 ползватели;
- Клубове на пенсионера

➤ **Култура и културни институции**

От широкия набор на културни дейности, в община Велинград са представени както специализирани културни дейности (музейна и галерийна), така и комплексна читалищна дейност. И двата типа културни дейности се издържат със средства от общинския бюджет.

Музейната дейност е свързана с Историческия музей в гр. Велинград. Същият е създаден през 1951 г. Експонатите на музея се съхраняват в обособените фондове „Археология“, „Етнография“, „Възраждане“, „Нова и най-нова история“, „Художествен отдел“. В Историческия музей са представени и две постоянни експозиции – едната е с етнографска тематика „Планината – гостоприеман дом“, а втората – посветена на патрона на града Вела Пеева.

Галерийна дейност е представена от една галерия с постоянна експозиция. В нея по време на Велинградските културни тържества се провежда пленер с участие на млади и талантиливи художници.

Комплексната читалищна дейност е свързана с културния живот в общината, тъй като се реализира в читалища в 8 от населените места. Всички те са включени в Регистъра на читалищата в Р. България. Най-старото и най-голямо е Народно читалище (НЧ) „Отец Паисий 1893“ в кв. „Лъджене“ на гр. Велинград. В останалите два квартала на гр. Велинград са НЧ „Васил Левски 1904“ в кв. Каменица и Образцово НЧ „Св. Св. Кирил и Методий 1905“ в кв. Чепино. Останалите 5 читалища са в селата Драгиново (НЧ „Методий Драгинов 1946“), НЧ „Виделина-1946“ (с. Грашево), НЧ „Пробуда 1951“ (с. Пашови), НЧ „Изгрев 1959“ (с. Кръстава) и НЧ „Светлина“ (с. Света Петка).

Основните дейности, развивани в читалищата са:

- Библиотечната;
- Самодейната ;
- Любителското творчество.

Библиотечната дейност е застъпена във всички читалища. Общият библиотечен фонд на 8 –те читалища е около 200 хил. библиотечни единици. С най-богат библиотечен фонд са трите читалища в гр. Велинград и читалището в с.

Драгиново. В останалите 4 читалища библиотечния фонд е по-скромен – около 3-4 хил. библиотечни единици.

По инициативата „Глоб@лни библиотеки -България“ 5 читалища са оборудвани с компютърни конфигурации. С тази техника са създадени читалищни информационни центрове, които се ползват безплатно от гражданите

С богата културна дейност е НЧ „От. Паисий 1893“ в гр. Велинград. Към него са формирани Духов оркестър и мажоретен състав със 70 участници; Театрален колектив с 15 участника; Вокална школа "Караоке"; Градски смесен хор с 35 участника; Школа по пиано и Музикална школа по духови инструменти Освен с богата библиотека и читалня, читалището разполага и с театрален салон с гримьорни, които се използват за различни културни мероприятия.

С подобна културна дейност са и останалите две квартални читалища в гр. Велинград. С фолклорна група и два танцови състава е и НЧ „Пробуда 1951“ в с. Пашови.

➤ **Спорт и спортна инфраструктура**

▪ **Спортни клубове**

Спортните клубове са регистрирани по закон спортни обединения по отделни видове спорт. В регистъра на спортните клубове (СК), поддържан от Министерството на спорта и младежта, са вписани общо 12 СК по различни видове спорт. От тях 4 СК са по плуване (ПК) - (ПК „Чепинец“, ПК „Белмекен“, ПК „Делфините“ и ПК „Велинград – мастерс“), 2 СК по спортни танци (КСТ) – КТС „Импулс“ и КСТ „Импулс Велинград 2002“. По ски спорта е учреден СК „Атлас“, по футбол – ФК „Чепинец“, по волейбол „Велинград волей“, както и по 1 СК по бойни изкуства, по пожароприложен спорт и по гимнастика.

Всичките 12 СК са с регистрация – гр. Велинград. Същите получават и бюджетна субсидия от община Велинград

▪ **Спортни обекти**

Спортните обекти, намиращи се на територията на общината са няколко. Те включват:

- Спортни обекти за различни видове спорт, ползвани от спортните клубове в общината;

- Училищна спортна база включва основно физкултурните салони в училищата и спортни площадки в училищните дворове.

Към основните спортни обекти в общината се отнасят следните от тях:

- *Градски стадион*, разположен на площ от 28276 м². Капацитетът на стадиона е 7304 седящи места. Разполага със съблекални и други обслужващи помещения. Физическото състояние на Градския стадион е добро;
- *Спорна зала към Градски стадион* – попада в терена на стадиона. Представлява масивна двуетажна сграда, включваща тренировъчни зали и съблекалня. Капацитет 50 стоящи места. Залата е в добро физическо състояние;
- *Покрит плувен басейн* – разположен е на площ от 516 м². Представлява масивна едноетажна железобетонна сграда. Освен плувен басейн, спортния обект включва и зали за сухи тренировки, съблекални и др.
- *Централен минерален плаж* – разположен е на 10106 м² площ. Разполага с 2 плувни басейна – голям и малък (с различна дълбочина), басейн – водна пързалка и 2 сгради масивна и полумасивна). Състоянието на обекта е добро.

На територията на общината има още 3 минерални плажа – два в гр. Велинград и 1 в с. Драгиново. И трите са с частен капитал на собствеността. Единият от двата частни плажа във Велинград (в кв. Каменица) от лятото на 2018 г. не функционира.

Посочените спортни обекти са разположени в гр. Велинград.

Втората група спортни обекти, които са с тясно предназначение за ученически спорт са включени в групата на *училищната спортна база*. В нея попадат:

- *Физкултурните салони в училищата;*
- *Спортните площадки в училищните дворове.*

Не всички училища в общината разполагат с физкултурни салони. Такива липсват в училищата в селата Пашови, Биркова, Грашево, Св. Петка. За занимания по физическо възпитание в посочените училища се използват спортните площадки, а през зимния сезон – пригодени за целта училищни стаи.

Физкултурни салони има в училищата в гр. Велинград (без ОУ „Георги Бенковски“), както и в ОУ „Христо Ботев“ в с. Абланица. Физкултурните салони са с различна площ, която варира в много широки граници – от 40 м² (ОУ „Хр. Ботев“

в с. Абланица до 250 – 300 м² (ОУ „Хр. Ботев“ и СУ „Васил Левски“ във Велинград). Състоянието на физкултурните салони е добро, като изключение са тези в ОУ „Св.Св. Кирил и Методий и ПГ по дървообработване „Ив. Вазов“ във Велинград.

Спортните площадки в училищните дворове, включват от 1-2 до 4 игрища. Същите се използват за спортни занимания на открито на учениците от съответните училища. Без всякаква училищна спортна база е ОУ „Д-р Петър Берон“ в с. Биркова. Площта на училищната спортна база във всички училища в общината е около 17 230 м². Този размер е функция от големината на училищните дворове в съответните училища. Така с най-голяма площ са спортните площадки и отделни игрища в ОУ „Христо Ботев“ в гр. Велинград (4400 м²), ОУ „Неофит Рилски“ – Велинград (3035 м²), а с най – малка – ПГД „Иван Вазов“ – Велинград (152 м²) и ОУ „Васил Левски“ – с. Грашево (200 м²).

Физическото състояние на по-голямата част от училищната спортна база не е добро. В най-голяма степен това се отнася за спортните площадки. В инвестиционната програма в бюджетите на общината се планират средства за поетапното ремонтиране на същите.

➤ **Административни дейности (Инфраструктура на местната и държавна власт)**

Административното обслужване в общината е представено от структури на местната власт, както и децентрализирани структури на централни държавни органи, структури на съдебната власт.

От структурите на местната власт в общината функционират Общинския съвет и Общинската администрация, както и кметствата в отделните население места.

На територията на община Велинград са локализирани и няколко поделения – децентрализирани, или децентрализирани структури на централни ведомства (министерства и агенции). Това са Общинска служба „Земеделие и гори“, Дирекция „Социално подпомагане“, Дирекция „Бюро по труда“ и др.

Правоохранителните институции в община Велинград са представени от Районно управление на МВР и Районна служба за пожарна безопасност и защита на населението (РСПБЗН). В кметствата са разкрити приемни на районните полицейски инспектори.

Към правоохранителните институции спадат и звена на съдебната система – Районен съд и Районна прокуратура. Седалищата на структурите за административното обслужване на населението са концентрирани в общинския център – гр. Велинград.

Основни изводи от анализа и оценките на бюджетните услуги:

- В общината е развита и добре организирана система за публични услуги на населението. Броят и капацитетът на обектите за публични (бюджетни) услуги е съобразен с броя на потребителите и разпределението им по населени места;
- Финансирането на бюджетните услуги се осигурява от Държавния бюджет (за делегирани от държавата дейности) и със средства от общинския бюджет;
- Образованието (в неговите две структури – предучилищно и училищно) заема важно място в политиката на местните власти – Общинския съвет, Кмета и Общинска администрация;
- На общинско ниво, за анализирания 6 годишен период, няма съществени промени в мрежата от детски заведения, общообразователните и професионалните училища;
- В общината е създадена организация (вкл. и по линия на безплатния училищен транспорт) за обхващане на учениците в задължителната основна степен на общото образование от селата, в които няма действащи училища;
- Училищата във високопланинската част на общината са със статут на „средищни“ и „защитени“, което улеснява запазването им и при тенденция за намаляване броя на учениците;
- Професионалните училища са с професионални направления, съобразени със структурата и специализацията на общинската икономика;
- Здравната система е организирана в съответствие с действащата законова уредба – броят на лекарските практики в първичната доболнична помощ е съобразен с нормативите за броя на лицата в пациентските листи на общопрактикуващите лекари;
- В структурата на специализираната доболнична помощ, наред със самостоятелните лекарски практики важно място заемат и медицинските центрове;
- Болничната помощ, включваща многопрофилни и специализирани болнични лечебни заведения е с надобщински функции. Двете МБАЛ (общинска и частна) обслужват пациенти от общини Велинград, Ракитово и Сърница, а специализираните болници за рехабилитация и

продължително лечение на болни – с регионално и национално значение;

- Дейностите по социално подпомагане са организирани в съответствие с контингента от лица в риск и в неравностойно положение – с физически, психически и други ментални увреждания. Превес имат услугите от резидентен тип и услугите в общността и в обичайната среда;
- Инфраструктурата в сферата на културата и на спорта е предвидена за задоволяване на по-масово търсени услуги, които не са с елитарен и професионално изразен характер;
- В зависимост от концентрацията на обекти за бюджетни услуги (училище, детско заведение, амбулатория за доболнична лечебна и ментална помощ, читалище, кметство) в някои от населените места се формира мрежа от първични обслужващи центрове
- Материалната база на обектите в образованието и в здравеопазването, в културата и социалното подпомагане е в добро състояние.

2.4. Инфраструктурно развитие, свързаност и достъпност на територията

2.4.1 Транспортна инфраструктура

Основните видове транспорт в община Велинград са автомобилният и железопътният. Въпреки неблагоприятния, за изграждане и поддържане на транспортна инфраструктура, разсечен планински терен, транспортната достъпност и обслужване на населените места в общината са на сравнително добро ниво. Втори и трети клас пътища от Републиканската пътна мрежа и теснолинейна железопътна линия осигуряват достъпа до територията на общината и общинския център, а малките населени места се обслужват от общински пътища. Общината има одобрена транспортна схема за превоз до всички нейни населени места, областния център и столицата. В общинския център има вътрешноградски автобусен транспорт, който обслужва 1 линия. През територията на общината преминава единствената действаща теснолинейна железопътна линия в България „Септември - Добринище, през Варвара, Велинград, Якоруда и Разлог“- 80 км. от които 50,2 км. на територията на общината Линията, която представлява директна транспортна връзка между

Велинград и селата: Цветино и Абланица, е също и обект на туристическа атракция.

Главният обслужващ път за общината е второкласният път от РПМ - II-84 „Звъничево - Ветрен дол - Велинград - Юндола - Якоруда - ок.п. Разлог ”, с дължина на територията на община Велинград от 30,3 km от (от km 29,4 до km 59,7);

Това направление осигурява достъп на общината до магистрала „Тракия“, посредством първокласния път I-8 „София - Ихтиман – Белово- Пазарджик - Пловдив” , както и до Е №79 (изграждащата се магистрала „Струма“) на запад, посредством второкласния път II-19 „Гоце Делчев - Банско - Разлог - Симитли - /София- Кулата/”. Пътят II-19 осигурява и по-лесен достъп на община Велинград до Р.Гърция през новия ГКПП "Илинден" при Гоце Делчев. Тези важни функции на път II-84 предопределят интензивния транспортен трафик по него.

Новото в развитието на републиканската пътна мрежа е републикански път III-8434⁵, бивш общински PAZ 1062 с дължина 29.12 км свързващ селата Рохлева, Кандови, Бутрева, Биркова, Враненци, Чолакова, Горна Дъбева, Бозьова и Кръстава, както помежду им, така и с гр. Велинград. а целта е да се постигне свързаност на пътните артерии от републиканската пътна мрежа, нейното по-ефективно управление и подобряване на техникоексплоатационното ѝ състояние, чрез което ще се осигури комфорт и безопасност при пътуване.

Дължината на Общинската пътна мрежа на община Велинград е 79,05 км.

Планираната с Общия устройствен план /ОУП/ отсечка на бъдещия околоръстен път значително скъсява съществуващото трасе и няма да преминава през населени места. Предложението е с дължина 20 км: от Якоруда, кръстовището на с. Аврамови Колиби, покрай селата Пашово, Цветино, Абланица, местността Кемера, покрай Клептуза да се включи през промишлената зона в пътя за гр. Пазарджик.

Таблица 2.4.1 Характеристика на общинската пътна мрежа

⁵ Решение на МС 02.12.2020 г.

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ВЕЛИНГРАД 2021 – 2027 г.

*

Проект за обсъждане и препоръки

Път №	Обявен с Решение на МС	Наименование на пътя	От км	До км	Дълж. (КМ)	Забележка
1. PAZ1061	№ 236 от 13.04.2007г.	/II- 84/ Велинград- Драгиново	0,000	5, 500	5,500	1. Улица „Георги Кирков”, гр. Велинград-транзитна улица-1165 м. - с асфалтова настилка-задоволително състояние. Нуждае се от частично изкърпване, отводняване, вертикална сигнализация и хоризонтална маркировка; 2. Улица „Христо Смирненски”-транзитна улица-815 м.-асфалтова настилка в отлично състояние-извършена рехабилитация 2019 г. 3. Път Велинград-Драгиново – 1890 м. асфалтова настилка в отлично състояние-извършена рехабилитация 2019 г. 4. Улица „Мариница”, с. Драгиново-транзитна улица-1630 м, от които 1050 м. в отлично състояние /до моста на р. „Чепинска” и 580 м. в асфалтова настилка в лошо състояние. Нуждае се от изкърпване и от уширение на габарита на моста над р. Чепинска
2. PAZ1081	няма	/PAZ1061, Велинград-Драгиново/- Драгиново – местност Водениците	0,000	0,835	0,835	1. улица „Иван Вазов”, ул.”Марица”, ул. „Роза”, ул. „Крайречна”-транзитни улици-585 м 2. имот № 23234.279.67-местен път- 250 м.
3. PAZ1064	№ 155 от 14.03.2009 г. за 3,00 км.	/ III - 843, Велинград - ДГС Селище / - Грашево– Мече корито	0,0	7, 500	7, 500	3, 0 км. -обявени за общински път с асфалтова настилка – отлично състояние, асфалтиран през 2020 г./до център на с. Грашево, от които 1 км. Транзитна улица „Вела Пеева”/ - и 4 км. Път с асфалтова настилка в отлично състояние до център на с. Мече Корито - асфалтиран през 2020 г. с нужда се от водостоци. Участъкът Не е обявен за общински с Решение на МС

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ВЕЛИНГРАД 2021 – 2027 г.

*

Проект за обсъждане и препоръки

4. PAZ1066	няма	/ II – 84, Юндола – Черна Места / - Пашови -/II - 84 /	0, 000	2,500	2,500	3, 0 км. път с асфалтова настилка в задоволително състояние, вкл. главната улица „Георги Димитров, която е с асфалтова настилка, рехабилитирана през 2020 г
5. PAZ1079	няма	/ III – 842 / Юндола – Граница общ.(Велинград – Якоруда)	0, 000	7, 880	7, 880	7, 880 км. път с асфалтова настилка в добро състояние и с нужда от почистване на водостоци
6. PAZ2060	№155 от 14.03.2009 г. за 500 м.	/ II – 84, Велинград – Юндола / - Света Петка – Долна Дъбева – Алendarова	0, 000	8,220	6, 900	500 м са обявени за общински път. 3, 9 км. път с асфалтова настилка в задоволително състояние; 1, 9 км транзитни улици: Улица „Арапчал“, площад „Лютово“, ул. „Първи май“ в с. Света Петка и Ул. „Победа
7. PAZ2063	№ 236 от 13.04.2007 г.	/ III – 843 ,Велинград- Сърница/ - Абланица – Цветино	0, 000	14, 300	14, 300	14, 3 км път с трошенокаменна настилка в много лошо експлоатационно състояние, от които главна улица в с. Абланица и главна улица в с. Цветино
8. PAZ2067	няма	/III-8434, Рохлева-II-84- /-Кандови	0, 000	2470	2,470	2, 0 км асфалтов път в отлично състояние, асфалтиран през 2019 г. и главна улица с ос.т. 1,8,14,18 с дължина 440 м-. асфалтов път в отлично състояние, асфалтиран през 2019 г.
9. PAZ2068	няма	/ PAZ2060 / Света Петка – Всемирци – жп гара Цветино	0, 000	3, 500	3, 500	3, 5 км. път без трайна настилка
10. PAZ2069	няма	/ PAZ2068, Света Петка – Всемирци / - Далова махала	0, 000	1, 500	1, 500	1, 5 км път с трошенокаменна настилка

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ВЕЛИНГРАД 2021 – 2027 г.

*

Проект за обсъждане и препоръки

11. PAZ2072	Няма	/ III-8434, Кръстава – Биркова / - Чолаково Дживгова махала	0, 000	2, 500	2, 500	2, 5 км. Път, от които 1 км. Асфалтиран и 1,5 км. без трайна настилка
12. PAZ2073	няма	/ III-8434, Кръстава – Биркова / Кръстава – Бозьова	0, 000	8, 300	8, 300	8, 3 км. път без трайна настилка
13. PAZ2074	няма	/III-8434, Кръстава – Биркова / Кръстава – Горица	0, 000	3, 900	3, 900	3, 9 км. асфалтов път в отлично състояние, асфалтиран през 2020 г.

14. PAZ2075	няма	/PAZ2063 / жп гара Цветино – Магерови колиби	0, 000	3, 500	3, 500	3, 5 км път с трошенокаменна настилка
15. PAZ2076	няма	/ PAZ2063, Абланица – Цветино / - Горна Дъбева-/PAZ1062/	0, 000	6, 000	6, 000	6, 0 км.. От които асфалтов път – 0,750 км. в отлично състояние, асфалтиран през 2020 г. и ,250 км.-път без трайна настилка
16. PAZ2080	няма	/ PAZ2073 , Кръстава – Бозьова / - Горна Биркова	0, 000	0, 900	0, 900	0, 9 км. асфалтов път в отлично състояние, асфалтиран през 2020 г.
17. PAZ3070	№807 от 04.10.2012г.	/III-8434, Кръстава – Биркова/ Бутрева – мах. Дренково	0, 000	0,410	0,410	0,410 км. път без трайна настилка
18. PAZ3071	№807 от 04.10.2012г.	/III-8434, Кръстава – Биркова/ – мах. Ходжова	0, 000	0, 650	0, 650	0, 650 км. асфалтов път в отлично състояние, асфалтиран през 2020 г.

Уличната мрежа в селата е с трайна настилка основно по главните улици, поради което се налага заделяне на повече средства за доизграждането и поддържането ѝ.

Уличната мрежа в общинския център е с трайна настилка и е в сравнително добро състояние.

Водопровод и канализация

Общата дължина на водопроводната мрежа в общината е 330.88 км., от тях довеждащи водопроводи – 81.21 км и разпределителна водопроводна мрежа 249.67 км.

Гр. Велинград се водоснабдява основно от събирателна деривация "Бистрица" за язовир „Батак” /водохващане „Чукура”/. Другите водоизточници за питейно водоснабдяване за гр. Велинград са:

- Каптаж „Мократа пещера”;
- Каптаж „Легоринец”;
- Каптаж „Клептуза” /за гр. Велинград/;
- Каптаж „Суха лъка”;
- Речно водохващане „Водев чарк” на река Баталач;
- Каптаж „Острец”;
- Каптаж „Самоводица”.

Село Драгиново се водоснабдява от следните водоизточници:

- Речно водохващане на р. Дълбочица;
- Каптаж „Цорко”;
- Каптаж „Ракийца”;
- Каптаж „Буката”;
- Каптаж „Горно Вотърно” – 2 бр.;
- Каптаж „Кутела” – 3 бр.;
- Каптаж „Бажнова чешма”;

- Каптаж „Бялата вода”;
- Каптаж „Клептуза /за Драгиново/.

Всички водоизточници с по-значителни дебити са включени в експлоатацията на водопроводната мрежа на гр. Велинград и с. Драгиново, гравитачно или с помпени станции и водоеми.

Резервоарите за гр. Велинград са 8 бр. с общ обем 9 170 м³ и са следните:

- Напорен водоем – НВ „Чепино” – стар, $V = 220 \text{ м}^3$;
- Напорен водоем – НВ „Чепино” – нов, $V = 2000 \text{ м}^3$;
- Напорен водоем – НВ „Лъджене” – стар, $V = 350 \text{ м}^3$;
- Напорен водоем – НВ „Лъджене” – нов, $V = 3000 \text{ м}^3$;
- Напорен водоем – НВ „Гергевана” – стар, $V = 1900 \text{ м}^3$;
- Напорен водоем – НВ „Гергевана” – нов, $V = 1250 \text{ м}^3$;
- Напорен водоем – НВ „Самоводица” $V = 350 \text{ м}^3$;
- Напорен водоем – НВ за болницата $V = 100 \text{ м}^3$.

Резервоари за с. Драгиново са:

- Напорен водоем – НВ $V = 1000 \text{ м}^3$ - висока зона;
- Напорен водоем – НВ $V = 1000 \text{ м}^3$ - ниска зона.

За правилното функциониране на системата има изградени и следните помпени станции:

- ПС „Гергевана”, подаваща вода на НВ с обем $V = 350 \text{ м}^3$ „Самоводица” за Велинград;
- ПС „Драгиново”, подаваща вода на НВ с обем $V = 1000 \text{ м}^3$ - висока зона за с. Драгиново.

Дължината на изградените външни водопроводи е 47,3 км., а вътрешната водопроводна мрежа е с обща дължина 120 км.

Преобладаващата част от водопроводната мрежа е направена от азбестоциментови и стоманени тръби през периода 1950-1980 г, така че над 88% от тях са физически амортизирани, с висока степен на аварии, което е причина за големи загуби /над70%/ и нисък КПД. Подменените стари водопроводи с нови пластмасови тръби са незначително количество.

Селата Св. Петка, . Юндола, . Пашово и махали се водоснабдяват чрез изградени ОШ и водоеми от налични водоизточници от събирателна деривация „Джаферица“ за язовир Белмекен. Захранването от Чакърица и Балабаница е общо 22 л/сек.

Останалите селища ползват местни водоизточници и имат обособено самостоятелно питейно-битово водоснабдяване в т.ч. водоеми и довеждащи водопроводи и вътрешно разпределени мрежи.

В следващата таблица е дадено състоянието на водопроводната мрежа.

Таблица 2.4.2 Характеристика на водопроводната мрежа

№	№	НАСЕЛЕНО МЯСТО	ВИД СЪОРАЖЕНИЕ	СЪСТОЯНИЕ	ЗАБЕЛЕЖКА
1	1304002099	гр.Велинград	НВ"САМОВОДИЦА"-V-350м3	Добро	
2	1304002100	гр.Велинград	НВ "ГЕРГЕВАНА"-V-1250 М3	Добро	
3	1304002102	гр.Велинград	НВ."ГЕРГЕВАНА"-стар V-1900 М3	Добро	
4	1304002104	гр.Велинград	НВ."КИСЛОВОДСК"1-V-3000 М3	НЕ Е ДОБРО	ЗА ОСНОВЕН РЕМОНТ
5	1304002109	гр.Велинград	НВ."КИСЛОВОДСК"2-V-350 М3	НЕ Е ДОБРО	ЗА ОСНОВЕН РЕМОНТ
6		гр.Велинград	Н.В."ЧЕПИНО" V-2000М3	ДОБРО	ПРОФИЛАКТИЧЕН РЕМОНТ
7	1304003356	с.Драгиново	с.ДРАГИНОВО-1 V-1000 М3	ДОБРО	ПРОФИЛАКТИЧЕН РЕМОНТ
8	1304003357	с.Драгиново	с.ДРАГИНОВО-2-V-1000 М3	ДОБРО	ПРОФИЛАКТИЧЕН РЕМОНТ
9		с.Кръстава	с.КРЪСТАВА V-74 М3	НЕ Е ДОБРО	ЗА РЕМОНТ
10		с.Чолакова	с.ЧОЛАКОВА V-25 М3	НЕ Е ДОБРО	ЗА РЕМОНТ
11	1304002098	с.Биркова/долна/	с.БИРКОВА V-100 М3	НЕ Е ДОБРО	ЗА РЕМОНТ

12	1304002093	с.Горна Дъбева	с.ГОРНА ДЪБЕВА V-100 МЗ	НЕ Е ДОБРО	ЗА РЕМОНТ
13		м.Асанова-Кръстава	м.АСАНОВА-КРЪСТАВА V-56 МЗ	НЕ ЕДОБРО	ЗА РЕМОНТ
14		м.Карантиите	м.КАРАНТИИТЕ-V 10 МЗ	НЕ Е ДОБРО	ЗА РЕМОНТ
15		с.Горно Бирково	с.ГОРНО БИРКОВО-V-80 МЗ	НЕ Е ДОБРО	ЗА РЕМОНТ
16		с.Бутрево	с.БУТРЕВА V-45 МЗ	НЕ Е ДОБРО	ЗА РЕМОНТ
17		с.Бутрево	с.БУТРЕВА V-70 МЗ	НЕ Е ДОБРО	ЗА РЕМОНТ
18		м.Дренкова/Бутрева/	м.Дренкова- V- 75 МЗ	НЕ Е ДОБРО	ЗА РЕМОНТ
19		м.Бузгова/Бутрева/	м.БУЗГОВА -V-40 МЗ	НЕ Е ДОБРО	ЗА РЕМОНТ
20		м.Асанова/Бутрева/	м.АСАНОВА-V 100 МЗ	НЕ Е ДОБРО	ЗА РЕМОНТ
21		Махала Салиева	МАХАЛА САЛИЕВА V-4МЗ	НЕ Е ДОБРО	ЗА РЕМОНТ
22		с.Бозьова	с.БОЗЬОВА V-32 МЗ	НЕ Е ДОБРО	ЗА РЕМОНТ
23	1304002110	с.Грашево	с.ГРАШЕВО- V-500 МЗ	НЕ Е ДОБРО	ЗА РЕМОНТ
24	1304002111	Мечо Корито	МЕЧО КОРИТО- V 250 МЗ	НЕ Е ДОБРО	ЗА РЕМОНТ
26		с.Цветино-ниска зона	с.ЦВЕТИНО/НИСКА ЗОНА/ V-13МЗ	ДОБРО	ЗА ПРОФИЛАКТИЧЕН РЕМОНТ
27		с.Цветино -висока зона	с.ЦВЕТИНО/ВИСОКА ЗОНА/ V-10МЗ	ДОБРО	ЗА ПРОФИЛАКТИЧЕН РЕМОНТ
28	1304002112	с.Цветино	с.ЦВЕТИНО -V-250 МЗ	ДОБРО	ЗА ПРОФИЛАКТИЧЕН РЕМОНТ
29	1304002115	с.Абланица	с.Абланица хлораторно-водоем V-30МЗ	ДОБРО	ЗА ПРОФИЛАКТИЧЕН РЕМОНТ

30	1304003354	Магерово	МАГЕРОВО V-50М3	ДОБРО	ЗА ПРОФИЛАКТИЧЕН РЕМОНТ
31	1304002094	с.Света Петка	с.СВЕТА ПЕТКА-V-200 М3	НЕ Е ДОБРО	ЗА РЕМОНТ
32	1304002091	с.Света Петка	с.СВЕТА ПЕТКА-V-400 М3	НЕ Е ДОБРО	ЗА РЕМОНТ
33		с.Кандьова	с.КАНДЬОВА-V-60 М3	НЕ Е ДОБРО	ЗА РЕМОНТ
34	1304002097	с.Пашово	с.ПАШОВО-V-500 М3	НЕ Е ДОБРО	ЗА РЕМОНТ
35		С.Всемирци	с.ВСЕМИРЦИ-V-100 М3	НЕ Е ДОБРО	ЗА РЕМОНТ
36	1304002096	с.Алендарова	с.АЛЕНДАРОВА V-100 М3	НЕ Е ДОБРО	ЗА РЕМОНТ
37		с.Рохлева	С.РОХЛЕВА V-50М3	ДОБРО	ЗА ПРОФИЛАКТИЧЕН РЕМОНТ
38	1304002095	с.Юндола	с.ЮНДОЛА-V-200 М3	НЕ Е ДОБРО	ЗА РЕМОНТ
39	1304002103	с.Юндола	с.ЮНДОЛА/АНДЕЛА/ V-500 М3	НЕ Е ДОБРО	ЗА ОСНОВЕН РЕМОНТ
40	1304002101	с.Кръстава	с.КРЪСТАВА- V-25М3	НЕ Е ДОБРО	ЗА РЕМОНТ
41		с.Кръстава	с.КРЪСТАВА-V-500 М3	НЕ Е ДОБРО	ЗА РЕМОНТ

За 2019 и 2020 г. са реконструирани (подменени) общо 15.56 км. водопроводни мрежи, като само 1,8% от тях са довеждащи. Проблемът е с бавните темпове на подмяна.⁶

Състоянието на канализационните мрежи в населените места в общината не е много променено за изминалите седем години. Случващото се ново е главно в общинския център , село Драгиново и село Света Петка. Обща дължина⁷ на

⁶ Данни на “Водоснабдяване, канализация и териториален водоинженеринг ЕООД Велинград”

⁷ Същият източник

канализационната мрежа към 31.12.2019г. е 161,738 км. , от които 157.7 км. е разпределителна канализация и 4.0 км. главни канализационни колектори.

Общинският център е покрит с канализационни мрежи едва 87.5%, а с. Драгиново 67%, като канализационната система е от смесен тип. Проблем се явява липсата на пречиствателна станция за отпадни води.

2.4.3 Електроснабдяване и съобщения

Източник на електроенергия за община Велинград се явява общата електроенергийна система на страната, посредством трансформаторната подстанция 110/20 kV „Велинград“.

Подстанцията, намираща се в източната част на града, има два трансформатора 110/20 kV, с инсталирана мощност 2x25 mVA. Електропроводът 110 kV „Лъджене“- АС 185 и дължина 26.6 км свързва п/ст „Велинград“ с ВЕЦ „Алеко“ /Пазарджик/. Друг електропровод 110 kV - АС 185 и дължина 33.4 км свързва п/ст „Велинград“ с п/ст „Якоруда“. Така подстанцията е включена двустранно в мрежата 110 kV, което позволява гъвкав експлоатационен режим и повишава сигурността на захранване при аварии.

В общинският център мрежата ниско напрежение /НН/ е предимно кабелна. Преобладаващия тип кабели са САВТ, САВТУ, а сеченията са оразмерени на база пренасяната мощност,

Селата от общината се захранват чрез въздушни изводи ЕП 20 kV и изградени трафопостове за комунално – битови нужди, предимно тип “А” и “Б” и мачтови, захранвани въздушно от отклонения и изводи 20 kV от п/ст “Велинград”. Състоянието на мрежата СН в общи линии е добро, но има участъци /захранващи по-малки села или махали/ със стара изолация, стоманени проводници и дървени стълбове, които се нуждаят от ремонт. Мрежата НН за селата е въздушна, на дървени и бетонови стълбове, с голи стоманено алуминиеви проводници.

Няма незахранено с електричество населено място..

С цел намаляване на загубите от пренос и минимизирзне на аварияите, трябвават решителни действия по реконструлция на преносната и разпределителната мрежа.

Съобщения

„БТК“ ЕАД предлага фиксирани телефонни услуги при 100% степен на цифровизация, както и осигурява GSM покритие, мобилен достъп до интернет и телевизионна услуга на територията на цялата община Велинград. На

територията на гр. Велинград се предоставя достъп до фиксиран високоскоростен интернет.

„А1“ ЕАД и „Теленор България“ ЕАД осигуряват GSM покритие, мобилен достъп до интернет и мобилна телевизионна услуга на територията на община Велинград.

Във Велинград са изградени две кабелни мрежи за разпространение на радио и телевизионни сигнали. Кабелни ТВ оператор има и в с. Драгиново.

2.4.4 Газификация

Град Велинград е единственото населено място в общината, което е газоснабдено. Обща дължина на газоразпределителна мрежа на гр. Велинград, без отклоненията към потребителите е в размер на 84 200 m.

Основният хранващ газопровод е тръба от полиетилен висока плътност (PE 100 - SDR 11) Ø 200 x 18,2 mm. Газопроводът тръгва от източната част на града в урбанизираната зона по бул. "Хан Аспарух" и достига до бул. "Съединение". Там минава газопроводът, който върви по дължината на целия град, като променя диаметъра си в различните си участъци. В основната си част е тръба от полиетилен висока плътност (PE 100 - SDR 11) Ø 160 x 14,6 mm, (PE 100 - SDR 11) Ø 125 x 11,4 mm.

Основни клонове минават по улици: ул. "Вл. Ченоземски", ул. "Милеви скали", ул. "Стоян Калпазанов", ул. "Д. Чаушев", ул. "В. Пеева", ул. "Иван Асен II", бул. "Стамболийски", ул. "Н. Вапцаров", ул. „Хр. Ботев“ и др.

От основните клонове се отклоняват газопроводи с различни диаметри за хранване на консуматорите на промишления, обществено-административен и битов сектор.

2.5 Екологични условия

2.5.1 Състояние на атмосферния въздух

Състоянието на атмосферния въздух в община Велинград е резултат от емисираните замърсители и от микроклиматичните условия на района.

Във Велинградската котловина преобладава движение на въздушните маси в посока север-североизток и юг-югозапад. При тихо време, след залязване на слънцето започва формирането на устойчива въздушна маса вследствие изстиването на земната повърхност и образуване на инверсионен слой/на 100 – 150m височина/. Емисираните замърсители се задържат и натрупват под

задържащия въздушен слой, като тяхното съдържание се увеличава неколкостранно. Замърсеният въздух, много често се усеща от хората движещи се по улиците на града.

През студеното полугодие съдържанието на аерозоли е около допустимите граници, а през пролетно-летния период е под нормите.

Община Велинград е един от Регламентираните райони за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ) в региона, контролиран от РИОСВ, са общините: Пазарджик, По данни от годишният доклад на РИОСВ Пазарджик за 2019 г. няма данни за критични замърсявания на въздуха в общината. Липсват данни и за фоновото замърсяване по компоненти.

Източници на замърсяване

- *Битово отопление с твърди горива*

Очевиден е превесът на употребата на дърва за региона. При изгарянето на дърва във въздуха се отделят нетоксичен прах, сажди и летливи вещества. Съдържанието на пепел в дървата варира от 0.5 до 0.3 %. Когато са сухи, дървата съдържат около 85 % летливи вещества. Ако не се осигури пълно изгаряне в горивната камера, възможно е с димните газове да се емитират сажди. Средните емисии на твърди частици от битовите горивни инсталации при използване на твърдо гориво са 100 г. на кг изгоряно гориво.

- *Авотранспортът*

Градоустройствените решения на транспортната схема създават предпоставки за неравномерно натоварване в част от жилищните квартали.

При работа на автомобилните двигатели се отделят: въглеродни и азотни окиси, въгледороди, оловни аерозоли, алдехиди и сажди. Запрашаване на въздуха се наблюдава през летния сезон и почивните дни, когато курортния град е най-посещаем. Обхватът на замърсителите се локализира по най-натоварените шосета и улици – предимно бул. “Съединение” и изходните пътища за Сърница и Юндола. техническото състояние на транспортните средства са предпоставка за влошаване на атмосферната обстановка. Емисиите на прахови частици от сухопътния транспорт се причиняват от директните емисии от отработените газове на автомобилите, износването от гуми и спирачки и повторното суспедиране на прахта по пътя.

Промислени производства

Зърсяванията предизвикани от тези промислени източници са незначителни и локализирани в рамките на предприятията. От 15 години РИОСВ – Пазарджик не извършва пробовземания за емисионен анализ от комините на ПКЦ.

За 2019 г. е контролирано: „Тория-08” ЕООД, гр. Велинград – инсталация за производство на пелети. Мониторингът е осъществен съвместно с РЛ-Стара Загора към ИАОС. Не са наблюдавани превишавания на нормите по изседваните показатели..

Дървопреработвателните предприятия са другите производствени източници на замърсяване на атмосферния въздух предимно по показател нетоксичен прах. Замърсяването има локален характер, в границите на работните площадки и не оказва влияние върху качеството на въздуха в района.

Други източници на атмосферни замърсители

Предизвиканите от човека горски пожари, изгарянето на стърнищата и неконтролираното изгаряне на битовите отпадъци са причина за емисии на разнасяна от вятъра прах от почвата, CO, SO₂, NO и др. Разпространението на замърсителите е в зависимост и от съответната метеорологична обстановка.

Газоснабдителната мрежа в град Велинград оказва положителен резултат по отношение на подобряването на качеството на атмосферния въздух и то в район с активна туристическа дейност.

2.5.2. Състояние на водите

В Западнородопската област водния режим е повлиян от особеностите на климата, характера на релефа, скалната основа и растителността. Оттокът е предимно дъждовен режим с участие на снежния елемент. Речният режим е с карстов характер. На фона на разнообразните физикогеографски условия модулът на оттока варира от 10 до 15 л/сек/км².

Чепинската река е най-големия водоизточник за района. Тя извира южно от Аврамова седловина и захранва най-забележителното езеро “Клептуза” с дебит 540-1180 л/сек.

Наблюдението и контролът върху състоянието на повърхностните и подземни води, в които заустват отпадните води от региона се осъществява от Националната система за екологичен мониторинг (НАСЕМ).

Повърхностните води се наблюдават в пункт за река Чепинска след град Велинград. През 2019 година се наблюдава епизодично превишаване на нормите за добро състояние по БПК, амониев азот, азот нитратен, общ азот, общ фосфор и ортофосфати.

Подземните води са наблюдавани при Клептуза и Кремъчна баня и не са отбелязани негативни моменти в качествата на водата.

Питейни води

Природният състав на питейните води в община Велинград отговаря по физико-химични показатели на изискванията на БДС 2823-83.

Отпадни води

Изградената канализационна система в община Велинград е от смесен тип. Тя е налична в различна степен в общинският център и селата Драгиново и Света Петка .

Няма Пречиствателни станции за битово-фекалните води в населените места на общината. Производствените отпадни води заустват условно чисти в повърхностни водоприемници, около 80% от тях се пречистват в локални пречиствателни съоръжения.

Изводи:

- добро състояние на повърхностните води в близост до населените места и отлично състояние извън тяхната зона на въздействие;
- тенденция към подобряване на състояние на замърсените речни течения;
- отлични качества на питейната вода ползвана от населението на общината;
- недоизградена водоснабдителна мрежа, особено в селата;
- висока степен на амортизация на водоснабдителната мрежа;
- използване в отделни участъци на азбестови тръби, които са опасни за човешкото здраве;
- недоизградена канализационна мрежа извън общинския център;
- амортизирана и с изчерпан капацитет канализационна мрежа на гр. Велинград;
- няма ефективно пречистване на битовите отпадни води, предстои изграждане и пускане в експлоатация на ПСБОВ Велинград.

2.5.3. Състояние на литоложката основа

Главни източници на замърсяване на почвите са промишлеността, транспорта и неправилно провежданата растително-защитна дейност.

Наблюдението и контролът върху състоянието на почвите в общината се извършва от НСЕМ чрез два пункта. През 2019 година не са отчетени замърсявания на почвите в общината.

2.5.4. Отпадъци

Твърдите битови отпадъци, които са генерирани в община Велинград са с произход: от домакинства, търговски и туристически обекти, почивните станции и санаториуми, административни и обществени сгради и др. Те се депонират на регионалното депо в с. Алеко Константиново. Предстои пускането и на инсталация за предварително третиране на смесени битови отпадъци и инсталация за компостиране на зелени отпадъци за общините Велинград и Ракитово, и ще намали значително разходите за транспорт до регионалното депо.

2.5.5. Биоразнообразие, защитени територии и зони

Защитени територии

. Съгласно Закона за защитените територии на територията на Община Велинград има 13 броя защитени местности с обща площ 1 115,6 ха и 3 броя природни забележителности с обща площ 12,5 ха.

Защитени местности

- Арап чал - Опазване на застрашени видове - глухар и лещарка.
- Бялата скала - Опазване на характерен ландшафт.
- Валявиците - Запазване на естествени съобщества от ела и смърч.
- Калпазанов гроб - Опазване на характерен ландшафт.
- Клептуза - Опазване на характерен ландшафт.
- Меандри на река Рибна - Опазване на естествения ландшафт и уникалните местообитания в местността Кара тепе.
- Милеви скали - Опазване на характерен ландшафт
- Порт артур - Опазване на характерен ландшафт.
- Рогачица - Опазване на елово-смърчова гора.
- Суха лъка - Опазване на характерен ландшафт.
- Филибелийска поляна - Опазване на рядък вид планински божур.
- Хайдушки кладенец - Опазване на характерен ландшафт.

Природни забележителности

- Пашови скали - Скален масив.

Преобладаваща част от защитените територии се намират в горските територии и се стопанисват от горските стопанства.

Защитени зони по НАТУРА – 2000

В пределите на община Велинград попадат части от 4 защитени зони по НАТУРА – 2000: Защитена зона Западни Родопи, Защитена зона Родопи-Западни, Защитена зона Рила буфер и Защитена зона Яденица.

2.6..Анализ на състоянието на селищата мрежа и на жилищния сектор

2.6.1.Селищна мрежа – функционална и типологична характеристика на населените места;

По своят генезис селищната мрежа на община Велинград не се отличава от начина на възникване и развитие на селищата в някои от източните и западните части на Родопите. Тя е с пръснат характер и включва голям брой селища, повечето от които в миналото имаха статут на махали. С приемането на Закона за административно-териториалното устройство през 2015 г. махалите получиха статут на села. Генезисът на бившите махали в Западните Родопи е свързан с икономически причини – недостиг на обработваеми земи и силно пресечен релеф.

Повечето от населените места в общината попадат в пояса с надморска височина над 1000 м. Най-високо разположени са селата Юндола (1406 м. н.в.) и Пашово (1132 м. н.в.) Най-ниско разположени (около 850 м. н.в.) са гр. Велинград и с. Драгиново.

В структурата на селищната мрежа са се формирали и населени места от т.нар. „купни“ селища, които са със средищен характер. Такива са с. Света Петка, Грашево и Кръстава.

В сега действащия *Класификатор на населените места в Р. България* на територията на община Велинград са включени общо 21 населени места, от които 1 град и 20 села. За състоянието на селищната мрежа представя дава показателят „гъстота на селищната мрежа“, изразена чрез брой на селищата на 100 км² от територията на общината. За община Велинград този показател е

3,5, при среден за област Пазарджик – 2,7, а за страната – 7,4 селища на 100 км².

Типологичната характеристика на населените места в общината се определя на основата на различни критерии, а именно:

- Демографски критерий – брой на населението;
- Административен статут – вид на населеното място и административни функции;
- Обслужващи функции и др.

В таблица 2.6.1 са посочени типа и категорията на населените места към 2019 г.

Таблица 2.6.1

Типологична характеристика на населените места в община Велинград

Населени места	Брой население 2019 г.	вид категория		
		градоустройств.	Функционална	адм. статут
общ.Велинград	33529	средна община	2	Община
с.Абланица	352	малко село	6	Кметство
с.Биркова	395	малко село	7	Кметство
с.Бозьова	37	мн. малко село	8	км. наместн.
с.Бутрева	167	мн. малко село	7	км. наместн.
гр.Велинград	21076	малък град	2	общ. център
с.Всемирци	296	малко село	7	км. наместн.
с.Враненци	165	мн. малко село	7	км. наместн.
с.Грашево	1152	средно село	5	кметство
с.Горна Биркова	168	мн. малко село	7	км. наместн.
с.Горна Дъбева	194	мн. малко село	7	км. наместн.

с.Драгиново	4667	голямо село	4	кметство
с.Долна Дъбева	258	малко село	7	км. наместн.
с.Кандови	186	мн. малко село	7	км. наместн.
с.Кръстава	1029	средно село	6	кметство
с.Пашови	801	малко село	6	кметство
с.Рохлева	362	малко село	7	кметство
с.Света Петка	1449	средно село	5	кметство
с.Цветино	132	мн. малко село	7	км. наместн.
с.Чолакова	192	мн. малко село	7	км. наместн.
с.Алендарова	260	малко село	7	км. наместн.
с.Юндола	191	мн. малко село	6	км. наместн.

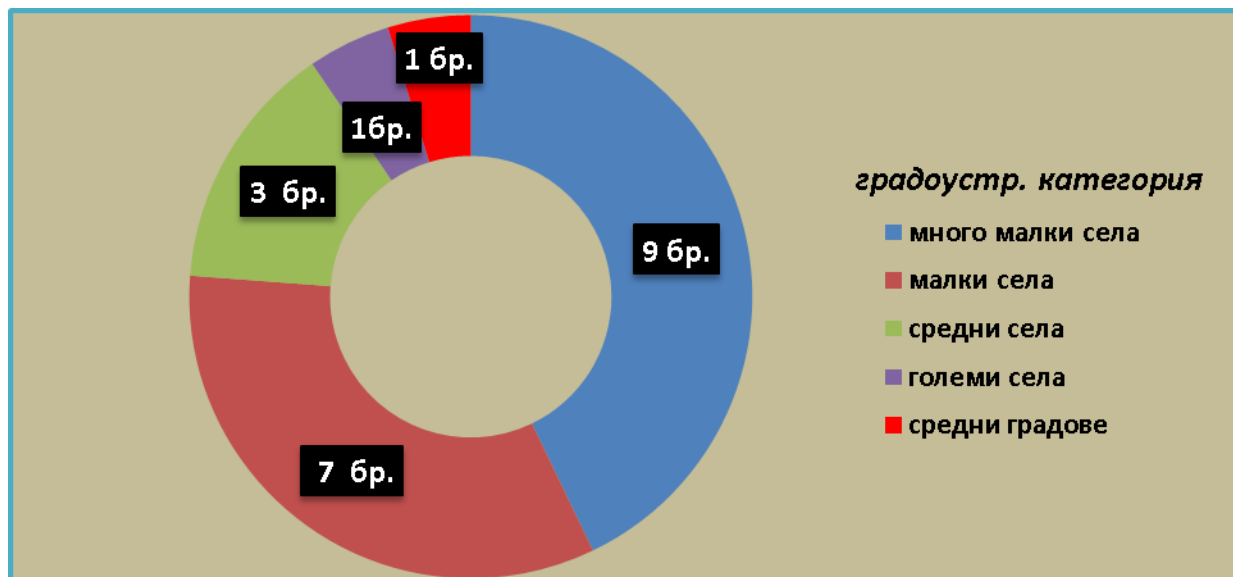
По отношение на *демографския критерий – брой на населението*, се прилага, нормативно определената т.нар. „*градоустройствена категория на населените места*“. По този критерий населените места в общината попадат в следните групи:

- Много малки села (до 250 д.) – 9 бр.;
- Малки села (от 251 до 1000 д.) – 7 бр.
- Средни села (от 1000 до 2000 д.) – 3 бр.
- Големи села (от 2001 до 5000 д.) - 1
- Малки градове (от 10001 до 30000 д.) -1 бр.

Графична представа за разпределението на броя на населените места по градоустройствената категория дава фиг.2.6.1. По *административен статут* населените места в общината попадат в три групи:

- Център на община – гр. Велинград;

- Кметства – 8 села
- Кметски наместничества - 12

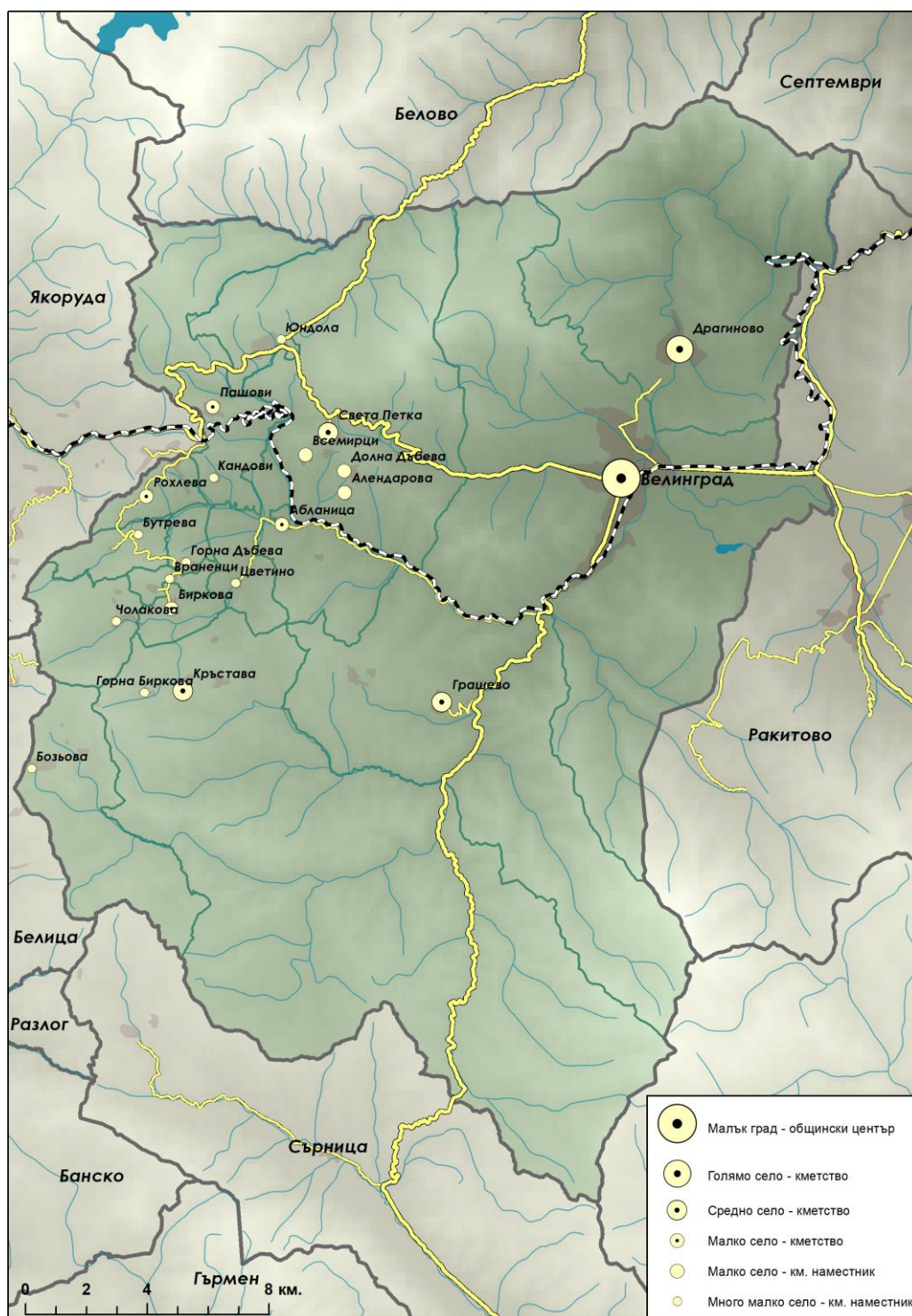
Фиг.2.6.1.

Критериите за административния статут на населените места са нормативно определени – като критерият е отново демографски: за кметство – минимален брой население 350 д. и за наместничество – до 350 д. .

Функционалната категоризация също е нормативно определена. Населените места от общината попадат в следните категории:

- Категория 2 – 1 населено място (гр. Велинград);
- Категория 4 – 1 населено място (с. Драгиново)
- Категория 5 - 2 населени места (с. Грашево и с. Св. Петка);
- Категория 6 – 4 населени места (с. Абланица, с. Пашови, с.Кръстава и с. Юндола)
- Категория 7 - 12 населени места (селата Биркова, Бутрева, Всемирци, Враненци, Горна Биркова, Горна Дъбева; Долна Дъбева, Кандови, Рохлева, Цветино, Чолакова, Алендарова);
- Категория 8 – 1 населено място (с. Бозьова) .

Структурата на селищната мрежа по два от критериите (брой на населението и административен статут) е представена на картосхема 2.6.1

Опорни обслужващи центрове. Една от важните селищни функции на населените места е обслужващата. Тя е свързана с функционирането на определен вид обслужващи обекти – на образованието, здравеопазването,

културата, местното самоуправление, вероизповеданията. Критерий за разкриване на съответните обслужващи обекти е наличието на определен брой потребители.

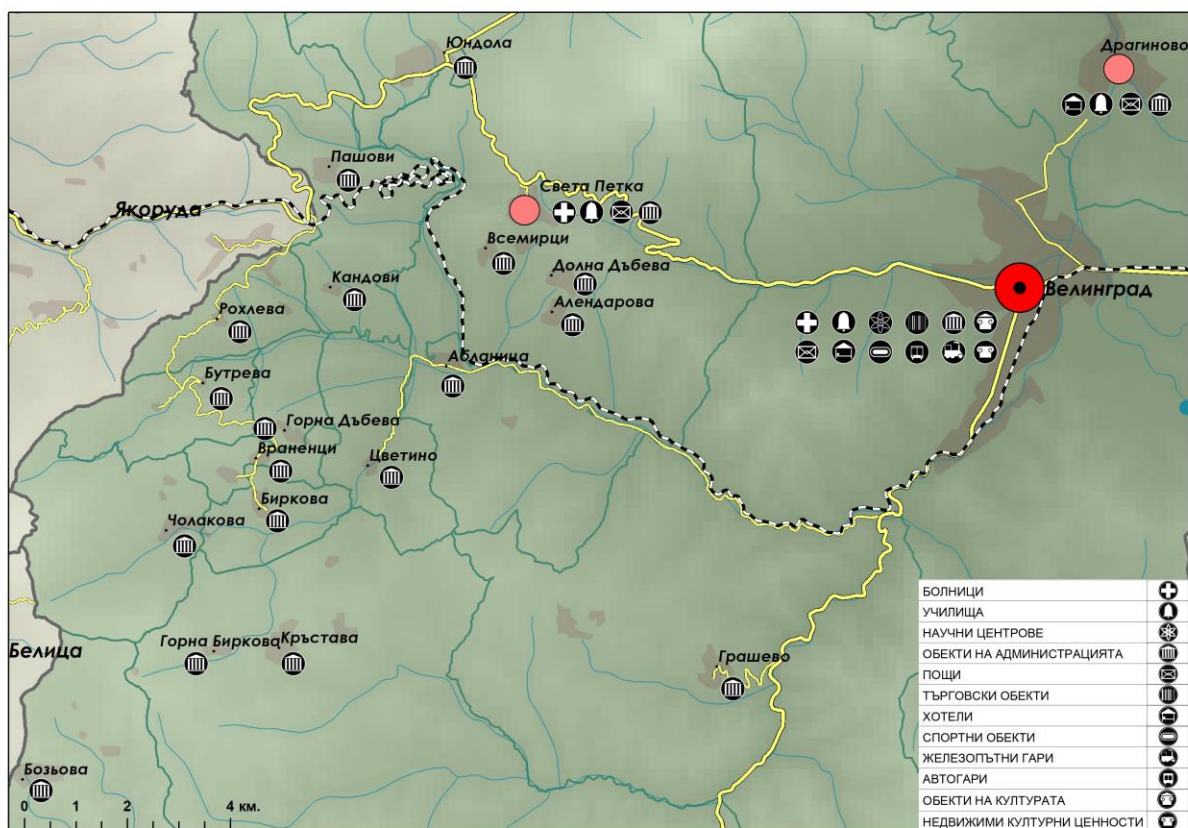
Наличието на комплекс от обслужващи обекти е основание съответното населено място да изпълнява функциите на обслужващ център. Категорията на селищните обслужващи центрове се определя от набора на обслужващи обекти и честотата на възникване на потребностите от услуги.

На базата на анализите и оценките на *бюджетните социални услуги (Виж т.2.3.2.)* в община Велинград се разкрива следната мрежа от опорни обслужващи центрове:

- *Основен обслужващ център* (гр. Велинград);
- *Вторични обслужващи центрове* (селата Драгиново, Света Петка, Кръстава, Пашови и др.).

Основният обслужващ център е базиран на функциите на обекти за ежедневно и частично периодично възникващи потребности (2 средни общообразователни училища, 3 основни училища, 3 професионални гимназии, доболнична и болнична лечебна помощ, районен съд, районно управление на полицията, Общински съвет и Общинска администрация, 3 читалища, банкови институции, деконцентрирани структура на централни ведомства и др.). Част от обслужващите функции с епизодичен характер, изпълнявани от МБАЛ, Районен съд, Районно управление на полицията са с надобщински характер. В районите на обслужване на същите попадат и общините Ракитово и Сърница.

Локалните обслужващи центрове са свързани с дейността на обслужващи обекти, свързани с ежедневни и частични периодични обслужващи функции (детска градина, 2 средни училища в селата Драгиново и Света Петка, основно училище, лекарска практика, читалище и др.). Картосхема 2.6.2.

Състояние на селищната среда. Представа за облика на населените места дават физическите качества на селищната среда. Една от основните функции на местната власт е свързана с подобряване на елементите на селищната среда, които са с публичен характер – улици и прилежащите им тротоари, площадни пространства, зелени площи, улично осветление и др.

Ежегодно с приемането на общинския бюджет и на Капиталовата програма се осигуряват инвестиции за подобряване облика на населените места. Освен със собствени средства с инвестиционен характер, се подготвят и проекти с външно финансиране, насочени към подобряване качествата на публичните пространства на населените места.

Основните резултати, постигнати в анализирания период насочени към подобряване физическите качества на селищната среда са свързани и с изпълнение на мерки и проекти, включени в два основни планови документа на общината:

- *Общински план за развитие на община Велинград - 2014-2020 г.;*

- *Интегриран план за градско възстановяване развитие на гр. Велинград -2014-2020 г.*

С проекти, финансирани по Програмата за развитие на селските райони са извършени ремонти и рехабилитация на улици в селата Драгиново, Света Петка, Пашови и Кръстава. С проекти, свързани с ремонти и реконструкция на водопроводната мрежа в някои населени места в общината (селата Юндола и Кандьови) се асфалтират и уличните платна.

За анализирания период (2014-2020 г.) е осъществено мащабно подобряване качествата на селищната среда на гр. Велинград. Това е постигнато чрез реализацията на редица проекти, включени в Интегрирания план за градско възстановяване и развитие на гр. Велинград – 2014-2020 г. Резултатите от реализацията на тези проекти са: Реконструкция и реновиране на бул. „Съединение“ реконструкция на Централен площад, изграждане на зона за обществен отдых в близост до кооперативния пазар, реконструкция и обновяване на паркови пространства прилежащи на бул. „Съединение“ и др.

2.6.2. Жилищен сектор

Обитаването, като една от основните селищни функции е свързано и със състоянието на жилищния сектор. Анализите и оценките на този сектор включват оценка на количествените показатели и качествена характеристика на жилищата.

➤ **Количествени параметри на жилищния сектор**

Обект на анализа е състоянието на жилищния фонд. За целта се ползват утвърдени в практиката показатели като:

- брой жилищни сгради;
- брой жилища;
- размер на жилищната площи;

• **Жилищни сгради**

Последната официална статистическа информация за жилищния сектор е за 2018 г. Към тази година на територията на община Велинград има общо 8983 жилищни сгради. Основната част от тях са еднофамилни и една малка част – многофамилни. Последните се намират главно в гр. Велинград, а единични – в някои от селата на общината.

За анализирания период в общината са въведени в експлоатация общо 39 нови жилищни сгради (в т.ч. и с ново разширение на съществуващи жилищни сгради). Конкретните данни на въведеният в експлоатация жилищен фонд в община Велинград са отразени в таблица 2.6.2

Таблица 2.6.2.

Въведени в експлоатация нови жилищни сгради и нови жилища в община Велинград за периода 2014 – 2018 г.

показатели	години					общо за периода
	2014	2015	2016	2017	2018	
жилищни сгради	8	9	4	5	13	39
жилища	44	56	65	51	47	263
полезна площ	3082	3658	3790	2153	3091	15774
в т.ч. жилищна	2055	2104	2357	1182	1689	9387

Източник: НСИ. Районите, областите и общините в Р. България

Анализът на данните от таблица 2.6.2. показва, че годишно са въвеждани по няколко жилищни сгради, като най-голям е броят им през 2018 г. – 13. Съпоставката между броя на жилищните сгради и на жилищата в тях, показва, че в основната си част те са многофамилни.- средно по 6-7 жилища в една жилищна сграда. Средната полезна. площ на едно нововъведено в експлоатация жилище за анализирания период е около 60 м².

По отношение на *материала, от който са изградени жилищните сгради* в община Велинград, същите се разпределят по същия начин:

- Общ брой на жилищните сгради – 8983, в т.ч.
- Панелни - :40 бр., или 0,4% от общия брой на сградите;
- Стоманобетонни – 295 бр., или 3,4%;
- Тухлени – 8297 бр., или 92,3%;
- От друг материал – 351 бр., или 3,9%.

Жилищните сгради, изградени от тухли се диференцират на такива с бетонна плоча, като преобладават тези с гредоред. Има и малък брой жилищни сгради,

външните стени на които са от сурови тухли (кирпич). Около 70 жилищни гради са от дърво.

- **Жилища**

Вторият важен показател за количествена оценка на жилищния сектор е броят на жилищата. Към 2018 г. броят на жилищата в община Велинград е 13 843. Немалката разлика между броя на жилищните сгради и броя на жилищата се обяснява с това, че част от жилищните сгради са многофамилни.

Важен показател, характеризиращ жилищния сектор е „брой стаи в жилищата“. По този показател данните показват, че преобладават жилищата с три и с повече стаи. Броят на едностайните жилища не е голям – 731 от всичките 13843 жилища, което е 6,2% от броя на всички жилища в общината. Двустайните жилища също не са много - общо 3550 бр. По-масово срещани са тристайните и четиристайните жилища – съответно 4699 и 2785 бр. Те са с относителен дял 63,9% от всички жилища. Жилищата с 5 и повече стаи са общо 2078 бр., което е 17,9% от общия им брой.

Структурата на жилищата по броя на стаите в тях, представена като относителни дялове за общината и за гр. Велинград е представена графично на фиг. 2.6.2.

Посочените данни за структурата на жилищата по показателя „брой на стаите“ показват, че масово срещания тип жилище както в селата, така и в общинския център е с 3 и 4 стаи.

По населени места, анализите показват, че многостайните жилища са често срещани в по-малолюдните населени места. Обяснението за това е, че тези жилища са изградени когато обитателите на едно домакинство са били повече на брой и това е налагало да се строят жилища с повече стаи.

2.7. Бюджетна политика на община Велинград. Общински бюджет

➤ **Бюджетна политика на общината**

Осигуряването на съответен финансов ресурс е едно от основните условия за изпълнението на Програмата за реализация на ПИРО – Велинград. Финансовото осигуряване на голяма част от мерките (проектните идеи, готови проекти и други дейности) с публичен характер, заложили в Програмата за реализация се очаква да бъде със средства от Оперативните програми, които ще

действат през програмния период 2021-2027 г. Друга, и то немалка част от мерките ще бъдат финансирани със средства от общинския бюджет. По правилата на действащите Оперативни програми, общините участват със собствени средства за *съфинансиране* на мерки с публичен характер, финансирани със средства от Европейския съюз. Това налага да се анализират и оценят общинските бюджети на община Велинград за последните 3-4 години.

Важна особеност на бюджетната политика на община Велинград е обстоятелството, че общината е в *режим на финансово оздравяване*. Към 2019 г. тя попада в групата от 19 общини, които изпитват сериозни финансови затруднения, т.е. отговарят на условията за поставянето им в режим на финансово оздравяване. Към 2020 г. община Велинград продължава да отговаря на 3 от 6-те условия на Закона за публичните финанси за попадане в категорията на общини с финансови затруднения.

За преодоляване на бюджетните затруднения на общината с решение на Общинския съвет, през 2017 г. тя тегли временен безлихвен заем от Централния бюджет в размер на 3 млн. лв. Голяма част от този заем, след изтичане на срока за неговото връщане, не е възстановен. Поради тази причина Министерство на финансите намалява размера на средствата по изравнителната и капиталова субсидия на община Велинград.

Посочената рестрикция, заедно със задълженията към големите кредитори на общината, още повече влошават финансовото ѝ състояние. Това налага през 2020 и следващите 1-2- години да се провежда строга бюджетна и финансова политика насочена към финансовото ѝ оздравяване.

Процедурите по финансовото оздравяване на общината, в общи линии, изискват балансиране на приходите и разходите в общинския бюджет. За целта през последните няколко години са разработени и приети от Общинския съвет Планове за финансово оздравяване на община Велинград.

Приетият в началото на 2020 г. План за финансовото оздравяване на общината включва редица мерки, като подобряване събираемостта на местните данъци и такси (МДТ), оптимизиране на бюджетните разходи, разплащане на финансовите задължения на общината и др. Една от възможностите за подобряване на бюджетните приходи, освен подобряване на събираемостта на МДТ, предвижда и увеличаване на техния размер от бюджетната 2021 г. В Програмата са включени и мерки за намаляване на общинския дълг към различни контрагенти по линията на споразумения за разсрочено погасяване и др.

В кръга от мерки за оптимизиране на бюджетните разходи е осъществена и оптимизация на числеността на общинската администрация с намаляване на числеността ѝ с 12 щатни бройки.

➤ **Общински бюджети. Анализи и оценки.**

Предмет на анализа на бюджетите на общината са:

- Размерът и структурата на собствените и на привлечените приходи;
- Размерът и структурата на разходните части на общинските бюджети

При обосноваване на размера на бюджетните приходи и на бюджетните разходи за отделните години, се спазват изискванията на Наредбата за условията и реда за съставяне на *бюджетната прогноза* за местните дейности за следващите три години.

- *Анализ на приходната част на средствата за бюджетната 2020 г.*

Планираният размер на общите приходи в бюджета на общината за 2020 г. са както следва:

- Общ размер на приходите – 38 873 255 лв., в т.ч.
 - За делегирани от държавата дейности (ДДД) – 13 628 695 лв.;
 - За местни дейности – 15 388 462 лв.

За 2020 г. са планирани приходи в общинския бюджет в размер на 38 873 255 лв. Основната част от планираните приходи е от трансфери от Централния бюджет, предвидени за издръжка на държавни дейности и по линия на общата субсидия. В този размер са включени и трансфери по действащите програми на ЕС – ОП “Региони в растеж”, ПРСР, ОП „Развитие на човешките ресурси“ Планираният привлечени външен ресурс за 2020 г. е в размер на 25 948 155 лв. От тях общата субсидия и трансферите за държавни дейности са 20 804 652, а останалите 5 143 503 лв. са преходен остатък (за капиталови разходи, за издръжка на държавни дейности и др.). Част от тези средства са предвидени и за издръжката на местни дейности.

Прегледът на приходните части в отчетите на общинските бюджети за последните четири години показва, че размерът на трансферите от Централния бюджет бележат определен ръст. Така за бюджетната 2019 г. трансферите възлизат на 25 367 148 лв. Същите са предвидени целево за издръжката на държавни дейности (22 174 804 лв.) и на местни дейности (3 192 344 лв.). В

бюджета за 2020 г. са планирани малко повече привлечени средства. Този ръст се обосновава с нарастването на издръжката на основните делегирани от държавата дейности в сферата на образованието, на социалното подпомагане и др.

Поради обстоятелството, че общината е поставена в групата общини за финансово оздравяване, един от акцентите на бюджетната политика е да се стабилизира ролята на собствените приходи (от местни източници – данъчни и неданъчни). На тях през бюджетната 2019 г. се падат 21,6% от всички. бюджетни приходи, което като относителен дял е с около 3% по-нисък от нивата за 2016 г. Това съотношение между собствени и трансферирани средства е причина за недоброто финансово състояние на община Велинград

Един от недостатъците на бюджетите от последните няколко години е в значителното несъответствие в размера на планираните и на отчетените собствени приходи – данъчни и неданъчни. Тези различия са резултат от събираемостта на същите. За 2019 г. средната събираемост за данъка върху недвижимите имоти и данъка върху превозните средства в община Велинград е 67,2% и е под средното за страната равнище от 71,4%. Събираемостта и през предшестващите години не е по-висока – тя варира в границите 66-70%, което дава отражение върху финансовото състояние на общината.

Собствените приходи (данъчни и неданъчни), към 31.12.2019 г. са 7 195 725 лв. от планираните в бюджета за същата данъчна година – 16 210 724 лв. Аналогично е и изпълнението на приходната част на бюджета за 2018 г. При планирани общо приходи в размер на 12 241 587 лв. са отчетени 6 934 835 лв. Изпълнението на собствените приходи за 2019 г. е 44,4% от планирания им размер.

Собствените приходи, които са планирани в бюджета на общината за 2020 г. възлизат на 12 925 100 лв. В тях от различните видове данъци (върху недвижими имоти, превозни средства, туристически данък, патентен данък) са планирани 4 614 951 лв. Неданъчните приходи (различни видове такси – за битови отпадъци, детски градини, административни и технически услуги и др., както и от приходи от продажба и наеми на общинско имущество и др.) са в размер на 8 780 254 лв. .

В структурата на имуществените данъци в приходните части на общинските бюджети за последните 4 години, най-големи по размер са приходите от данък върху недвижими имоти, приходите от данък за превозни средства и от туристическия данък. По-малки по размер са приходите от патентния данък.

В структурата на *неданъчните приходи* с най-висок размер са таксите за битови отпадъци, приходите и доходите от собственост, приходите от продажба на нефинансови активи и др.

➤ *Анализ на разходната част на бюджет 2020 г.*

От гледна точка на изпълнението на ПИРО, интерес представлява разходната част от бюджета. В нея се включват средствата, необходими за издръжката на дейности, без които общината не може да функционира. Една немалка част от т. нар. текущи разходи са насочени за заплати, възнаграждения и издръжка. За издръжката на делегирани от държавата дейности (държавни дейности) се използват целевите средства по трансфери от Централния бюджет и бюджетите на централните ведомства..

Разходите по дейности, планирани в бюджет 2020 г. са в две основни направления – за издръжка на:

- *държавни дейности (ДДД)* – 25 948 155 лв. (вкл. просрочени задължения и преходни остатъци;
- *местни дейности* – 12 925 100 лв. (също с включени преходни остатъци и просрочени задължения).

Анализите на разходните частни на бюджетите 2016-2019 г. показват тенденция на нарастване на отчетените разходи – от 21 377 341 лв. (2016 г.) на 39 539 895 лв. (2019 г.).

В бюджетите и за трите последни години (2018, 2019 и 2020) разходите са основно за заплати и възнаграждения на персонала, за текуща издръжка, за придобиване на нефинансови активи и капиталови трансфери, за осигуровки и др. Тези разходи са за издръжка на бюджетните дейности – образование, социално подпомагане, администрация, здравеопазване, култура и др. В структурата на отчетените бюджетни разходи за 2019 г. 34,4% са за заплати и възнаграждения на персонал; 26,9% за придобиване на нефинансови активи, 21,3% - за текуща издръжка и др.

Разходите по функции, независимо от абсолютния размер на средствата, които варират и са с тенденция на нарастване, се запазват като относителни дялове. Това се потвърждава от следните данни:

- Относителен дял на разходите за образование са в диапазона от 44,0 – 45,6%, като преобладаващата част от тях са по линия на ДДД;
- Относителен дял на разходите за държавни служби – от 9,8 до 10,2% - основно като местна дейност, допълнена по линия на ДДД.;
- Относителен дял на разходите за БКС и околна среда – от 8,6 до 9,5%, които са изцяло по линия на местните дейности;

- Относителен дял на разходите за социални дейности – от 5,1 до 5,8% - основно от ДДД и частично по линия на местни дейности и др..

Капиталови разходи. Планираните капиталови разходи в бюджет 2020 г. са основно от преходни остатъци и са в размер на 3 153 574 лв. Тези разходи са с конкретно разпределение в Капиталовите програми, които се приемат от Общинския съвет заедно с общинския бюджет.

Изводи

От извършените анализи и оценки на общинските бюджети могат да бъдат направени следните изводи:

- Поради трайно проявяващи се финансови затруднения, затрудняващи нормалното функциониране на общината, същата е в няколкогодишен режим на финансово оздравяване;
- За преодоляване на бюджетните затруднения в общината се реализира Програма за стриктно изпълнение на планираните бюджетни приходи и оптимизиране на бюджетните разходи. В програмата са включени мерки за месечно отчитане на изпълнението на бюджета и изпълнение на препоръките на Министерство на финансите за излизане от режима на финансовото оздравяване;
- Мерките за преодоляване на бюджетните затруднения се оповестяват публично на сайта на общината;
- При планирането на общинските бюджети (в техните приходни и разходни части) са съобразени изискванията на действащата в страната нормативна уредба, касаеща публичните финанси (ЗДБРБ, Закона за публичните финанси, Решения на Министерския съвет и др.);
- Отчитани са изискванията и възможностите за осигуряване на:
 - по-висока събираемост на собствените приходи;
 - ограничаване на обема на просрочените вземания от данъчните и неданъчните приходи;
 - осигуряване на необходимия бюджетен ресурс за издръжка на дейности от сферата на бюджетните услуги;

- увеличаване на обема на привлечения ресурс и на инвестициите с публичен характер и др.;
- В бюджетите на община се планира ръст на собствените приходи;
- Като недостатък на бюджетите е наличието на диспропорция между планираните и отчетените собствени данъчни и неданъчни приходи;
- В разходната част на бюджетите се залага стабилност в относителните дялове на средствата за издръжка на функции и дейности в сферата на образованието, социалните дейности, държавни служби и др.

2.8. Административен капацитет

Основни ангажименти по реализацията на ПИРО – Велинград 2021-2027 след приемането му от Общинския съвет ще имат местните власти. Съгласно разпоредбите на *Закона за регионалното развитие*, това са органите на местната власт – Кмета на общината и на Общинската администрация.

От тази гледна точка е важно да се направи съответния анализ на административния капацитет на общинската администрация. Този анализ има за цел да направи оценки на:

- административната структура
- квалификационните характеристики на административния персонал.

Важно е да се оценят преките (основни) и допълващите ангажименти на отделните структурни звена в общинската администрация към провежданите политики, насочени към местното, комплексно и интегрирано развитие на общината, заложено в ПИРО.

➤ **Управленска структура на общинската администрация**

Структурата, функциите и числеността на общинската администрация са дефинирани от действащия в общината *„Устройствен правилник на общинска администрация Велинград, органите на изпълнителната власт и техните заместници“*, приет от Общинския съвет. Посоченият нормативен документ е приет от Общинския съвет през 2016 г и действа и в част от предишния мандат. Структурата и функциите на звената в общинската администрация са в съответствие с принципите и изискванията на действащата в страната нормативна уредба (Конституция на Р.България, Европейската харта за местното самоуправление, Закон за местното самоуправление и местната администрация, Закон за администрацията, Административнопроцесионален кодекс и др.).

Деятелността на общинската администрация се контролира и утвърждава от *Общинския съвет*. Последният има 29 члена (съветници), представители на различни политически партии. Към Общинския съвет са формирани 6 постоянни комисии. Те са в състав от 5 до 11 членове, вкл. председател. На практика общинските съветници са членове на повече от 1 комисия.

Кметовете на населените места изпълняват бюджета на общината в частта му за кметството, организират благоустройствени, комунални и др. мероприятия, упражняват контрол за законосъобразно използване, поддържане, охрана и опазване на общинската собственост.

Действащата административна структура на община Велинград е от началото на 2016 г. (мандат 2016 -2019 г.). В изпълнение на чл.21, ал.1, т.2 от Закона за местното самоуправление и местната администрация и по предложение на Кмета на общината, тя е приета с решение на Общинския съвет. Тя наследява административната структура от предишния мандат.

Функциите, компетенциите и числеността на отделните структурни звена са определени с действащата нормативна уредба и основно със *Закона за местното самоуправление и местната администрация* и общи и частни закони, които уреждат определени страни от дейността на Общинския съвет и на Общинската администрация. В това отношение Общинския съвет е приел основния документ, който регулират дейността на администрацията и възможностите за публичност на действията ѝ, а именно „Устройствения правилник“.

Анализът на действащата структура на общинската администрация в ПИРО – Велинград 2021-2027 г. има конкретна цел, а именно да установи кои структурни звена и длъжностни лица имат определено отношение към изпълнението на Плана за интегрирано развитие на общината.

Вторият акцент в анализа е да се установи дали е налице административен капацитет, който да поеме отговорните функции по прилагането на ПИРО и по-точно по Програмата за неговата реализация. Този акцент има пряко отношение към квалификационните умения и качествата на служителите от Общинската администрация.

Администрацията на Община Велинград е структурирана в два типа управленски звена ;

- Ръководство на общината, включващо екипа на Кмета на общината, Кметовете на кметствата и длъжностни, пряко подчинени на кмета;

- Общинска администрация, структурирана в дирекции и отдели към тях;

Съгласно *Устройствения правилник на Общинската администрация – Велинград* за мандат 2019-2023 г. в структурата на Общинската администрация са обособени две основни структурни направления :

- *Обща администрация*
- *Специализирана администрация.*

Отделно от двете основни структури има и звена и длъжности, които са и пряко подчинени на кмета на общината. Такова например е звено „Вътрешен одит“ както и отделни длъжности - главният архитект, главният юрисконсулт, финансовият контролор.

Звената от двете основни структури - дирекции и отдели - в рамките на предоставените им правомощия, осигуряват изпълнението на законите, подзаконовите нормативни актове и решенията на Общинския съвет, като подпомагат кмета при осъществяване на правомощията му, осигуряват технически дейността му и извършват дейности по административно обслужване на гражданите и юридическите лица.

От основните звена, които имат пряко отношение към реализацията както на ПИРО – Велинград 20121-2020 г., така и на отделни общински секторни стратегически, планови и програмни документи, са следните:

- Обща администрация
 - Дирекция „Финансово-стопански дейности“
 - Отдел „Бюджет и финанси“;
 - Дирекция „АПИО“
 - Отдел "Образование, култура и вероизповедание",
- „Специализирана администрация“
 - Структурни звена с технически функции
 - Отдел "Кадастър, регулация и застроителни планове";
 - Отдел "Инвестиции, строителство и инфраструктура"
 - главен архитект
 - Дирекция „Европейски програми и проекти“

Някои от посочените структурни звена ще имат завишени ангажименти и отговорности по прилагане на ПИРО- Велинград 2021-2027. Такива са Дирекция

„Европейски програми и проекти“, отделите „Инвестиции, строителство и инфраструктура“, отдел „Образование, култура и вероизповедание“

Числеността на персонала в посочените структурни звена на Общинска администрация е съобразен с вменените им функции.

Във връзка с действията за преодоляване на финансовата изолация на община Велинград една от препоръчаните мерки е да се намали числеността на общинската администрация. За целта с решение на Общинския съвет числеността на администрацията е намалена с общо 22 служители. От тях 13 д. са напуснали по взаимно съгласие. Същите са се включили в проект „Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания“, финансиран по Европейска програма.

Кметът на общината, освен вменените му правомощия по *Закона на администрацията* като едноличен орган на изпълнителната власт в общината има и ангажименти, и правомощия и по *Закона за регионално развитие*. По отношение на Плана за интегрирано развитие на общината, *кметът на общината*:

- организира изработването на плана за интегрирано развитие на общината и го внася за обсъждане и приемане от общинския съвет;
- представя (в тримесечен срок след приемане от Общинския съвет) ПИРО – Велинград 2021-2027 в Областния съвет за регионално развитие;
- ръководи, организира и контролира дейността по изпълнението на плана за интегрирано развитие на общината;
- представя годишен доклад за наблюдение на изпълнението на Плана за интегрирано развитие на общината за одобряване от общинския съвет;
- осигурява публичност и прозрачност на плана за интегрирано развитие на общината, както и на действията по реализацията му.

През анализирания период *Общинският съвет* е утвърдил, разработените от общинската администрация стратегически, планови и програмни документи, които имат пряко отношение към комплексното икономическо, социално, инфраструктурно развитие на общината, а именно:

- *Общински план за развитие на община Велинград за плановия период 2024-2020 г.*

- *Интегриран план за градско възстановяване и развитие на гр. Велинград – 2014 – 2020 г.;*
- *Общ устройствен план на община Велинград;*
- *Общинска дългосрочна програма за насърчаване използването на възобновяеми енергийни източници и биогорива в община Велинград 2013 – 2023 г.*
- *Стратегия за управление на общинската собственост на община Велинград за мандат 2019 – 2023 г.;*
- *Стратегия за развитие на социалните услуги в община Велинград – 2016-2020 г.;*
- *Стратегия за устойчиво развитие на туризма в община Велинград и дестинация Велинград 2016-2020 г.;*
- *Програма за управление на качеството на атмосферния въздух към община Велинград 2016 – 2019 г.;*
- *Общинска програма за закрила на детето 2020 г.*
- *Годишен план за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Велинград 2020 г.*

➤ **Квалификационна характеристика на персонала**

Подборът на кадрите, ангажирани в общинска администрация, е осъществяван съобразно изискванията на действащата нормативна уредба. Такива са изискванията за съответстващо на длъжността образователно равнище и практически опит.

Независимо от тези основни изисквания, политиката на община Велинград е свързана с повишаване на квалификационните умения на служителите в общинска администрация. Това се постига с провеждани периодични обучителни курсове и програми.

В анализирания период са провеждани различни квалификационни курсове, конференции и др., организирани основно от Института по публична администрация (ИПА), НСОРБ – Актив ЕООД и други консултантски фирми, финансирани по ОП „Добро управление“ („Административен капацитет“). Целите на обучителните мероприятия са да се повиши компетентността и мотивацията за самоусъвършенстване на водещи специалисти в администрацията. Провежданите курсове и конференции са краткосрочни – 2-3 дни.

През последните 3 години са осъществени общо 25 обучителни мероприятия - семинари и курсове със служители на Общинска администрация. Общият брой участници в квалификационните дейности е 44 д. Някои от по-важните теми на обучителните курсове и семинарите са:

- „Правила и процедури за прилагане режима на държавни помощи. Отговорности и задължения на общините в качеството им на администратор на помощ.“;
- „Прилагане на общия регламент, относно защита на лични данни“;
- „Практически анализ на новите правила за възлагане на обществени поръчки 2018-2019“;
- „Работа с централизирана автоматизирана информационна система е лоб поръчки“
- „Прогнозиране на потребностите и планиране на обществените поръчки“
- „Поддържащо обучение по обществени поръчки“ и др.

Няколко са квалификационните курсове по темата „Административно управление“ и Финансова и стопанско управление“ - Одит и Система за финансово управление и контрол –(СФУК).

Подобряване на административната среда. За успешното реализиране на правомощията и отговорностите на местните власти е необходима и съответстваща на нормативните изисквания административна среда. Осъществяваният многогодишен процес на електронното управление също е свързан с определени обучителни действия.

Като резултат от провежданата политика за внедряване на електронното управление към 2019 г. община Велинград предлага общо 30 електронни услуги, достъпни на определен електронен адрес. Това е свързано с утвърждаване на съвременни информационни технологии, което неминуемо води до повишаване на ефективността и качествата на административната среда. Най – голям е броят на предлаганите услуги в електронен вариант в следните направления:

- Местни данъци и такси – общо 6 услуги;
- Гражданска регистрация и актосъставяне - общо 16 услуги;
- Административно-технически услуги в сферата на устройство на територията – общо 5 услуги;
- Търговията и транспорта – общо 2 услуги;

- Зелената система (превоз на дървесина извън горските територии)
– 1 услуга.

В община Велинград е внедрена и функционира Интегрирана система за управление на качество, околна среда и финансово управление и контрол, състояща се от наръчник, и петнадесет броя процедури с работни процедури към тях. Утвърдени са правилата и реда за прилагане на системата, в това число и системата от процедури за финансово управление и контрол.

В общият брой процедури е и процедура П-09 *"Подготовка, разработване, управление и контрол на проекти"*. Одобрени и внедрени са Вътрешни правила за възлагане на обществени поръчки, съобразени с изискванията на действащия Закон за обществените поръчки.

В административния оборот се прилагат създадените и утвърдени правила за двоен подпис, като за определени видове дейности е предвидена система за троен подпис. Разходите, извършвани за изпълнение на проекти, свързани с финансиране по оперативните програми, се контролират чрез прилагане на троен подпис за нареждания. За целта тези правила са въведени с конкретно издадена от кмета на общината заповед.

Община Велинград използва софтуерен продукт „Скиптър“ на фирма „АДА- СОФТ“ за осчетоводяване на стопанските операции. Същият отговаря на всички изисквания за водене на отчетност в бюджетната сфера. Отговаря на изискванията за сигурност като достъпът до него е защитен чрез индивидуални пароли на потребителите. Програмата се актуализира периодично при промяна на нормативната база, касаеща счетоводната отчетност на бюджетните организации. Същата дава възможност за проследяване на разходите и необходимия брой справки за състоянието на отчетната единица във всеки един момент. За определяне на персоналната отговорност, счетоводният продукт дава възможност да се идентифицира оператора, извършил счетоводните операции.

В общинска администрация Велинград има изградена вътрешна информационна мрежа. Защита е обезпечена с LINUX сървър, зад който стоят останалите компютри в мрежата. Ограничено е споделянето на документи по мрежа с оглед предпазване от злонамерен софтуер и с оглед спазване на изискванията за

конфиденциалност на договори за безвъзмездна финансова помощ и други документи.

Създаден е и електронен архив на информацията по проекти, свързани с финансиране от ОП. Въведена е допълнителна мярка за сигурност на електронните документи за съхраняване и на външен преносим твърд диск, съхраняван в каса. Споделените мрежови ресурси са защитени с парола, като на повечето има ограничение четене-запис

➤ **Привличане на средства по Оперативните програми**

Част от специалистите в Дирекция „Специализирана администрация“ през анализирания 6 годишен период са участвали в подготовката на проекти, с които общината кандидатства за финансиране по действащите в миналия програмен период Оперативни програми.

Според информацията на система ИСУН, през посочения период, община Велинград е спечелила няколко проекта, финансирани основно по ОП „Региони в растеж“ (ОПРР); ОП „Развитие на човешките ресурси“ (ОПРЧР) и ОП „Околна среда“ (ОПОС). За програмния период 2014-2020 г. са приключили, или са в процес на реализация, както и очаквано приключване, следните проекти:

- *Бюджетна линия за община Велинград (финансиране по Оперативна ос 1 на ОПРР 2014-2020 г.)*
- *Нова визия на централна градска част, местата за отдих, ремонт и реконструкция на улична мрежа в град Велинград;*
- *"Внедряване на мерки за енергийна ефективност в сградите на Общинска администрация - Велинград" (финансиране по Оперативна ос 1 на ОПРР 2014-2020 г.)*
- *"Внедряване на мерки за енергийна ефективност в административна сграда с адрес: град Велинград, ул. "Хан Аспарух" № 16 (финансиране по Оперативна ос 1 на ОПРР 2014-2020 г.)*
- *Обновяване и доизграждане на материално-техническата база на Професионална гимназия по горско стопанство "Христо Ботев" – Велинград (финансиран по ОПРР);*
- *Ремонт, реконструкция и обновяване на детска градина в град Велинград (финансиране по Оперативна ос 1 на ОПРР 2014-2020 г.)*

- Изграждане на инсталация за предварително третиране на смесени битови отпадъци и инсталация за компостиране на зелени отпадъци от общини Велинград и Ракитово (финансиране по ОПОС 2014-2020 г.);
- Закриване и рекултивация на общинско депо за битови отпадъци в землището на гр. Велинград, местност "Реповица", община Велинград (финансиране по ОПОС 2014-2020 г.);
- Внедряване на мерки за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради в град Велинград (финансиране по Оперативна ос 1 на ОПРР 2014-2020 г.)
- Център за социално включване "Развитие" (финансиран от ОП РЧР)
- Изграждане на нови социални жилища в град Велинград (Финансиран по ОПРР)
- Патронажна грижа в община Велинград (финансиран по ОПРЧР 2014-2020 г.)
- Облагородяване на парк при площад "Възраждане" (финансиран по ОПРР)
- Достоеен живот (финансиран по ОПРЧР 2014-2020 г.);

Основни изводи. Анализите и оценките на структурата и Общинска администрация и на квалификационните умения на специалистите дават основание за формулиране на следните основни изводи:

- В структурата на общинска администрация са обособени управленско-изпълнителни звена, които ще имат отношение към подготовката и последващата реализация на Плана за интегрирано развитие на община Велинград за периода 2021-2027 г.;
- В обхвата на стратегическите и планови документи е подчертана ролята на общинските стратегии за развитие на основни сектори и дейности, като акцентът е поставен върху годишните планове и програми;
- Положителен е процесът за оптимизиране на структурата на общинската администрация, чиято цел е изграждане на ефективно функционираща администрация;

- В практиката на администрацията се прилагат принципите за доброто управление - изразяващи се в откритост, прозрачност, ефективност и ефикасност;
- Траен е процесът за повишаване на личните професионални, организационни и управленски умения на служителите в общинската администрация - чрез изграждане и развитие на система за непрекъснато обучение, квалификация и развитие на човешките ресурси.;
- Постигната е ефективна координация между отделните административни звена и подобряване на организацията за работа на общинската администрация с цел по-добро обслужване на гражданите
- В периода на изработване на ПИРО – Велинград 2021-2027, със заповед на Кмета на общината е сформирана целева група от специалисти, които да отговарят за:
 - необходимото информационно осигуряване;
 - координацията между експертите от отделните звена на Общинската администрация;
 - реализация на Комуникационната стратегия;
 - подпомагане на Кмета на общината в дейността му по реализацията на Интегрирания план.

3. SWOT АНАЛИЗ

На основата на изводите и констатациите от анализите на състоянието и очертаните тенденции в развитието на отделните функционални системи и на икономическите сектори, които формират социално-икономическия и инфраструктурен комплекс на общината е съставен синтезния SWOT анализ на ПИРО. В него, в обобщен вид се представя както сегашната картина, така и очакванията за развитието на общината.

SWOT-анализът като качествен аналитичен и прогностичен метод, се е утвърдил като задължителен елемент на стратегическите и планови документи на провежданата регионална политика. С него се дефинира действието на

вътрешните и външните фактори за развитие на общината и възможностите за избор на подходяща стратегия за постигане на целите на развитието.

Същевременно SWOT анализа следва да се разглежда като ситуационен анализ. Чрез него се идентифицират както *силните страни* – тези с изключително значение за развитие на общината, така и *слабите страни* – тези със значителни проблеми. В SWOT-анализа се съдържат още *възможностите* – нереализираните потенциали и *заплахите* – възможните конфликти и сериозни проблеми.

SWOT-анализът има и друго предназначение. На основата на него се определят приоритетите и стратегическите цели, свързани с по-нататъшното развитие на общината. Потенциалът на общината, ефективно използван за постигане на устойчиво развитие е представен в силните страни и в частта „Възможности“ на SWOT-анализа. Задържащите фактори за устойчивото развитие се съдържат в слабите страни и в частта „Заплахи“.

SWOT-анализът в ПИРО – Велинград 2021-2027 се представя под формата на утвърдена в практиката матрица (под формата на таблица), както е представен по-долу:

Силни страни	Слаби страни
Наличие на природен комплекс с високи качествени характеристики; Голям брой находища на минерални води с разнообразен химичен и минерален състав; Богат горски ресурс с високо качество; Климат с планински характеристики; Разнообразен релеф – котловини, седловини, планини; Съхранена природна, антропогенна среда и биоразнообразие Добра усвоеност на природо-климатичните условия за развитие на местната икономика; Традиции в развитието на туристическите функции на общината изразяващи се в: Развит балнеоложки център с национално и международно значение; Общината – утвърдена туристическа	Неизползван потенциал на природните ресурси за развитие на алтернативни форми на туризъм Очертана трайна тенденция на застаряване на населението Висок относителен дял на ниско образовано (с основно и по-ниско образование) население; Ниска заетост (вкл. и по линия на сезонната трудова ангажираност) и високо равнище на безработица; Очертани диспропорции в заетостта по линия „общински център“ – „съставни населени места“. Ненапълно използвани възможности за развитие на пазарно ориентирано екологично планинско земеделие и животновъдство;

дестинация за СПА туризъм; Традиции в развитието на горския сектор и свързаните с него дървопреработваща и мебелна промишленост; Относително стабилно демографско развитие на общината от стагниращ тип с не много високи темпове на обезлюдяване; Благоприятни почвени и климатични условия за екологично планинско земеделие и животновъдство; Икономика с постоянни темпове на растеж при стабилна заетост и увеличаващите инвестиции за дълготрайни материални активи. Добре развити бюджетни услуги на населението в сферата на образованието, здравеопазването, социалното подпомагане, културата и спорта; Наличие на професионални гимназии за подготовка на кадри в сферата на туризма, горското стопанство и дървопреработващата и мебелната промишленост; Добро състояние на материалната база на бюджетните услуги; Провеждане на строга бюджетна политика за излизане на общината от състоянието на режим за финансово оздравяване; Актуализирана структура на Общинската администрация, съответстваща на провежданата местна политика за развитие на социално-икономическия и инфраструктурен потенциал на общината; Натрупан опит на експертите в Общинска администрация при разработване на стратегически, програмни и планови разработки общината; Приети и влезли в сила основни планови документи на общината – ИПГВР на гр. Велинград и ОУП на община Велинград; Привлечени инвестиции по Оперативни програми по проекти за подобряване на социалната и на селищната среда, повишаване енергийната ефективност и др.	Слабо представяне на високотехнологични промишлени производства; Монопрофилна икономика, основана главно на търговия, ресторантьорство и туристическо предлагане Нарастващ брой на здравно неосигурените лица в съставните населени места; Проблем в улеснения достъп на населението от селата до специализирана извънболнична помощ; Значителен дял на финансови задължения към контрагенти на общината; Затруднено транспортно обслужване на населението от планинските населени места с обществен пътнически транспорт; ВиК мрежа нуждаеща се от осъвременяване и своевременни мерки за подобряване както качествата на питейната вода, така и пречистването на отпадните води., Влошено състояние на местната пътна мрежа; и трудности в подържането и рехабилитацията ѝ; Ненапълно използвани възможности за развитие на междуобщинското сътрудничество със съседните общини в сферата на туризма, транспорта и др. дейности;
---	---

Стремеж към осигуряване на добра транспортна свързаност между населените места, както и със съседни общини ; Запазена околна среда	
Възможности	Заплахи
Използване на Структурните фондове за ЕС за реализация на проекти и програми за устойчиво развитие на общината; Провеждане на политика за по-пълно усвояване на местните ресурси за развитие на местния икономически и инфраструктурен комплекс; Реализация на потенциала на общината за развитие на алтернативен туризъм с цел целогодишно натоварване на туристическата инфраструктура; Използване енергийния потенциал на минералните води за развитие на енергоефективни дейности	Продължаващо влияние на протичащи в момента и потенциални бъдещи световни кризи и пандемии с негативно влияние върху националния и местните социално-икономически и инфраструктурни комплекси; Опасност от претоварване на социалната система от нарастващия брой лица, нуждаещи от социална подкрепа; Замърсяване на околната среда от реализиране на рискови проекти за използване на минерално-суровинни находища на територията на общината; Влияние на фактори за ограничаване (намаляване) размера на публични ресурси, вкл. и по линия на действащите в програмния период 2021-2027 г. Оперативни програми, затрудняващи изпълнението на Програмата за реализация на ПИРО – Велинград – 2021-2027

СТРАТЕГИЧЕСКА ЧАСТ.

III. Цели и приоритети за развитие на община Велинград за периода 2021-2027 г.

3.1. Общи и методически изисквания

Структурата и съдържанието на Стратегическата част на ПИРО се съдържат в Методическите указания на МРРБ за изработване и прилагане на ПИРО. Стратегическата част на ПИРО – Велинград 2021-2027 включва формулировки на:

- Визията;
- Приоритетите;
- Стратегическите цели на ПИРО.

В съответствие с посочените изисквания на „Методическите указания....“, в съдържателно отношение стратегическата част на ПИРО – Велинград 2021-2027 включва следните елементи:

- *Визия на общината;*
- *Приоритетите на основните направления в развитието;*
- *Стратегически цели на развитието;*
- *Мерките за реализация на ПИРО.*

Практиката при разработване на стратегически, планови и програмни документи в сферата на регионалното развитие показва, че всеки от предходните инструменти в стратегията на плана е по-общо формулиран. Всеки следващ инструмент (елемент) на ПИРО конкретизира предходния.

Визията по своята същност формира дългосрочната рамка за комплексното интегрирано и устойчиво развитие на общината. Тя изразява представата за желаното развитие, такова каквото желаем то да бъде.

В структурата на *стратегическата част* на документите за регионалното планиране и регионалното развитие, се съдържа система от предварително набелязани приоритети и цели, които да бъдат достигнати в програмния период.

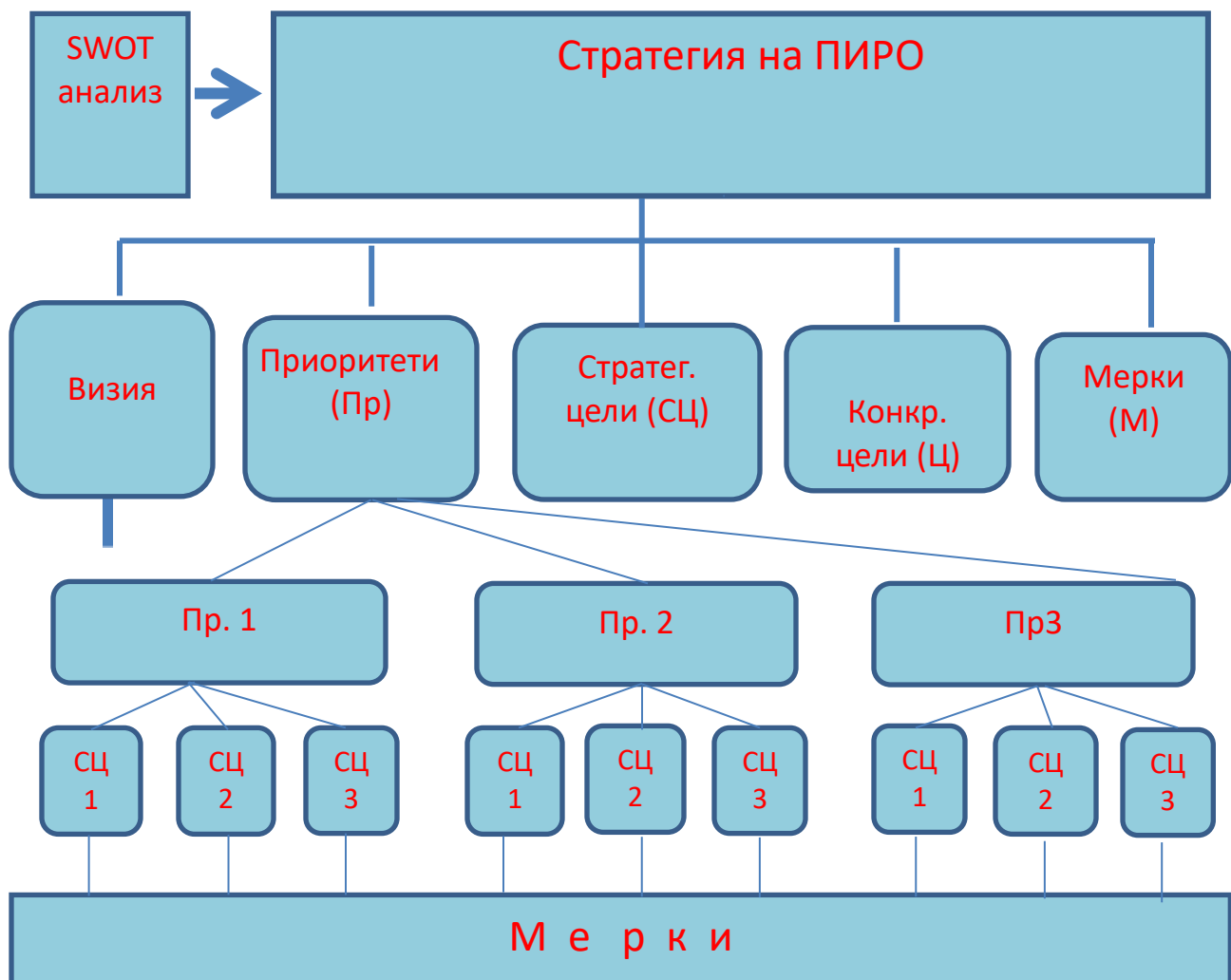
Приоритетите насочват основните направления в развитието, рамкирани от формулираната визия. Те се представят в по-обобщен вид, което определя и неговия им брой – 3 или 4 приоритета. От своя страна, всеки приоритет се

конкретизира с по няколко стратегически цели. Целите включват в себе си набор от мерки, съдържащи програми, проектни идеи, конкретни проекти, инвестиционни намерения и др. При тяхното формулиране е възприет подхода от по-общо към по-конкретното им представяне

При структуриране на стратегията на ПИРО е възприет методически подход, който е съобразен с подхода, заложен в Стратегическите документи от по-високите йерархични нива. Такива са *Националната концепция за пространствено развитие (НКПР) 2013 – 2025* и *Интегрираната териториална стратегия за развитие на Южния Централен район 2021-2027 г.*

Методическият подход и последователността на стъпките по изработване на Стратегическата част на ПИРО е представен на следната принципна блок-схема - фиг.3.1. Тя е приложима за всички Планове за интегрирано развитие на общините, т.е. може да се разглежда като универсална. Същата е използвана и за ПИРО – Велинград 2021-2027 г.

Фиг. 3.1.

3.2. Визия за развитие на общината през програмния период 2021-2027 г.

Визията се разглежда като предизвикателно виждане, кратко формулирано послание за нещо желано, което си представяме и което искаме се случи. В *съдържателно отношение*, Визията за общината е трайната абстрактна представа за качествените ѝ характеристики, за нейния облик, който искаме тя да притежава през следващите години

В досегашната практика по изработване на различни документи за регионално развитие е натрупан достатъчен опит по формулиране на визия за развитие на общините, областите, районите за планиране..

В действащите 2 общински плана на община Велинград (за програмните периоди 2007-2013 г. и 2014 -2020 г.), формулираната Визия за общината отговаря на изискването за „трайна представа“, поради което тя търпи незначителни корекции.

Тъй като срокът на действие на ПИРО е със средносрочен (7 годишен) период, а Визията има по-дългосрочен характер, е възприето принципното изискване тя да не се променя често. Това не ограничава възможността при променени условия в социално-икономическите характеристики, при промени, породени от инфраструктурното развитие, както и в изменения в състоянието на околната среда, Визията да не може да бъде модифицирана.

В съдържателно отношение, във формулировката на Визията, като акценти следва да бъдат открити ключови думи/изрази, които подчертават характера и съдържанието на Визията. Чрез тях се подчертават наличието на ресурсите и потенциалите на общината и насоките за бъдещото ѝ развитие.

В новите условия, в очертаните в националните и регионални стратегически документи перспективи пред регионалното развитие и на пространственото планиране, Визията на общината следва да съдържа следните ключови думи/изрази:

- *Жизненост на общината;*
- *Добро място за живеене (Качествена жизнена среда);*
- *Местни ресурси;*
- *Малък и среден бизнес;*
- *Икономически и социален просперитет;*
- *Запазено биоразнообразие;*
- *Интегрираност в развитието;*

В актуализирания през 2017 г. ОПР на община Велинград 2017 -2020, формулировката за Визия е следната:

Община Велинград ще се развива като утвърден курорт от национално и международно значение, СПА столица на Балканите, жизнеспособна териториална единица, с подобрен жизнен стандарт, привлекателно място за живот, бизнес, инвестиции и туризъм, съхранена природна среда, традиции и култура.

В тази формулировка на Визията в действащия, актуализиран, ОПР на община Велинград 2014-2020 се съдържат част от посочените ключови думи. Някои от елементите на визията, заложена в ОПР (2014-2020) не са напълно реализирани, което налага те да се съдържат и в адаптираната към новите условия формулировка на визията за програмния период 2021-2027 г.

В модифицираната версия на Визията в ПИРО – Велинград 2021-2027, която се базира на формулировката на сега действащия ОПР, се съдържат следните принципни взаимоотношения:

- Общината – ползвателите на териториалните ресурси като потенциал за развитие;
- Общината – желанията на хората, които я населяват;
- Общината - желанията на бизнеса за подобряване на потенциала за развитие;
- Общината – съхранената природна среда в благо на хората.

В ПИРО – Велинград 2021-2027 се предлага следната ВИЗИЯ, която леко модифицира Визията от ОПР -2014-2020 г.:

Община Велинград – жизнена и хармонично развита териториална общност, с ресурси и потенциали за устойчиво, комплексно развитие на основата на туристически функции, на традиционни икономически дейности, с подобрена селищна среда и съхранена природа, привлекателно място за живеене и развитие на бизнес

Така формулираната Визия за община Велинград, кореспондира и конкретизира (съобразно конкретните условия на община Велинград) Визията в *Интегрираната териториална стратегия за развитие на Южния Централен район 2021-2027 г.*

3.3. Приоритети и стратегически цели на ПИРО

Едно от изискванията на „Методическите указания....“ е приоритетите и стратегическите цели на плана на община Велинград – 2021-2027 г. да са в определена симбиоза с приоритетите и целите, съдържащи се в стратегическите и планови документи от по-високите йерархични нива. В случая това се отнася за *„Интегрираната регионална стратегия за пространствено развитие на Южния Централен район за планиране“*

Същевременно се отчита и изискването при формулиране на приоритетите и целите на ПИРО – Велинград 2021-2027 да не се пренасят механично приоритетите и целите на Интегрираната регионална стратегия на Южния Централен район. Корелацията, освен съобразяване с документите от по-високите йерархични нива, изисква да се отчитат специфичните особености и оценките за разполагаемите ресурси и потенциали на община Велинград.

Реалистичността на приоритетите и целите, както и на конкретизиращите ги мерки, изисква да се отчитат от една страна - базовото състояние на социално-икономическия и инфраструктурен комплекс, състоянието на околната и на селищната среда и от друга - възможностите за осъществяване на заложените положителни промени.

Общинската политика за развитие на община Велинград в програмния период 2021-2027 г. следва да е в унисон с политиките за развитие на страната и на Южния Централен район, отразени в *„Националната програма за развитие на България – 2030“* и по-конкретно в *„Интегрираната регионална стратегия за пространствено развитие на Южния Централен район – 2021-2027 г.“*. Това изисква да се отчитат заложените в тези документи приоритети, които да бъдат трансформирани и в ПИРО – Велинград 2021-2027.

Методическият подход за обвързката на приоритетите и целите на двата документа на регионалното развитие е илюстриран със следващата блок-схема (фиг. 3.2.)

отделните общини, включени в териториалния обхват на региона. Поради тази причина те са с по-общ характер. Приоритетите на Регионалната стратегия дават рамките, в които да бъдат формулирани приоритетите в ПИРО, като се отчитат спецификите и потенциалите за развитие на отделните общини.

При обосноваване на приоритетите на ПИРО се отчитат общите насоки за развитие на община Велинград. Изводите и констатираните проблеми в досегашното развитие на отделните дейности и функционални системи се използват при формулировките на стратегическите цели.

По препоръка на МРРБ се изисква в ПИРО да се отдели специално внимание за развитие на туризма. В отговор на това в ПИРО – Велинград 2021-2027, един от формулираните приоритети е в сферата на туризма. Аргументи за това е и обстоятелството, че туризмът е с водещи функции в социално-икономическото развитие на общината.

В ПИРО – Велинград 2021-2027 се предлагат 4 приоритета. Всеки от тях е свързан с по няколко стратегически цели, а те от своя страна – с по няколко по-конкретно формулирани мерки. В плана са включени следните четири приоритета, формулирани както следва:

- **Приоритет 1:** *Балансиран, устойчив растеж чрез привличане на свежи инвестиции за утвърждаване конкурентоспособността на водещите функции на туризма, горското стопанство на преработващата промишленост*
- **Приоритет 2:** *Съхраняване на човешкия потенциал и подобряване на публичните услуги на населението;*
- **Приоритет 3:** *Опазване на природната и подобряване качествата на селищната среда в съответствие със съвременните урбанистични и екологични изисквания;*
- **Приоритет 4:** *Създаване на условия за по-добра свързаност и намаляване на териториалните диспропорции*

Формулирането на **първия приоритет** отчита констатациите от аналитичните проучвания и от *SWOT анализа*. Те показват, че местната икономика е повлияна от развитието на традиционни за общината дейности и функции.

Утвърждаването на туризма като икономически сектор с конкурентни предимства е резултат от политиката на местните власти в продължение на много десетилетия. В резултат на това днес общинският център е един от основните

СПА центрове не само в страната, а и на Балканския полуостров. Туристическите функции са свързани не само с гр. Велинград, а и други части на общината, където има условия и за други форми на туризъм. С туризма са свързани и редица други икономически дейности – търговия, транспорт, специфични здравни услуги и др.

Наред с добре развитата туристическа функция отношение към **Приоритет 1** има и горскостопанския сектор. Наличните, много качествени горски и ловни ресурси в общината се стопанисват от няколко горски стопанства, едно ловно стопанство и ловни участъци в горските стопанства.

Обработващата промишленост е обвързана с използването на местни суровини от горското и планинското земеделие и животновъдство. Създаването на условия за балансиран, устойчив икономически растеж се обосновава и със следните обективни фактори:

- Наличие на високо квалифицирани кадри в сферата на туризма и горския сектор, на дървообработващата и мебелната промишленост;
- Наличието на неизползван потенциал за развитие, базиран на местни суровини;
- Нестимулирана предприемаческа дейност, насочено към иновативни производства извън традиционните икономически дейности.

За програмния период 2021-2027 г. следва да бъдат запазени предимствата в икономическото развитие на общината. Същевременно следва да се обърне внимание на възможностите за стимулиране на предприемаческата дейност в сферата на биологичното планинско земеделие и животновъдство, на нови промишлени дейности. Това е и основание за формулиране на **Приоритет 1**, насочен към постигане на балансиран и устойчив растеж. Изискванията за обективност и реалистичност налагат да бъдат отчетени потенциалите на общината и специфичните условия за реализацията на така формулирания приоритет.

Вторият приоритет има насоченост към хората, които са човешкия капитал на общината. Този приоритет е заложен и в действащия до 2020 г. Общински план за развитие на община Велинград 2014-2020 г. Акцентът в разглеждания приоритет е в подкрепа на политиката на местните власти в подобряване състоянието на публичните услуги в т.ч. и на тези с бюджетен характер – образование, здравеопазване, социално подпомагане, култура, спорт. Реализацията на стратегическите цели и на мерките по този приоритет ще

способстват за демографската стабилност на общината, за съхраняване на трудовия ѝ потенциал.

Третият приоритет е свързан с необходимостта от съхраняване на природния ресурс на общината и неговото разумно използване. Свързан е с ограничаване до минимум на нарушенията на природната среда, повлияни от стопанска дейност, базирана на използване на природни ресурси. Този приоритет ще придобива още по-голяма значимост в условията на протичащите климатични промени. Освен с чисто екологични измерения този приоритет има отношение и към развитието на редица икономически дейности, като екологичното земеделие, туризма и др. Подобряването на някои елементи на селищната среда от гледна точка на екологическите изисквания също е предмет на приоритет три.

Четвъртият приоритет е насочен към дефиниране на стратегически цели за подобряване на разнообразните връзки (на само в транспортното направление), което ще води до изпълване с качествени характеристики на териториалната общност, регламентирана като община. По-добрата свързаност ще има като резултат намаляване на териториалните различия (диспропорции) между селската част на общината и общинския център. Реализацията на четвъртия приоритет в известна степен има отношение към целите и мерките свързани с третия приоритет.

Нагледна представа за корелацията на стратегическите цели и приоритети на ПИРО – Велинград 2021-2027 г. с приоритетите и целите на Интегрираната регионална стратегия за пространствено развитие на Южния Централен район за планиране от ниво 2 дава следващата таблица.

Таблица 3.1

Съответствие на приоритетите на ПИРО Велинград с приоритетите на Интегрираната регионална стратегия на Южния Централен район

Приоритети на ПИРО – Велинград 2021-2027	Интегрирана регионалната стратегия за пространствено развитие на Южен Централен район 2021-2027 г.
Приоритет 1: Балансиран, устойчив растеж чрез привличане на свежи инвестиции за утвърждаване конкурентоспособността на водещите функции на туризма, горското стопанство на	ПРИОРИТЕТ 1: Засилване на конкурентните позиции на Южен Централен район чрез инвестиции във факторите на растежа;

преработващата промишленост;	
Приоритет 2. Съхраняване на човешкия потенциал и подобряване на публичните услуги на населението;	ПРИОРИТЕТ 2: Подобряване на социалната и екологичната среда
Приоритет 3: Опазване на природната и подобряване качествата на селищната среда в съответствие със съвременните урбанистични и екологични изисквания	
Приоритет 4: Създаване на условия за по-добра свързаност и намаляван на териториалните диспропорции	ПРИОРИТЕТ 3: По-балансирано териториално развитие и намаляване на неравенствата

➤ Стратегически цели

Формулираните приоритети, добиват конкретизация чрез формулираните стратегически цели. Последните отчитат специфичните условия в общината, поради което и тяхната формулировка има по-конкретен характер. По всеки приоритет са обособени по няколко – от 2 до 4 специфични цели.

Приоритет 1: „Балансиран, устойчив растеж чрез привличане на свежи инвестиции за утвърждаване конкурентоспособността на водещите функции на туризма, горското стопанство на преработващата промишленост“ се конкретизира с със следните стратегически цели.

- Стратегическа цел 1.1. Подкрепа на инициативи на бизнеса за привличане на нови инвестиции (в т.ч. и от външни източници)“;
- Стратегическа цел 1.2. „Разнообразяване на предлагания туристически продукт за по-пълно използване на разполагаемия туристически ресурс“
- Стратегическа цел 1.3. „Развитие на конкурентни сектори, базирани на местни ресурси“

Приоритет 2 „Съхраняване на човешкия потенциал и подобряване на публичните услуги на населението“ и свързан със следните цели:

- Стратегическа цел 2.1. „Осигуряване на условия за равен достъп до качествено образование и обучение “
- Стратегическа цел 2.2. „Придобиване на образователни и професионални умения за пазара на труда“;
- Стратегическа цел 2.3. „Предоставяне качествени услуги по здравеопазването, социалното подпомагане, културата и спорта“.

Приоритет 3 на ПИРО „Опазване на природната и подобряване качествата на селищната среда в съответствие със съвременните урбанистични и екологични изисквания“, включва следните специфични цели:

- Стратегическа цел 3.1. „Пестеливо използване на природните ресурси“;
- Стратегическа цел 3.2. „Подобряване качествата на селищната среда“
- Стратегическа цел 3.3 „Съхраняване на природния ресурс чрез подобряване на екологичната инфраструктура“

Приоритет 4. „Създаване на условия за по-добра свързаност и намаляване на териториалните диспропорции“ е конкретизиран със следните стратегически цели:

- Стратегическа цел 4.1. „Подобряване на транспортната и цифрова свързаност, развитие на електронните услуги и достъпност“
- Стратегическа цел 4.2. „Подкрепа за балансирано пространствено развитие“;
- Стратегическа цел 4.3 „Разширяване на междуобщинското сътрудничество“

➤ **Мерки на ПИРО**

Дейностите (проектните идеи, проектите, програмите и др.), които са включени в Програмата за реализация на ПИРО са обединени в отделни мерки. От всичките инструменти на Стратегията на ПИРО – Велинград 2021-2027, те са с най-висока конкретност. Съобразно възприетия методически подход, всяка стратегическа цел включва няколко мерки.

Целият набор от мерки по отделните стратегически цели е включен в Програмата за реализация на ПИРО.

Инструментите на Стратегията на ПИРО – Велинград 2021-2027 са представени в следната матрица:

Приоритет (П)	Стратегически цели (СЦ)	Мерки (М)
П. 1: „Балансиран, устойчив растеж чрез привличане на свежи инвестиции за утвърждаване конкурентоспособността на водещите функции на туризма, горското стопанство на преработващата промишленост“	СЦ 1.1. Подкрепа на инициативи на бизнеса за привличане на нови инвестиции (в т.ч. и от външни източници)“	М. 1.1.1: Стимулиране на планинското биоземеделие и биоживотновъдство М. 1.1.3. Инвестиции в иновативни производства М. 1.1.4. Разработване на инвестиционен профил на община Велинград; М. 1.2.1 Създаване, промоциране и подкрепа на местни иновационни стратегии
	СЦ 1.2. „Разнообразяване на предлагания туристически продукт за по-пълно използване на разполагаемия туристически ресурс“	- М.1.2.1. Позициониране на Община Велинград като туристическа дестинация в по-висок клас на вътрешния и международен туристически пазар - М.1.2.2. Стимулиране на специализираните видове туризъм, водещи до целогодишна и по-интензивна натовареност на туристическата инфраструктура - М.1.2.3. Разширяване обхвата на туристическите атракции; - М.1.2.4. Съхраняване и щадящо използване на местните туристически ресурси
		М.1.3.1: Административна и логистична подкрепа на

	СЦ 1.3. „Развитие на конкурентни сектори, базирани на местни ресурси“	местния микро и малък бизнес 1.3..2. ефективно използване на горските и водните ресурси - М.1.3.3 Административна подкрепа за новостартиращи бизнес инициативи;
П. 2 „Съхраняване на човешкия потенциал и подобряване на публичните услуги на населението“	СЦ 2.1. Осигуряване на условия за равен достъп до качествено образование и обучение	- М.2.1.1.Създаване на условия за максимален обхват на лицата в ученическа възраст в образователната система; 2.1.2.Подкрепа на инициативи за съвременни форми на образователния процес
	СЦ 2.2. Придобиване на образователни и професионални умения за пазара на труда“;	- М 2.2.1: Повишаване професионалните умения и квалификацията на работната сила; - М.2.2.2: Превенция на отпадането от пазара на труда; - М.2.2.3. Адаптиране на професионалното образование към променящите се условия на пазара на труда
	СЦ 2.3. „Предоставяне качествени услуги по здравеопазването, социалното подпомагане, културата и спорта“.	- М.2.3.1.Подобряване качествата на образователната инфраструктура - М 2.3.2.. Подобряване на достъпа на населението до здравеопазване и социални услуги - М.2.3.3. .Подобряване качествата на инфраструктурата на културата и спорта

П. 3. „Опазване на природната и подобряване качествата на селищната среда в съответствие със съвременните урбанистични и екологични изисквания	• СЦ 3.1. „Пестеливо използване на природните ресурси“;	▪ М. 3.1.1. Съхраняване на наличните земеделски земи; ▪ М.3.1.2. Сертифициране и опазване на горските ресурси; ▪ М. 3.1.3. Прилагане на екологичното законодателство при използване на природните ресурси
	• СЦ 3.2. „Подобряване качествата на селищната среда“	▪ М.3.2.1. Актуализиране на системата от устройствени планове с изискванията на ОУП на общината; ▪ М.3.2.. Подобряване качествата на публични пространства в населените места;
	• СЦ 3.3 „Съхраняване на природния ресурс чрез подобряване на екологичната инфраструктура“	▪ М. 3.3.1. Изграждане на нова и реконструкция на съществуваща ВиК инфраструктура ▪ М. 3. 3.2. Поддържане на енергийната инфраструктура ▪ М.3.3.3. Подобряване управлението на отпадъците ▪ М.3.3.4. Развитие на енергоефективна икономика
П. 4. „Създаване на условия за по-добра свързаност и намаляване на териториалните	• СЦ 4.1. „Подобряване на транспортната и цифрова свързаност, развитие на електронните услуги и достъпност“	▪ М. 4.1.1. Подобряване качествата на общинската пътна мрежа; ▪ М.4.1.2. Развитие на електронни услуги
	• СЦ 4.2. „Подкрепа за балансирано пространствено развитие“;	▪ М. 4.2.1. Формиране на зони за въздействие и подкрепа за тяхното развитие
	• СЦ 4.3 „Разширяване на междуобщинското сътрудничество“	▪ М.4.4.1. Сътрудничество със съседните общини в сферата на туризма и на бюджетни

диспропорции		услуги от високо ниво ▪ М. 4.3.2. Междубщинско сътрудничество за решаване на проблеми от общ интерес
--------------	--	---

В съдържателно отношение всяка една от мерките по отделните специфични цели съдържа набор от дейности – проектни идеи, проекти и др. В зависимост от характера на дейностите същите са диференцирани на такива, които са с подчертан инвестиционен характер и на дейности, които нямат инвестиционна насоченост. Последните са познати като т.нар. „меки“ мерки. Такива са дейности с подчертан програмен и планов характер – административни документи, общински планове и програми, дейности от организационен характер и др. Те, макар и да нямат инвестиционен характер, имат пряко отношение към редица дейности с инвестиционно предназначение.

Дейностите по формулираните мерки, съдържащи се в приоритетите и специфичните цели са включени в *Индикативен списък* на предвидените за реализация проектни идеи и проекти. Същият е отразен като отделно приложение на ПИРО – Велинград 2021-2027 (Виж Приложение 1А). Индикативния списък включва:

- Информация за приоритета, специфичната цел и мярката към съответната цел;
- Индикативния финансов ресурс;
- Източника на финансиране на дейността (проектната идея/проект, програма, стратегия и друг вид административен документ, свързани с реализацията на ИПГВР);
- Срока за реализация на дейността;
- Отговорната институция за реализация на мярката.

Индикативния списък е представен в табличен вид, чийто формат е утвърден с Методическите указания за изработване на ПИРО. Същият е включен в *Програмата за реализация на ПИРО*.

IV. ОПИСАНИЕ НА КОМУНИКАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ, НА ПАРТНЬОРИТЕ И ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ФОРМИТЕ НА УЧАСТИЕ В ПОДГОТОВКАТА И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПИРО ПРИ СПАЗВАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ ЗА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ

Един от основните принципи, на които се основава провеждането на държавната политика за регионално развитие съгласно Закона за регионалното развитие, е принципът за партньорство, публичност и прозрачност на всички нива. Прилагането на принципа на партньорство е важен механизъм за повишаване на устойчивостта на взетите решения и планираните цели и задачи, за ефективността на тяхната реализация.

Основната цел на прилагането на информираност и публичност във връзка с ИТСР е повишаване обществената осведоменост и осигуряване прозрачност при прилагане на мерките за регионално развитие. Заедно с това публичните консултации повишават обществената ангажираност и съпричастност на местните общности и на всички заинтересовани страни и подпомагат процеса на събиране на ценна информация за вземане на правилни решения.

Основна отговорност за осигуряване на информация и публичност на процеса на разработване, съгласуване, актуализиране и изпълнение на ПИРО има Кмета на общината в съответствие със своите компетенции. Във всички етапи на разработване и прилагане участват, и отговорностите се разпределят между всички групи партньори: административни структури на изпълнителната власт, икономически и социални партньори, НПО, граждански сдружения, широката общественост. В зависимост от етапа, нивото на съучастие се проявява в различна степен. При взаимодействие между целевите групи бяха прилагани всички приети форми на взаимодействие: информиране, консултиране и съгласуваност, ангажираност и активно участие.

При съвместната работа беше стимулиран подходът „отдолу–нагоре“ при идентифициране на нуждите, потенциала за развитие и възможните решения. Определянето на целите на ПИРО и на мерките, чрез които ще се реализират тези цели, бяха планирани с активното участие на всички партньори и заинтересовани страни.

Други методи и подходи, използвани в процеса на публични консултации, са груповата експертна оценка, мозъчната атака, социологически методи и подходи за интервюиране на важни участници в развитие на общината.

Приложени са препоръчани в документите на международни организации (Обединените нации, Европейската комисия⁸, Организацията за икономическо сътрудничество и развитие) *основни принципи* за представителност, равнопоставеност, баланс на представителите, повишена култура на диалог, информирание за резултатите от участието.

Процесът на консултации всъщност стартира още в началото с цел актуализиране на наличните данни, необходими за разработването на ПИРО и информирание на общинската администрации и основни заинтересовани страни. Етапите, през които преминава този процес, следват указанията на ЕК и са обобщени в 6 стъпки⁹:

- *Идентифициране на заинтересовани участници*

Идентифицирането на заинтересованите страни обхваща представителите на трите групи заинтересовани страни: а) институции, фирми и общности, пряко засегнати от развитието на планираните дейности в ПИРО или които с дейността си могат да повлияят върху развитието на общината; б) притежаващите информация, ресурси и компетенции и ангажираните в поддържането на информацията, необходима за разработването на ПИРО; и в) участниците в изпълнението и контрола по прилагането на ПИРО. Участниците от тези три групи са систематизирани и в зависимост от йерархичното ниво, което представляват в етапите на разработване, обсъждане, прилагане и контрол на ПИРО и процеса на публични консултации .

.Подготовка на документи за консултации

За всеки етап от разработването и обсъждането на за интегрирано развитие на община Велинград за процеса на публични консултации са подготвени и представени различни материали – презентации, извадки от систематизирани визии, стратегически цели и приоритети, работна версия на документа и др.

- *Избор на подходящи инструменти и провеждане на консултации*

Инструментите за публични консултации са съобразени с характера на документа, неговия пилотен характер за Общината и изводите от досегашната практика по обсъждане на стратегически документи от местно ниво. Избраните подходи, методи и процедури са променени в процеса на работа поради

⁸ European Commission, (2002) 'Towards a reinforced culture of consultation and dialogue – General principles and minimum standards for consultation of interested parties by the Commission', COM (2002) 704;
http://europa.eu.int/comm/secretariat-general/index_en.htm

⁹ <http://www.strategy.bg/StaticPages/CalculatingManual.aspx?guidanceType=2§ionName=PublicConsultationStandards>

обявеното извънредно положение в страната. Значителна част от срещите на място в процеса на публичните консултации са подменени с дистанционен обмен на становища и предложения със съдействието на представителите на общинската администрация.

Осигуряване на *обратна връзка* към заинтересованите и активни участници.

Независимо от обявеното в страната извънредно положение до 9 февруари 2021 г., директна обратна връзка по електронен път или по телефон е осъществена във всички случаи, в които има предоставени координати за контакт.

Резюме на проведените обсъждания и приноса на партньорите при разработването на ПИРО.

В хода на изпълнението на задачата бяха проведено анкетиране на доброволен принцип, чрез писмено подадени анкетни форми или такива получени на сайта на общината в раздел ПИРО.

По предварително заявен и съгласуван със заинтересованите страни график, бяха проведени три онлайн работни срещи и фокус групи.

В хода на дискусиата участваха широк кръг заинтересовани страни. Бяха направени коментари и предложения с препоръки към окончателните документи. Бяха отчетени и конкретни стъпки за напредък в разработката.

Получените в хода на проведените обществени консултации предложения и мнения на представителите на заинтересованите страни и гражданските сдружения съдейства за подобряване качеството на документа и обогатяване на предвидените дейности за постигане целите на ПИРО.

2.2. Комуникационен механизъм за осигуряване на информация, отчетност и прозрачност относно постигнатите резултати.

Основните инструменти за осигуряване на информация и публичност са годишните доклади и междинната оценка, както и последващата оценка след края на периода на действие на плана. В процеса на изпълнение на ПИРО те ще бъдат изготвени и обсъдени при спазване и изпълнение на основните форми на взаимодействие за осъществяване на партньорства и осигуряване на публичност. До тях ще имат достъп всички на страниците на общинската администрация в интернет.

В процеса на изпълнение е важно поддържането на изградените вече ефективни партньорства. Това ще даде реални шансове за постигане на стратегическите цели по максимално ефективен и ефикасен начин.

Механизмът за прилагане на принципа на партньорство и осигуряване на информация ще се разглежда както в процеса на изготвянето на ПИРО, така и в процеса на изпълнението му.

Действията на партньорите са важен фактор за интегриране на глобалните екологични въпроси в процеса на планиране, избягване на потенциалните рискове от климатичните промени и постигане на климатична сигурност. В етапите на наблюдение и оценка на ПИРО е от особена важност активното участие на местните и регионалните екологични власти за своевременно координиране и комуникиране при разрешаване на потенциални „конфликти“ между развитието и околната среда, при запазване на равновесието в екосистемите. Предпоставка за устойчиво развитие е и възможността за създаване на форуми за „нов диалог“, консултации и ясни механизми за комбинирането на становищата на всички консултирани.

За повишаване нивото на информираност и подпомагане процеса на партньорското участие могат да бъдат използвани следните инструменти:

- интерактивна електронна страница;
- съвещаване чрез електронни пощи;
- напечатани брошури, обобщаващи целта и приоритетите на ПИРО, източници на информация и полезни контакти при прилагането на плана;

Поради непредвидените ограничителни мерки за провеждане на обществени обсъждания по време на извънредното положение са предвидени допълнителни възможности за обсъждане на приоритизирани конкретни предложения със съдействието на общинската администрация.

V. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЗОНИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ИНТЕГРИРАН ПОДХОД (ПРИОРИТЕТНИ ЗОНИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ)

5.1. Същност на зоните за прилагане на интегриран подход

За разлика от сега действащия Общински план за развитие (ОПР) 2014-2020 г. в ПИРО – Велинград 2021-2027 г. е включен нов елемент – териториално обособени части от общината, идентифицирани като *зони за въздействие*.

Прилагането на интегрирания подход при разработване на ПИРО се илюстрира най-добре при определените *зони за въздействие* на територията на община Велинград. Обосноваването на вида на зоните и на техния териториален обхват се осъществява още в аналитичната част на ПИРО – Велинград 2021-2027. На базата на анализа на социално-икономическия и инфраструктурен комплекс на общината, на оценката на разполагаемите ресурси и на потенциала на територията за развитие на отделни сектори и икономически дейности, се определят части от територията, в които да бъдат насочени определени интервенции.

В Методическите указания за разработване на ПИРО на МРРБ е дадена и съответната съдържателна формулировка на зоните за въздействие. Това са *пространствено обособени територии с определена характеристика и състояние на физическата среда, социална и/или етническа структура на населението и характер и структура на основните фондове*.

На практика, зоните за въздействие се определят на базата на общи (идентични) характеристики на определена територия и/или общи проблеми или потенциали за развитие. При тяхното определяне се отчитат и ресурсите за осъществяване на интегрираното им развитие. Те са както от финансов, така и от времеви, технологичен, кадрови и друг характер. Отчитат се и възможните ефекти от прилаганите интервенции. Характеристиката на зоните за въздействие се съобразяват и с водещите функции на община Велинград – в сферата на туризма, високопланинския характер на екологично земеделие и др.

Благоприятен фактор за обективността при определяне на характера, функциите и на териториалния обхват на приоритетните зони за въздействие на територията на община Велинград е наличието на Интегриран план за градско възстановяване и развитие (ИПГВР) на гр. Велинград и приет Общ устройствен план (ОУП) на общината. Влияние за това оказват и редица идеи, съдържащи се в действащи стратегически документи на общината. Идеите за функционалната характеристика и за териториалния обхват на приоритетните зони за въздействие

са предмет на обсъждания в работната група в Общинската администрация, създадена с цел подпомагане изработването на ПИРО и по време на проучванията на общественото мнение, изразено в анкетните карти и на представители на Общинската администрация и членове на Общинския съвет.

В Методическите указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г. на МРРБ, е заложено изискването в определените приоритетни зони за въздействие да бъдат насочена значителна част от мерките, предвидени в програмата за реализация на плана.

Зоната за прилагане на интегриран подход (идентифицирана още и като зона за въздействие) се разглежда като обособена територия в границите на общината, която е с определена функционална характеристика допълнена с характеристики за състояние на физическата среда, социална и/или етническа структура на населението и характер и структура на основните фондове, утвърдени функции в отделните части на общината и др.

Определянето на териториалния обхват на приоритетните зони за въздействие, освен от резултатите от аналитичните проучвания, представени в синтезен вид в S W O T анализа се съобразява и с устройствените решения заложи в ИПГВР на гр. Велинград и в Общия устройствен план на община Велинград. Така се постига изискването за реализация на водещия принцип за „единство на социално-икономическото и пространственото планиране“.

5.2. Определяне на приоритетните зони за въздействие в ПИРО – Велинград -2021-2027

Подход при определянето на зони за въздействие в ПИРО – Велинград 2021-2027 г. се основава на отчитането на редица фактори. Основните от тях засягат части от територията на общината, които разполагат с:

- Утвърдени функции, както и неусвоени потенциали за развитие;
- концентрация на определени функции (например в сферата на туризма, специфичното природоползване, функции с човешкия жизнен цикъл и др.);
- устройствени предпоставки за тяхното формиране и функциониране, определени като устройствени зони в приетия ИПГВР на гр. Велинград и на ОУП на общината и др.

Предложенията за зони за въздействие в ПИРО – Велинград 2021-2027, отчитат изискванията на „Методическите указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г.“ за следните два вида:

- *градски зони за въздействие;*
- *други зони за въздействие (със специфични характеристики)*
- *Градска зона за въздействие (Общински център)*

Наличието на Интегриран план за градско възстановяване и развитие (ИПГВР) на гр. Велинград е свързано с обособяване на три зони за развитие на територията на общинския център. Те обаче не обхващат цялата територия на гр. Велинград. Освен това, редица от интервенциите, които се съдържат в ПИРО – Велинград 2021-2027 са с териториална насоченост в общинския център. Освен това, част от проектите, заложи в ИПГВР продължават да се реализират и в първите години на програмния период 2021-2027 г. Всичко това дава основание да се предложи една градска зона за въздействие. Поради това, че гр. Велинград, попада в категорията на малките градове и е с подчертано компактен характер, предложението е цялата територия на града да бъде определена като *градска зона за въздействие*. В Програмата за реализация на ПИРО (Индикативния списък с проектни идеи) тя е отразена като *Зона 1*.

- *Зони за въздействие със специфични характеристики*

Вторият тип зони за въздействие, които са със специфични характеристики са свързани със стимулирано развитие на туристическата функция и на смесени дейности, основаващи се на налични местни суровини. Предложенията са за следните зони:

- *Зона за развитие на туризъм*
- *Зона за икономически дейности, базирани на местни суровини от екологично чисти земеделски продукти*

Териториален обхват на зоните за въздействие

Определените 3 зони, включващи различни части от територията на община Велинград. Те са с различен териториален обхват.

Зона „Жива вода“ - включва територията на град Велинград и село Драгиново, според действащият Общ устройствен план.. Във функционално

отношение тя е с подчертан комплексен характер и има отношение към развитието на общинския център. Неговите функции в сферата на икономиката, социалните бюджетни и други услуги, на местното самоуправление, обитаването и др. го отличават като водещ селищен център в общината. В това отношение гр. Велинград се явява и като основен притегателен център на инвестиционния капитал в границите на общината. Това е и основния фактор немалка част от проектите идеи по редица мерки да са териториално ориентирани към гр.Велинград и в частност село Драгиново с цел комплексност на изведената основна идея- жива вода. Териториалния обхват на разглежданата зона е отразен на следващата картосхема:

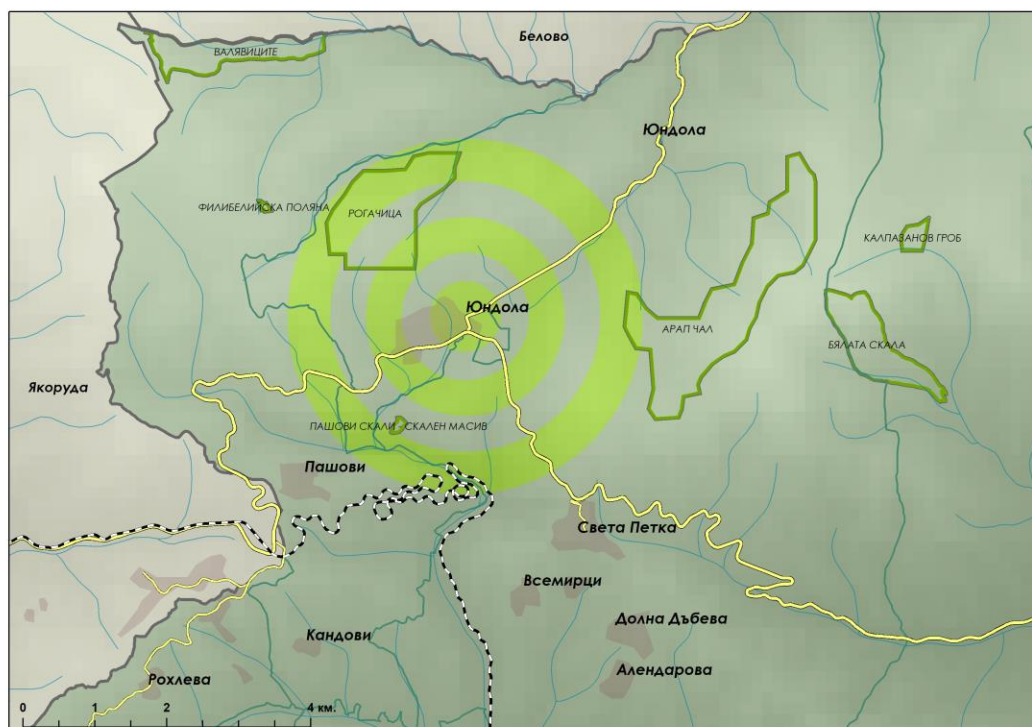

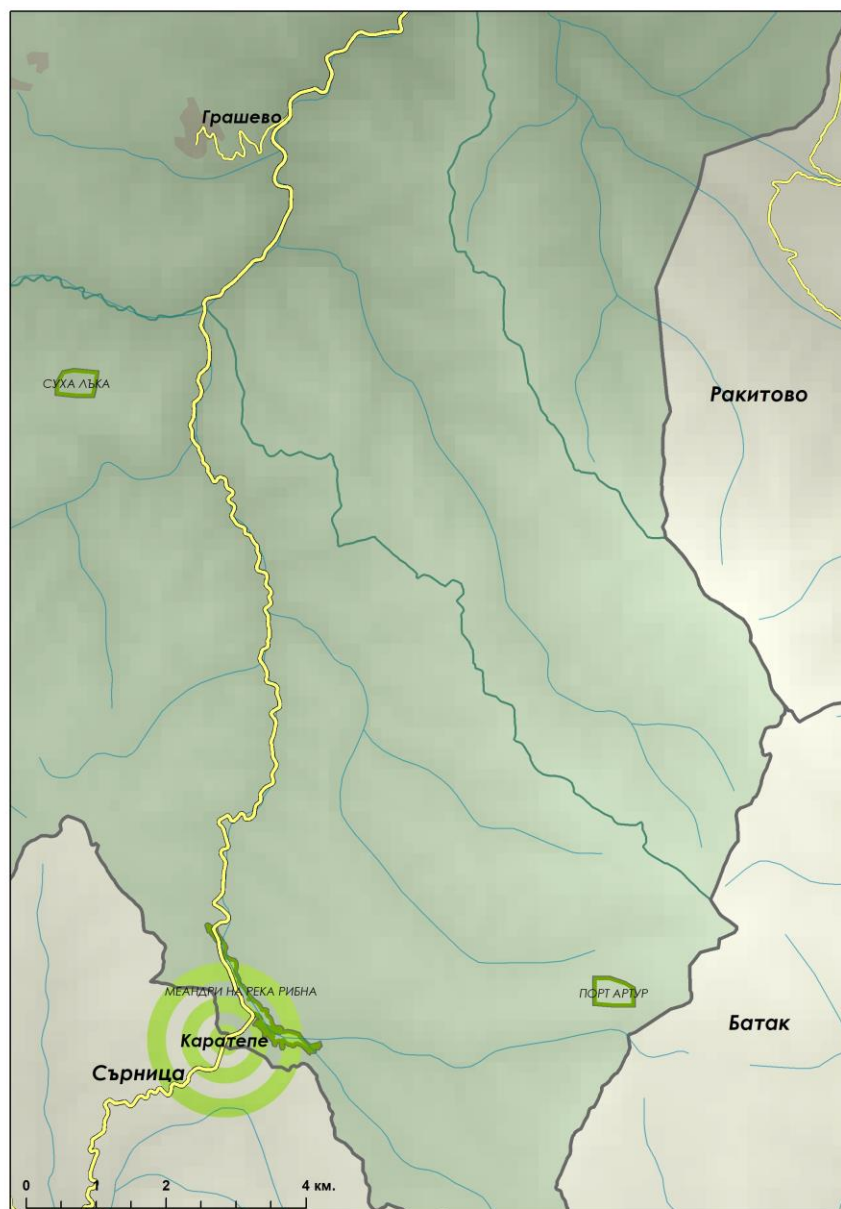
Зоната за развитие на туризъм и рекреация включва части от общината в които водещата функция отид и туризъм. Тази зона за въздействие включваща части от общината с утвърдени туристически функции. Тази зона териториално се диференцира на 2 подзони с условия за по-нататъшно развитие на туристическата функция.

Първата подзона за туризъм и рекреация включва с. Юндола и летовище Куртово, където има неусвоен потенциал за развитие на туристическата функция. В комуникационно отношение територията на тази подзона е лесно достъпна в транспортно- комуникационно отношение.Тя е познаваема и като туристическа дестинация.

Втората подзона за туризъм и рекреация е в южна посока. Обхваща летовище „Каратепе“. Граничи с община Сърница. Подобно на първата подзона е с удобна транспортна достъпност.

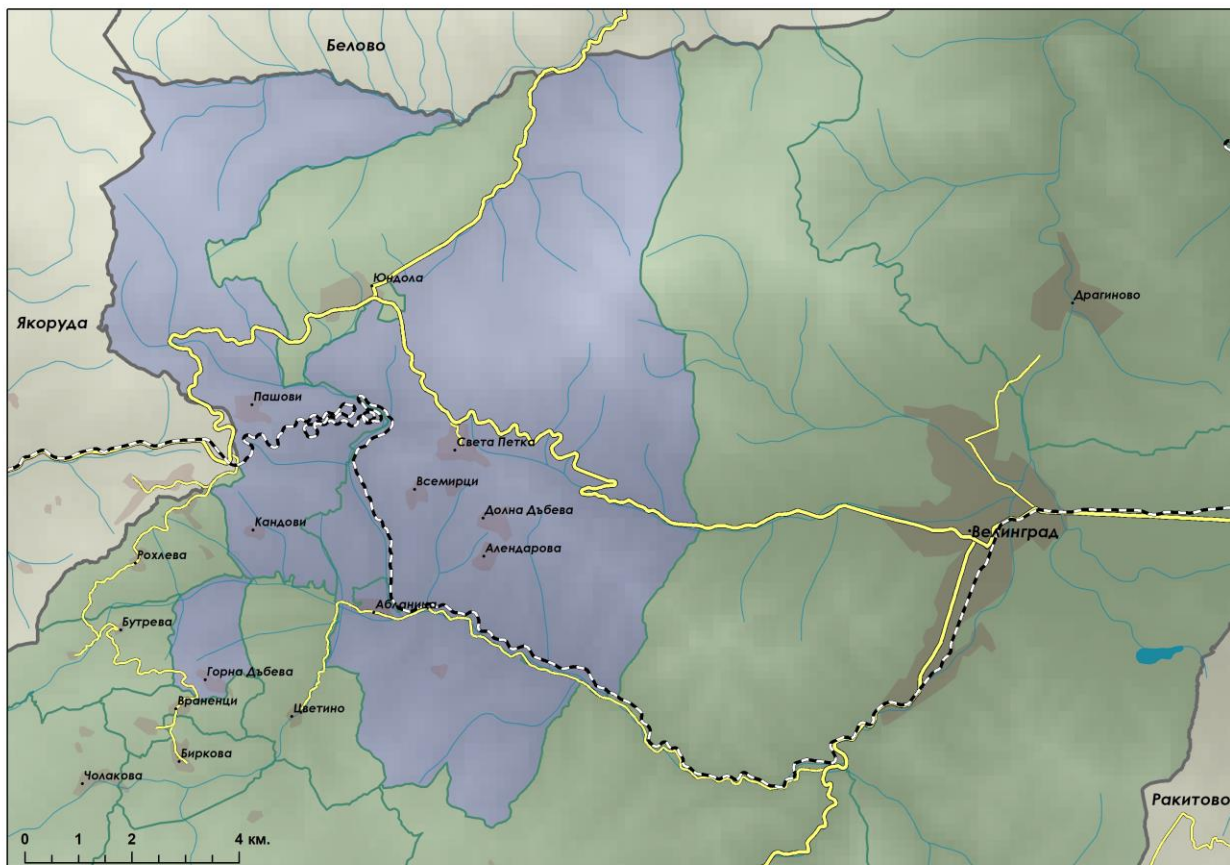
Териториалният обхват на тази зона е показан на картосхема .

Зона за икономически дейности, базирани на местни суровини („Запазена традиция“). Включва землищата на селата във високопланинската част на общината. Предлага се стимулиране на картофопроизводството, което е традиционен подотрасъл на растениевъдството за екологично чиста продукция. Липсата на стимули за пълното усвояване на потенциала на тази част от

територията на общината е аргумент в полза на обособяване на такава зона за подпомагане с цел по-пълно използване на неусвоенния потенциал на община Велинград за развитие на модерно планинско биологично селско стопанство и малки производства за преработка на селскостопански суровини. Териториалният обхват на тази зона е показан на следващата картосхема:

Предлаганите интервенции за насищане на отделните зони за въздействие включват редица проектни идеи, чиято реализация ще допринесе за по-пълното усвояване на наличните ресурси на територията на община и постигане на ефекта за интегрирано, комплексно използване на природния потенциал и развитие на социално-икономическия и инфраструктурния комплекс на община Велинград. Конкретните проектни идеи с индикативния финансов ресурс за всяка от предлаганите 3 зони за въздействие са отразени в Приложение 1А към Програмата за реализация на ПИРО – Велинград 2021-2029 (Виж Приложение 1А) – *Индикативен списък на приоритети, стратегически цели и мерки, свързани с Програмата за реализация на ПИРО – Велинград 2021-2027.*

VI. ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПИРО

6.1. Прилагане на интегриран подход в Програмата за реализация

Основната част от документа „План за интегрирано развитие на община Велинград за програмния период 2021-2027 г.“ е Програмата за неговата реализация. Тя е с оперативен характер и изпълнението ѝ е във фокуса и отговорностите на местните власти (Общинския съвет, Кмета на общината и Общинската администрация) и на останалите партньори. Програмата за реализация на ПИРО ще се следи и в процеса на мониторинг на изпълнението ѝ. Изпълнението на приоритетите, целите, мерките и дейностите (проектните идеи/проекти), заложи в Програмата за реализация ще се отчита с Годишните доклади и с Междинната и Последващата оценка.

Програмата за реализация на ПИРО на община Велинград е със средносрочен – 7 годишен - характер. Тя е отворена и в нея могат да бъдат правени промени, които се обосновават с Годишните доклади и с Междинната оценка за изпълнението на ПИРО. В тази връзка е възможно след приемането на ПИРО от Общински съвет, когато общината има готовност с определена проектна идея/проект, който не е включен в Програмата за реализация, той да бъде добавен по-късно. Това става чрез процеса на актуализация на същата.

Интегрираният подход, прилаган при разработване на ПИРО – Велинград 2021-2027 в частта Програма за реализация се изразява в прилагането на различни по своя характер интервенции в рамките на отделните приоритети на плана. Така по всеки от приоритетите на плана са включени мерки от различни сектори, които в своята съвкупност постигат комплексен ефект, насочен към устойчивото развитие на общината. Резултатът от това е постигане на синергичен ефект. Същността му се изразява в това, изпълнението на всеки от приоритетите на плана да води до генериране на общ кумулативен ефект върху устойчивото развитие на общината. Подходът за прилагане на принципите за интегрирано, комплексно развитие на общината, широко се използва и в Програмата за реализация на плана.

Същността на така представеният подход, приложен при разработване на Програмната част на ПИРО се изразява в съблюдаване на изискването мерките и дейностите, отнесени към всеки от четирите формулирани приоритета да бъдат насочени към решаване на комплекс от проблеми не само в отделните сектори, а във всички основни направления на развитието. Изискването за прилагане на интегриран подход на първо място, е отразено при всеки от формулираните приоритета, съдържащи се в Стратегическата част на ПИРО – Велинград 2021-

2027. Така се осигурява и изпълнението на предварително поставената задача за устойчиво развитие на общината.

На второ място, този подход е използван при отчитане на принципа за интегрираност и за комплексното развитие на всяка от определените зони за целенасочено въздействие.

Приложението на този подход най-добре е изразено с формулировките както на *приоритетите на плана*, така и на съдържащите се в тях *мерки*. Като примери за интегриран подход могат да бъдат посочени зоните за целенасочено подпомагане. В тях са предвидени мерки, съдържащи широк кръг от проектни идеи – в сектора на благоустройството на средата, на икономиката, на социалната сфера.

6.2 Основни инструменти на Програмата за реализация

Като елемент на ПИРО Програмата за реализация включва определени инструменти, характерни за програмните документи. В съответствие с цитираните многократно Методически указания за изработване на плана, основните инструменти на *Програмата за реализация* на ПИРО – Велинград 2021-2027 са:

- *Индикативен списък* на проектните идеи и проектите, които са с проектна готовност.
- *Индикативна финансова таблица*.

Предлаганите проектни идеи/проекти, съдържащи се в Индикативния списък са структурирани по:

- Формулираните приоритети на плана.
- Мерките, съдържащи се в отделните приоритети.

Основните структурни елементи на програмата са мерките и проектните идеи по съдържащи се в приоритетите на ПИРО – Велинград -2021-2027. В тях са включени дейности, обединени по функционален признак. Така се постига една от задачите на плана за решаване на проблеми на отделните сектори. На второ място, проектните идеи са и териториално ориентирани – по населени места и по зони за целенасочено въздействие.

Съгласно одобрените Методически указания за изработване на ПИРО, *индикативната финансова рамка* включва двата основни инструмента на Програмата за реализация – Индикативния списък на проектните идеи и Индикативната финансова таблица. В плана те са представени като две отделни приложения (Виж Приложение 1, Приложение 2).

➤ *Индикативен списък с приоритети, цели, мерки и дейности.*

В Индикативния списък са включени и проектни идеи/проекти, които са с приоритетен характер. Условието за значимост и неотложност на тези проекти и проектни идеи са:

- Подчертана значимост на проекта за развитието на общината, свързана с решаване на проблеми, които не търпят отлагане във времето.
- Степента на проектна готовност (наличие на идеен или работен проект).
- Осигурен целеви финансов ресурс за реализацията на съответния проект или проектна идея.

Проектните идеи и конкретните проекти, отнасящи се за определените 3 зони за целенасочено въздействие (*градски зони за въздействие и други зони за въздействие (със специфични характеристики)*) са маркирани в Индикативния списък чрез териториалната им насоченост към съответната зона за въздействие. За община Велинград тези два типа зони са конкретизирани (в т. 5.3.) като:

- *Зона „Жива вода“ (гр. Велинград- с. Драгиново);*
- *Зона за развитие на туризъм и рекреация с две подзони:*
 - *Подзона – Юндола – околности;*
 - *Подзона – Карателе ;*
- *Зона за икономически дейности, базирани на местни суровини („Запазена традиция“).*

С предвидения финансов ресурс, по отделните приоритети и съдържащите се в тях мерки, се определят и *финансовия, административен и кадрови ресурс* на поетите ангажименти по реализацията на ПИРО. Реализацията на дейностите (мерките и проектните идеи и проекти) е конкретизирана с отговорностите на ангажираните участници (партньори) – структурни звена на Общинската администрация, оператори на публични услуги (ВиК, електроразпределително дружество), частен бизнес и др. Естествено е, *водещи отговорности по изпълнението на ПИРО* да имат Общинския съвет, Кмета и Общинската администрация.

Индикативният характер на посочените два инструмента на Програмата за реализация на ПИРО се основава на предварителните разчети за финансовите измерения на отделните меки мерки и на конкретните проекти. Те могат да претърпят корекции в зависимост от възприетите подходи и степента на изпълнение на приоритетите, промените в пазарните условия, необходимостта от

гъвкаво управление и оптимизиране на предвидените средства чрез преразпределение между отделните приоритети на базата на аргументирани промени в предвидените мерки и проекти. Механизма за това да се случи е определен чрез актуализация на ПИРО.

В Индикативния списък преобладават *проектните идеи*, а по-малко на брой са *конкретните проекти*. Това е разбираемо, тъй като ПИРО е разработен в началото на програмния период. С влизането в действие на ПИРО, ще се пристъпи към разработването на самите проекти, които корелират със заложените в плана проектни идеи.

Важна особеност във формулировката на проектните идеи е това, че същите се представят в по-обобщени формулировки.. Това е направено с цел в тази формулировка да се представят в по-конкретен вид самото наименование на конкретния проект.

С цел по-висока обективност, при определяне на Индикативната стойност на предлаганите Проектни идеи са използвани стойностите на **проекти – аналози**, които са финансирани в програмния период 2014-2020 г. Размерът на финансовия ресурс е индикативен, а неговата конкретна величина ще се определи с разработването на самия проект.

При някои от предлаганите проектни идеи, свързани с мерки в сферата на образованието са предложени финансови параметри, базирани на средствата по линия на делегираните бюджети в образованието, определени за учебната 2019/2020 г. Също така се включват и проекти, финансирани чрез ежегодните Целеви субсидии от Централния бюджет.

➤ *Индикативна финансова таблица*

Това е другият важен инструмент на Програмата за реализация на ПИРО-Велинград 2021-2027. Основното предназначение на индикативната финансова таблица е да се представят предварителни, ориентировъчни **обобщени** разчети за необходимия финансов ресурс за отделните приоритети на ПИРО. В структурата на индикативната финансова таблица се съдържат и основните източници на финансиране.

Общият индикативен финансов ресурс и източниците за финансиране на ПИРО представени по **общо по приоритети**, определят съдържанието на *Индикативната финансова таблица*. Това е вторият основен инструмент на Програмата за реализация на ПИРО на община Велинград, представен под формата на таблица. База за нейното съставяне е *Индикативния списък на приоритетите, целите, мерките и дейностите*.

Обобщеният по приоритети, финансов ресурс, включен в Индикативната финансова таблица на ПИРО – Велинград се генерира от всички източници (донори) на финансови ресурси с инвестиционен и неинвестиционен характер (собствени и привлечени). Вече бе отбелязано, че в Програмата за реализация на ПИРО (в Индикативния списък с приоритети, цели и мерки) освен с проектните идеи и конкретни проекти (основно за инвестиционен характер) има и такива, които нямат инвестиционен характер. Същите са идентифицирани като *меки мерки*.

Макар и да не са с инвестиционен характер, меките мерки имат отношение към стратегическите инструменти на плана – приоритетите, мерките и др. Те създават условия (основно институционални) за реализация на същите. Насочени са към изработване и приемане на стратегии, програми, планове и др. Те включват и мерки (с подчертано нефинансов характер), свързани с безвъзмездно подпомагане от страна на структури на Общинската администрация на конкретните бенефициенти при подготовка на проектите.

Важно е да се уточни, че чрез някои от меките мерки, включващи стратегически и програмни документи се определят политиките на местните власти (в лицето на Общинския съвет, Кмета и Общинската администрация) за реализиране на приоритетите, стратегическите цели и мерките, заложи в ПИРО.

➤ *Индикативен списък на мерки и дейности (проектни идеи/проекти)*

Основните източници на финансиране на Програмата за реализация на ПИРО – Велинград -2021-2027 са същите, които действаха и в програмния период 2014-2020 г., а именно:

- Средства от Общинския бюджет (собствен финансов ресурс), допълнен с привлечен финансов ресурс по действащите в програмния период 2021-2027 г. Оперативни програми;
- Оперативни програми на ЕС, действащи в програмния период 2021-2027 г.;
- Средства от Държавния бюджет (по линия на делегираните бюджети, на общите и целеви субсидии и др. национални програми);
- Бюджетите на отделни министерства.
- Други източници, в т.ч. и собствени средства на проекти с частно финансиране.

Индикативната финансова таблица, както се разбира от наименованието ѝ е представена в таблична форма. Същата е включена като отделно приложение

на ПИРО – Велинград 2021-2027 (Виж Приложения в съдържанието на ПИРО). В нея е представен общия финансов ресурс (с инвестиционен и неинвестиционен характер) за реализация на мерките по трите формулирани приоритета на плана. База за разработване на Индикативната финансова таблица е *Индикативния списък на предлаганите проектни идеи и готови проекти*.

При финансиране на проекти с привлечени външни донори, е предвидено съфинансиране със собствени средства от страна на община Велинград и от страна на частни бенефициенти в размер на 20 – 25% от цялото финансиране на отделния проект.

За реализиране на всички проектни идеи и проекти, по четирите приоритета и включените в тях мерки индикативния финансов ресурс за целия програмен период възлиза на 58060 хил. лв. Предвидено е, основната част от тях да бъдат средства от ЕС - общо 5 110 хил. лв от целия индикативен финансов ресурс. Собственият финансов ресурс от общинския бюджет 1 700 хил. лв., а от Републиканския бюджет – 100 хил. лв. основно по линия на целевите субсидии. По-ограничен е финансовият ресурс, заложен в Индикативната финансова таблица 5 150 хил. лв. се очаква да бъде осигурен от други източници.

По приоритети на ПИРО – Велинград 2021-2027 с най-голям размер са средствата по Приоритет *„Опазване на природната среда и подобряване качествата на селищната среда в съответствие със съвременните екологични и урбанистични изисквания*. Те са свързани с проектни идеи насочени към висококапиталоемки дейности – изграждане на канализационни мрежи, реконструкция и разширяване на водопроводни мрежи, енергоефективни дейности и др. (Виж Приложение 1 и Приложение 2). *предстои уточняване след уточняване на Индикативния Списък*

6.3. Програма за развитие на туризма

Включването в структурата на ПИРО на нов елемент – Програма за развитие на туризма – е по препоръка на МРРБ. Тя произтича от чл.11 от Закона за туризма (Изм. ДВ бр. 17 от 2020 г.), съгласно който в провежданата политика от Общинския съвет и Обнската администрация през програмния период 2021-2027 г. следва да бъде конкретизирана с целево разработена *„Общинска програма за развитие на туризма“*.

В ПИРО Велинград - 2021-2027 не се предлага конкретно разработена секторна програма за развитие на туризма. Основанията за това са следните:

- Туристическата функция е водеща за община Велинград и тя има важно място в социално-икономическия и инфраструктурен комплекс на общината;
- В неправителствения сектор, важно място заемат структури, занимаващи се активно с туристическия сектор – сдружения на различните туристически браншове, Консултативен съвет по въпросите на туризма към кмета на община Велинград, Туристически информационен център,
- Наличие на действащи секторни (в сферата на туризма) стратегически и планови документи, определящи политиката по бъдещото развитие на туризма в община Велинград
 - *Стратегия за устойчиво развитие на туризма в община Велинград и дестинация Велинград 2014-2020 г.;*
 - *Годишни програми за всяка година в изпълнение на Стратегията за устойчиво развитие на туризма в община Велинград и дестинация Велинград за 2016-2020 година*

Съгласно посочените аргументи, в ПИРО – Велинград 2021-2027 е целесъобразно да бъдат отразени основните стратегически насоки за развитие на туризма в общината за програмния период 2021-2027 г. Те са свързани с формулираната Стратегическа цел **1.2. „Разнообразяване на предлагания туристически продукт за по-пълно използване на разполагаемия туристически ресурс“**, съдържаща се в Приоритет 1. „Балансиран, устойчив растеж чрез привличане на свежи инвестиции за утвърждаване конкурентоспособността на водещите функции на туризма, горското стопанство на преработващата промишленост“.

В Индикативния списък с мерки и проекти в ПИРО – Велинград 2021-2027 за развитие на туризма са включени няколко конкретни мерки с разнообразни дейности (проектни идеи и проекти). Те са представени в следната таблица 6.3.1 Същата е извадка от Индикативния списък (Приложение 1)

Таблица 6.3.2.

Приоритети, цели, мерки и дейности (проектни идеи и проекти) свързани с развитие на туризма в община Велинград в периода 2021-2027

Приоритет (П)	Мярка (М)	Проектна идея
П. 1: „Балансиран, устойчив растеж чрез привличане на свежи инвестиции за утвърждаване конкурентоспособността на водещите функции на туризма, горското стопанство на преработващата промишленост“		
· СЦ 1.2. „Разнообразяване на предлагания туристически продукт за по-пълно използване на разполагаемия туристически ресурс		
Приоритет 1	М.1.2.1. Позициониране на Община Велинград като туристическа дестинация в по-висок клас на вътрешния и международен туристически пазар;	
Приоритет 1	Мека мярка 2.2.1	1.2.1.1. Разработване на Стратегия за устойчиво развитие на туризма в община Велинград -2021-2027 г.
Приоритет 1	Мека мярка 2.2.1	1.2.1. 2. разработен и функционира на 4 езика
Приоритет 1	Мека мярка 2.2.1	1.2.1.3. Рекламирање на община Велинград като дестинация за всички видове туризъм /без морски/
Приоритет 1	Мека мярка 2.2.1	1.2.1.5. Подкрепа на местния туристически бизнес за активно участие на национални и международни туристически събития (туристически изложения, туристически борси и др.)
Приоритет 1	Мека мярка 2.2.1	1.2.1.6. Изработване и патентоване на лого на туристическа дестинация Велинград
Приоритет 1	М.1.2.2. Стимулиране на специализираните видове туризъм, водещи до целогодишна и по-интензивна натовареност на туристическата инфраструктура	
Приоритет 1	Мека мярка 1.2.2	1.2.2.1. Административна подкрепа на инвестиционни инициативи за развитие на алтернативен туризъм
Приоритет 1	Мека мярка 1.2.2	1.2.2.2.Проучвания за туристическия интерес към сегмента туристи 60+ възраст за медикъл туризъм с цел целогодишно натоварване на специализираната туристическа инфраструктура в община Велинград; тук става въпрос за различни специализирани и туристически обекти – хотели, бази на НОИ и МЗ предлагатщи

Приоритет (П)	Мярка (М)	Проектна идея
		здравни и рехабилитационни услуги,
Приоритет 1	М.1.2.3.Разширяване обхвата на туристическите атракции;	
Приоритет 1	Мярка 1.2.3	1.2.3.1. Създаване на съвременни туристически атракции, разнообразяващи престоя на туристите, с използване на модерни форми на визуализация (вкл. и 3D формати, анимационни програми за деца и възрастни и др.) в открити пространства на гр. Велинград;
Приоритет 1	Мярка 1.2.3	1.2.3.2. Разработване на едnodневни маршрути /екскурзии в комбинация с посещение на различни забележителности и атракциипътуване по теснолинейната ж.п. линия в границите на общини Ракитово –Велинград- Якоруда; краткотрайни турове в чиста природна среда, турове в природни и исторически забележителности в съседните общини и др. турове с конна езда
Приоритет 1	М. 1.2.4.Съхраняване и щадящо използване на местните туристически ресурси	
Приоритет 1	Мярка 1.2.4	1.2.4.1.Проучване, проектиране и изграждане на модерен водопитиен павилион в централната част на Велинград с минерални води с различен минерален и химичен състав
Приоритет 1	Мярка 1.2.4	1..2.4.2. Административна подкрепа на инвестиционни инициативи, насочени към опазване на туристическите ресурси с природен и антропогенен характер
Приоритет 4. Създаване на условия за по-добра свързаност и намаляван на териториалните диспропорции		
Специфична цел 4.4 „Разширяване на междуобщинското сътрудничество“		
Приоритет 4	Мярка .4.4.1. Сътрудничество със съседните общини в сферата на туризма	

Секторна програма за развитие на туризма, като програмен документ на община Велинград, следва да бъде разработена след приемане на ПИРО. В настоящия планов документ (ПИРО Велинград – 2021-2027) се предлагат идеи за структурата и съдържанието на бъдещата програма за развитие на туризма. Те следва да намерят място в конкретно разработени нова Общинска стратегия за

периода 2021 – 2027 г и съответните Годишни програми за развитие на туризма Основен изпълнител на посочените два документа следва да бъде общината с участието на представители на туристическия бранш.

Друга от възможните насоки е да се използват формите на междуобщинското сътрудничество в сферата на туризма. Тъй като и съседните общини разполагат със значими и качествени туристически ресурси, пътят е за коопериране, с цел подобряване на привлекателността на групата от съседни общини за привличане на туристически интерес.

Развитието на туризма, като основна икономическа дейност, следва да продължи да бъде една от целите на политиката за устойчивото, комплексно развитие на общината. Тази задача изисква да продължи стимулирането на туристическия бранш, неговото укрепване и участието му като основен партньор за развитие на туризма.

VII. МЕРКИ И ДЕЙНОСТИ ЗА АДАПТИРАНЕ КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ И ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ ПРИРОДНИ БЕДСТВИЯ

Въз основа на извършения анализ и въздействието на климатичните промени¹⁰ са обобщени изводите и свързаните с тях необходими мерки за адаптация и ограничаване на риска от природни бедствия в община Велинград.

Въз основа на извършения анализ и въздействието на климатичните промени са обобщени изводите и свързаните с тях необходими мерки за адаптация и ограничаване на риска от природни бедствия.

Важно е да се насочат усилия за увеличаване на дела на ВЕИ при производство на енергия, особено при сгради и отделни домакинства. Съществуват много резерви за производството на енергия за собствени нужди. Общината има нужда от мерки за стимулиране на оценките на наличния и прогнозния потенциал на местните им ресурси за производство на енергия от ВЕИ и неговото оползотворяване.

¹⁰ Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие до 2030 г.

Все още в общината остава висок дялът на използваните твърди горива особено в битовото отопление, което е свързано със замърсяване на атмосферния въздух и особено с отделянето на парникови газове, пряко свързани с глобалното затопляне и климатичните промени. Една от алтернативните възможности е газификацията. Предполага се, че рязкото спадане на цената на природния газ през началото на 2020 г. ще засили интереса към този относително екологичен енергоизточник и все повече домакинства ще се възползват от осигурения достъп. За сега дялът на битовите и „производствените „ потребители на газ w ob]inskiqt centyr e neznai`itelni. Необходими са и мерки за стимулиране чрез подходящи програми за газифициране на сгради. В програмите за енергийна ефективност на общината е необходимо да се обърне повече внимание не само на подобряването на енергийните характеристики на сградите, но и на подобряването на ефективността на сградните инсталации. Насърчават се мерки за поетапна подмяна на отоплителни уреди на твърдо гориво, въвеждане на зони с ниски емисии и разширяване мрежата за централно топлоснабдяване.

Важна цел при адаптацията към климатичните промени е осигуряването на достатъчно водни количества и ограничаване на загубите на питейна вода. Мерките са свързани с включване на нови водоизточници и резервоари за вода и трябва да са насочено преимуществено към най-засегнатите населени места в общината.. Наред с това трябва да се продължат усилията по реконструкция и подмяна на водопроводната мрежа на общината.

В Общината населението, обхванато от канализация, е голям процент- 81 %, което не се дължи на наличие на канализационни мрежи във всички населени места, а по-причина, че наличие на канализационни мрежи има в общинският център и селата Драгиново и Света Петка, които формират. Необходими са мерки за ускоряване на изграждането на канализационни мрежи и пречиствателната станция, търсени на алтернативни решения в малките населени места чрез изграждане на водоплътни изгребни ями и др.

Изграждането и реконструкция на ВиК инфраструктура да се извършва въз основа на РПИП в съответствие с нормативната база, приоритетно в агломерации с над 10 000 екв.ж., а при наличен финансов ресурс и в агломерации с между 2 000 и 10 000 екв.ж.

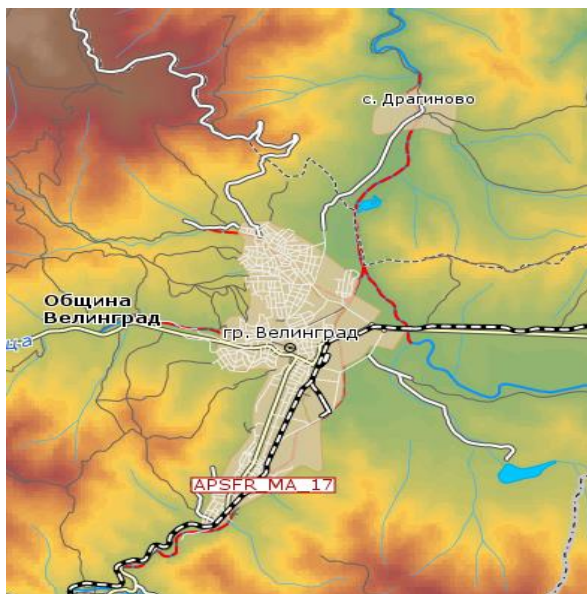
Отделяните отпадъци и по-конкретно отделяните битови отпадъци, имат пряко отношение към натрупването на парникови газове в атмосферата. Общо образуваните отпадъци за периода в Южен централен регион слабо се увеличават.

Предвиждат се мерки за развитието на инфраструктурата, свързана с управлението на битовите отпадъци за постигане на целите за 2030 г. за рециклиране на отпадъците и намаляване на количествата на депонираните отпадъци; мерки за предотвратяване генерирането на отпадъци; мерки за подготовка за повторна употреба и рециклиране, изграждане, разширяване и/или надграждане на системата за разделно събиране на отпадъци и подобряване на базата от знания относно кръговата икономика, мониторинга на отпадъците и потоците от материали.

Състоянието на пътната мрежа е важно по отношение на отделяните парникови газове и други замърсители на въздуха, а така също и за създаването шумово ниво и риск от пътни инциденти. Необходимо е да се ускорят мерките по подновяване на пътните покрития. Ще се насърчават инвестиции за преминаването към по-екологосъобразен транспорт, включително осигуряване на зарядна инфраструктура за електрически превозни средства.

По отношение на риска от природни бедствия фокусът е насочен към живота и здравето на населението; надграждане на система за управление на водите в реално време чрез включване на допълнителни поречия, също така и на съществуващи системи за управление на риска и за оповестяване с разширяване на техния обхват по отношение горски пожари, земетресения и други природни бедствия; изграждане на системи за ранно предупреждение, специално адресирани към поройни наводнения, дължащи се на интензивни валежи с малък пространствен и времеви обхват; продължаване инвестициите в подкрепа на подготовката на населението за реакция с цел намаляване риска от действия под афект. Подкрепа за мерки за преминаване от система за управление, насочена към реагирането при дадена ситуация, към по-цялостна система за предотвратяване и управление на риска от бедствия с цел насърчаване на адаптирането към изменението на климата. Ще се подпомага изпълнението на мерки за готовност, като фокусът е в контекста на активите за реагиране на Европейския резерв за гражданска защита.

В плановите за управление на риска от наводнения (ПУРН) са заложени програми от мерки, насочени към прогнозиране, предотвратяване,

защита и подготвеност, изграждане на системи за ранно предупреждение, устойчиво земеползване и др. Основните дейности за намаляване на риска от наводнения са насочени към поддържане проводимостта на речните легла, състоянието на дигите, корекции на реки и дерета и други хидротехнически и защитни съоръжения, отводнителни системи и полета. В общината риск от наводнения има посочен в картата:

В двете населени места, където е възможен такъв риск, е необходимо изграждане и поддържане на дъждовна канализация, изграждане на прагове и прегради пред входовете на сградите в застрашените ниски участъци на терена. Важно е да се оптимизира организацията за провеждането на защитните и спасителните дейности на територията на община както и осигуряване на готовност за извършване на ремонтно-възстановителни работи на територията на общината. Трябва да се изградят и поддържат на съвременни системи за оповестяване.

Най-актуалните цели, свързани с геозащитната дейност, са предприемане на превантивни геозащитни мерки, строг контрол на инвестиционни намерения в свлачищни райони и предварителни действия за реализиране на инвестиционни проекти за укрепителни и отводнителни съоръжения за предотвратяване опасността от свлачищни и други неблагоприятни геодинамични процеси.

Действията трябва да бъдат насочени и към извършване на регулярни изследвания на територии, застрашени и засегнати от свлачища, срутища, абразия, и други неблагоприятни геодинамични процеси.

VIII. НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ И ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПИРО

8.1. Същност на процеса за наблюдение и оценка на ПИРО – Велинград 2021-2027

Същността на мониторинга като система да наблюдение, анализ и оценка, приложим в процеса на изпълнението на ПИРО е с ясно предназначение. Целта от прилагането на системата за наблюдение и оценка е да бъдат анализирани и оценени процесите по изпълнението на стратегическите цели, на приоритетите и на свързаните с тях мерки. На основата на тях се правят съответните обективни

констатации доколко целесъобразно и ефективно се използват ресурсите и какъв е ефектът от това.

За да се постигнат желаните резултати от мониторинговата система се изисква определено взаимодействие на участниците в реализацията на ПИРО (основно различни институции, НПО сектора и на първо място – Общинската администрация). Важно изискване на обективност на резултатите от наблюдението и оценките на ПИРО е и подборът на информационните показатели. Те следва да бъдат информационно обезпечаеми. Това изискване много често не се спазва, което в крайна сметка затруднява обективното използване на системата от индикатори.

Резултатите от наблюдението и анализите на изпълнението на ПИРО трябва да бъдат публично достояние. Същите трябва да бъдат отразени и в *годишните доклади*, както и в Междинната оценка за изпълнение на ПИРО. Същите се изготвят от Общинската администрация и се представят от кмета на общината за приемане от Общинския съвет.

Резултатите от наблюдението и оценката на изпълнение на ПИРО – Велинград 2021-2027 г. до голяма степен се основават на степента на достигане на целевите стойности на заложените *индикатори за ресурс и за резултат*. Тези резултати се използват при подготовката на *Междинната* и на *Последващата* оценки за изпълнение на ПИРО.

8.2. Отговорни структури (участници) в процеса на наблюдение и оценка

В аналитичния раздел във възприетата структура на ПИРО, в която се анализира и оценява административния капацитет на община Велинград, са посочени ангажиментите на управленските органи и на структурите от общинската администрация в процеса на реализация на плана. Съгласно действащата нормативна уредба на регионалното развитие преки ангажименти и отговорности и в процеса на наблюдение, анализ и оценки на изпълнението му имат органите на местната власт .

От структурите на местната власт това са:

- *Общинският съвет*. Той е ръководния орган, имащ отношение към цялостния процес на реализация на ПИРО, в т.ч. и в процеса на наблюдение и оценка. В Общинския съвет се разглеждат предложените от Кмета на общината резултати от мониторинга на

ПИРО. Общинският съвет, освен приемане на ПИРО, обсъжда и приема ежегодните *Годишни доклади, Междинната и Последваща оценка* за изпълнение на плана.

- *Кметът на общината.* Той организира процесът на наблюдение, анализ и оценка на изпълнението на ПИРО. Основните инструменти за това са индикаторите на наблюдение, на базата на които се изготвят Годишните доклади, представени за обсъждане и приемане от Общинския съвет. Такъв доклад не се представя за първата година от програмния период, т.е. за 2021 г.
- *Структури на общинската администрация.* Основни ангажменти към изпълнението на ПИРО, в т.ч. и в процеса на наблюдение и оценка имат звената от *Специализираната администрация* и частично - някои звена от *Общата администрация*. Същите са посочени в частта Административен капацитет от Аналитичната част на ПИРО. Тези звена на Общинската администрация осъществяват комуникация и с останалите участващи страни – неправителствен сектор, бизнеса и др. Общинската администрация има ангажмент и по осигуряване на информацията (извън общината) по информационното осигуряване на индикаторите за реализация на стратегическите цели, приоритетите и мерките на ПИРО.

8.3. Основни инструменти на системата за анализ и оценка на ПИРО

Както бе отбелязано, основен инструмент на системата за анализ и оценка на ПИРО е предварително определената система от индикатори. Същите се използват за изготвяне на няколко вида доклади, а именно:

- *Годишни доклади за изпълнение на ПИРО.*
- *Доклад за междинна оценка на изпълнение на ПИРО.*
- *Доклад за последваща оценка на ПИРО.*

Системата от индикатори за отчитане степента на изпълнение на ПИРО включва два вида:

- *Индикатори за продукт.*
- *Индикатори за резултат.*

Индикаторите за отчитане на изпълнение на заложените в ПИРО приоритети и мерки намират приложение и при досега действащите планове и стратегически документи на регионалното развитие – Областните стратегии и Общинските планове за развитие (изпълнявани в програмните периоди 2007-2013 и 2014-2020 г.). В този смисъл може да се твърди, че има практика по тяхното определяне (формулиране) и прилагането им за отчитане степента на изпълнение на мерките, включени в съответните приоритети на посочените документи.

Важно условие за индикаторите (за продукт и за резултат) е да бъдат количествено измерими с цел обективност на оценките за изпълнение на стратегическите цели, приоритетите и мерките, заложи в стратегическата част на ПИРО.

Първият тип индикатори – *за продукт*, отчитат как заложените интервенции по отделните стратегически цели и приоритети на плана се обезпечават и отчитат с помощта на предварително определени количествени измерители (брой, относителен дял, километър, стойност в хил. лв. и др.). Индикаторите за продукт се предлагат не за всяка конкретна проектна идея или проект, а за съответната мярка. По отделните мерки се предлагат от един до няколко индикатора, които са приложими от съвкупното реализиране на проектните идеи или конкретните проекти. Крайната цел от прилагането на този тип индикатори е да се оцени какво е прякото въздействие в съответната функционална област на социално-икономическото и инфраструктурно развитие и опазването на околната среда в общината.

Вторият тип индикатори – *за резултат*, са предназначени за отчитане на постигнатите резултати от реализацията на съответния приоритет на ПИРО. Неговите измерители се отличават от тези, прилагани при индикаторите за продукт. Те имат базова и целева стойност, която се отнася за постигнатия резултат в края на програмния период.

Във времеви аспект, индикаторите за резултат имат базови и целеви стойности. Чрез тяхното прилагане се измерва степента на постигане на стратегическите цели и на включените в тях приоритети на ПИРО.

Източници на информация. При определяне на базовите стойности на индикаторите за мониторинг на ПИРО се ползва надеждна информация, която трябва да бъде от официализирани информационни източници. Такива са данни от информационните масиви на НСИ, Областни дирекции „Земеделие“, Регионални управления по образование, Регионални здравни инспекции, Областни пътни управления. Важен информационен източник е и общинската

администрация на съответната община. От посочените и други информационни източници и използвана информация за разработване на аналитичната част на ПИРО – Велинград 2021-2027.

Индикаторите за продукт и за резултат със съответните стойности са представени съобразно матрицата, заложена в Методическите указания за разработване на ПИРО в програмния период 2021 -2027 г. За ПИРО – Велинград 2021-2027, същите са представени в две приложения – Приложение 3 (индикатори за продукт) и Приложение 3-А (индикатори за резултат).

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение 1 ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПИРО – ВЕЛИНГРАД 2021-2027. ИНДИКАТИВЕН СПИСЪК С ПРИОРИТЕТИ, ЦЕЛИ, МЕРКИ И ДЕЙНОСТИ (ПРОЕКТНИ ИДЕИ И ПРОЕКТИ)

Приложение 2 ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА - ПИРО НА ОБЩИНА ВЕЛИНГРАД ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 г.

Приложение 3 ПИРО – ВЕЛИНГРАД 2021-2027 . ИНДИКАТОРИ ЗА ПРОДУКТ

Приложение 3 – А. ПИРО – ВЕЛИНГРАД. ИНДИКАТОРИ ЗА РЕЗУЛТАТ

Приложение 1

Приложение 1								
Програма за реализация на ПИРО – Велинград 2021-2027. Индикативен списък с приоритети, цели, мерки и дейности (проектни идеи и проекти)								
Използвани съкращения за административните структури в Общинска администрация								
§ Отдел „ОКВ“ – Образование, култура и вероизповедания								
§ Отдел „ИСИ“ - Инвестиции, строителство, инфраструктура;								
§ Отдел " КРЗП" - Кадастър, регулация и строителни планове;								
§ Дирекция „ЕПП“ – Европейски програми и проекти								
Приоритет (П)	Мярка (М)	Дейност/проектна идея*	Кратко описание	Територия/зона за прилагане на интегриран подход (зона)	Индикативен бюджет (хил. лв.)	Източник на финансиране	Срок за изпълнение	Отговорна институция от Общинска администрация
П. 1: „Балансиран, устойчив растеж чрез привличане на свежи инвестиции за утвърждаване конкурентоспособността на водещите функции на туризма, горското стопанство на преработващата промишленост“								
П. 1.	СЦ 1.1. Подкрепа на инициативи на бизнеса за привличане на нови инвестиции (в т.ч. и от външни източници)“							
П. 1.	М. 1.1.1:Стимулиране на планинското биоземеделие и биоживотновъдство							

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ВЕЛИНГРАД 2021 – 2027 г.

*

Проект за обсъждане и препоръки

П. 1.	М. 1.1.1.	1.1.1.1. Административна подкрепа на проекти за развитие на планинското биологично животновъдство	намалена адм. тежест		0,0			
П. 1.	Мярка 1.1.1.	1.1.1.2. Разширяване на площите за отглеждане на картофи			60,0	ПРСР /частни инвестиции	2021-2027	
П. 1.	Мярка 1.1.1.	1.1.1.3. Стимулиране на инициативи за отглеждане на трайни насаждения – арония, ягоди, култивирани малини и др.			100,0	ПРСР /частни инвестиции	2021-2027	
П. 1.	М. 1.1.2. Инвестиции в иновативни производства							
П. 1.	Мярка 1.1.2.	1.1.2.1. Намалена административна тежест при проекти с иновативен характер			0,0		2021-2027	
П. 1.	М. 1.1.2. Разработване на инвестиционен профил на община Велинград							
П. 1.	Мека мярка 1.1.4.	1.2.1.1. Разработване на общинска инвестиционна стратегия	Създаване на документ		7,0	ОБ	2022 г.	Дирекция "АПИО"/отдел "ЕПП"
П. 1.	Мека мярка 1.1.4.	1.1.2.3. Периодични актуализации за Маркетингов профил на Община Велинград	Създаване на документ		5,0	ОБ	2023-2026 г.	отдел "ИСИ"/отдел "ЕПП"
П. 1.	Мека мярка 1.1.4.	1.1.2.4. Рекламирање на възможностите за развитие на бизнес в община Велинград			5,0	ОБ	2021-2027	Спец. админстр.
П. 1.	СЦ 1.2. „Разнообразяване на предлагания туристически продукт за по-пълно използване на разполагаемия туристически							

	ресурс“							
П. 1.	§ М.1.2.1. Позициониране на Община Велинград като туристическа дестинация в по-висок клас на вътрешния и международен туристически пазар;							
П. 1.	Мека мярка 1.2.1.	1.2.1.1. Разработване на Стратегия за устойчиво развитие на туризма в община Велинград - 2021-2027 г.	изработване на програмен документ		0,0		2021	отдели "ЕПП" и „ТР“турист. бизнес
П. 1.	Мека мярка 1.2.1.	1.2.1. 2. Подържане и усъвършенстване на виртуалният туристически пътеводител на община Велинград	орг. д-ст		30,0	публично-частно партньорство	2021-2027	Отдели „ТР“ и "ЕПП"турист. бизнес
П. 1.	Мека мярка 1.2.1.	1.2.1.3. Рекламирање на община Велинград като дестинация за всички видове туризъм /без морски/	орг. д-ст		35,0	публично-частно партньорство	2021-2027	Отдели „ТР“ и "ЕПП"турист. бизнес
П. 1.	Мека мярка 1.2.1.	1.2.1.4. Подкрепа на местния туристически бизнес за активно участие на национални и международни туристически събития (туристически изложения, туристически борси и др.)	орг. д-ст		35,0	публично-частно партньорство	2021-2027	Отдели „ТР“ и "ЕПП"турист. бизнес
П. 1.	Мека мярка 1.2.1.	1.2.1.6. Изработване и патентоване на лого на туристическа дестинация Велинград			40,0	публично-частно партньорство	2021-2027	отдел "ЕПП"турист. бизнес
П. 1.	§ М.1.2.2. Стимулиране на специализираните видове туризъм, водещи до целогодишна и по-интензивна натовареност на туристическата инфраструктура							

П. 1.	Мека мярка 1.2.2.	1.2.2.1. Административна подкрепа на инвестиционни инициативи за развитие на алтернативен туризъм	намалена адм. тежест		0,0		2021-2027	Спец. админстр.
П. 1.	Мека мярка 1.2.2.	1.2.2.2. Проучвания за туристическия интерес към сегмента туристи 60+ възраст за медикъл туризъм с цел целогодишно натоварване на специализираната туристическа инфраструктура в община Велинград; тук става въпрос за различни специализирани и туристически обекти – хотели, бази на НОИ и МЗ предлагатци здравни и рехабилитационни услуги,			10,0	ОБ/турист. Бизнес	2021-2027	Спец. админстр./турист .бизнес
П. 1.	§ М.1.2.3.Разширяване обхвата на туристическите атракции;							
П. 1.	М.1.2.3.	1.2.3.1. Създаване на съвременни туристически атракции, разнообразяващи престоя на туристите, с използване на модерни форми на визуализация (вкл. и 3D формати, аниматорски програми за деца и възрастни и др.) в открити пространства на гр. Велинград;			150,0	публично-частно партньорство	2021-2027	Отд. ЕПП"/отдел "ОКВ"

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ВЕЛИНГРАД 2021 – 2027 г.

*

Проект за обсъждане и препоръки

П. 1.	М.1.2.3.	1.2.3.2. Разработване на едnodневни туристически пакети за опознаване на забележителности и атракции – пътуване до теснолинейната ж.п. линия в границите на общини Ракитово –Велинград- Якоруда; краткотрайни турове в чиста природна среда, турове до природни и исторически забележителности в съседните общини и др. турове с конна езда			100,0	публично-частно партньорство	2021-2027	Тур. Бизнес/Отд. ЕПП"
П. 1.	§ М. 1.2.4. Съхраняване и щадящо използване на местните туристически ресурси							
П. 1.	М.1.2.4.	1.2.4.1. Проучване, проектиране и изграждане на модерен водопитиен павилион в централната част на Велинград с минерални води с различен минерален и химичен състав			80,0	публично-частно партньорство	2021-2027	Дирекция „ЕПП“/отдел "ИСИ"
	Мека мярка 1.2.4.	1..2.4.2. Административна подкрепа на инвестиционни инициативи, насочени към опазване на туристическите ресурси с природен и антропогенен характер	намалена адм. тежест		0,0		2021-2027	Тур. Бизнес/Отд. ЕПП"
П. 1.	СЦ 1.3. „Развитие на конкурентни сектори, базирани на местни ресурси“							
П. 1.	§ М.1.3.1: Административна и логистична подкрепа на местния микро и малък бизнес							

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ВЕЛИНГРАД 2021 – 2027 г.

*

Проект за обсъждане и препоръки

П. 1.								
П. 1.	М.1.3.1.	1.3.1.1. Изграждане на малко предприятие за изкупуване и дълбочинна преработка на картофи			90,0	ПРСР/частна инвест.	2021-2027	Отд. ЕПП"
П. 1.	Мека мярка 1.3.1.	1.3.1.2. Подкрепа фермери кандидатаващи с проекти за развитие на на планинско биологично животновъдство	намалена адм. тежест		0,0		2021,2027	Специал. администрация
П. 1.	М. 1.3.1.	1.3.1.3. Стимулиране на инициативи за отглеждане на трайни насаждения – арония, ягоди, култивирани малини и др.			250,0	ПРСР/частна инвест.	2021-2027	Отд. ЕПП"
П. 1.	М.1.3.2. Ефективно използване на водните и горски ресурси на общината							
П. 1.	Мека мярка 1.3.2	1.3.2. Разработване на общинска програма за ефективно използване на водния ресурс в общината	Изработване на документ		5,0	Общински бюджет	2024 г.	Дирекция "ЕПП"
П. 1.	М. 1.3.2.	1.3.2.2. Засилване на контролната дейност на горските стопанства срещу недаконния дърводобив	организ. дейност		0,0		2021-2027	ДП "ДГС"
П. 1.	М.1.3.3 Административна подкрепа за новостартиращи бизнес инициативи;							
П. 1.	Мека мярка 1.3.3.	1.3.3.1.Административна подкрепа на бизнес инициативи насочени към внедряване на иновации с акценти в кръгова икономика и цифровата трансформация	намалена адм. тежест		0,0		2021-2027	спец. Администрация

П. 2 Съхраняване на човешкия потенциал и подобряване на публичните услуги на населението								
П.2.	Специфична цел 2.1. „Осигуряване на условия за равен достъп до качествено образование и обучение “							
П.2.	Мярка 2.1.1. Прилагане на форми за максимален обхват на подлежащите на образование лица							
П.2.	Мека мярка 2.1.1.	2.1.1.1. Образователна интеграция на рискови групи от от ромската етническа група и х други групи в неравностойно положение	орган. дейност		0,0		2021-2027	Отдел „ОКВ“
П.2.	Мека мярка 2.1.1.	2.1.1.2. Намаляване на относителния дял на преждевременно напускащи училище	орган. дейност		0,0		2021-2027	Отдел „ОКВ“
П.2.	Мека мярка 2.1.1.	2.1.1.3. Подкрепа и финансово стимулиране на ученици с изяви способности			20,0	ОБ	2021-2027	Отдел „ОКВ“
П.2.	2.1.2.Подкрепа на инициативи за съвременни форми на образователния процес							
П.2.	Мека мярка 2.1.2	2.1.2.1.Въвеждане на алтернативни, иновативни форми и методи в обучението	Организационна дейност		80,0	ОП „Наука и образование“	2021-2027 г.	Отдел „ОКВ“
П.2.	Мека мярка 2.1.2	2.1.2..2. Подготовка на преподавателите в общото и професионалното образование за прилагане на иновативни форми и методи в обучението	Организиране на обучителни курсове		50,0	ОП „Наука и образование“	2022-2023 г.	Отдел „ОКВ“

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ВЕЛИНГРАД 2021 – 2027 г.

*

Проект за обсъждане и препоръки

П.2.	Мека мярка 2.1.2.	2.1.2.3. Оборудване на учебните заведения със средства за иновативни форми на обучение – интерактивни дъски, мултимедия и др.			100,0	ОБ/ОП „Наука и образование	2021-2027 г.	Отдел „ОКВ“
П.2.	мярка 2.1.2.	2.1.2.4. Включване на нови училища с изградена STEM среда			200,0	ОП „Наука и образование	2021-2027 г.	Отдел „ОКВ“
П.2.	СЦ 2.2 . „Придобиване на образователни и професионални умения за пазара на труда“;							
П.2.	.Мярка .2.2.1. Обучение през целия живот							
П.2.	Мека мярка 2.2.1.	2.2.1.1. Участие в програми за обучение и заетост на безработни лица			80,0	ОПРЧР	2021-2027	отдел "ОКВ"/Дирекция "БТ"
П.2.	Мека мярка 2.2.1.	2.2.1.2. Обучение на младежи по предприемачество.			50,0	ОПРЧР	2021-2027	отдел "ОКВ"/Дирекция "БТ"
П.2.	Мека мярка 2.2.1.	2.2.1.3. .Оказване на съдействие на малкия и среден бизнес за организиране на дуално обучение извън територията на общината с цел осигуряване на изпълнителски кадри.			50,0	Частен сектор и Привлечено външно финансиране (ОПРЧР)	2021-2027	отдел "ОКВ"/Дирекция "БТ"
П.2.	Мека мярка 2.2.1.	2.2.1.4.Подготовка на лица с подходящо образование за здравни, образователни и социални медиатори в рамките квартали „Асфалтова база“ и „Анезица“ на гр. Велинград			15,0	Европейски социален фонд	2021-2027	отдел "ОКВ"/Дирекция "БТ"

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ВЕЛИНГРАД 2021 – 2027 г.

*

Проект за обсъждане и препоръки

П.2.	Мека мярка 2.2.1.	2.2.1.4. Организиране на периодични езикови курсове за мениджери и ръководни служители във фирми от туристическия бранш;			40,0	Частен сектор и Привлечено външно финансиране (ОПРЧР)	2021-2027	тур. бизнес
П.2.	Специфична цел 2.3. „Предоставяне качествени бюджетни услуги в сферата на образованието, здравеопазването, социално подпомагане, културата и спорта							
П.2.	Мярка .2.3.1. Подобряване качествата на образователната инфраструктура							
П.2.	М.2.3.1.	2.3.1.1.Реконструкция, оборудване и обзавеждане на сградата на СУ „Христо Смирненски“ (с. Света Петка), ведно с прилежащо дворно пространство	Преходен проект в процес на реализация		809,9	ПРСР	2019-2022 г.	Дирекция „ЕПП“
П.2.	М.2.3.1.	2.3.1.2. Изграждане училище в с. Биркова	раб. проект		763,8	ПРСР/ОБ	2021-2023	отдел "ИСИ"
П.2.	М.2.3.1.	2.3.1.3. Изграждане филиал на ОУ "Неофит Рилски" в кв. "Анезица", гр. Велинград	раб. проект		858,0	ОБ	2021-2024	отдел "ИСИ"
П.2.	М.2.3.1.	2.3.1.4.Осигуряване на училищен транспорт за децата и учениците от кв.“Анезица			10,0	Делегиран бюджет	2021-2014	отдел "ОКВ"
П.2.	Мярка .2.3.2.3. Подобряване достъпа до здравеопазване и социални услуги							
П.2.	Мека мярка 2.3.2.	2.3.2.1. Създаване на служебен регистър на лицата с физически, умствени и ментални увреждания, нуждаещи се от социална подкрепа	Организационна дейност		0,0		2021-2022	отдел "ОКВ"

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ВЕЛИНГРАД 2021 – 2027 г.

*

Проект за обсъждане и препоръки

П.2.	Мека мярка 2.3.2.	2.3.2.2.Организиране на приемни на мобилни екипи от лекари специалисти в опорните селищни центрове	Организационна дейност		0,0		2021-2022	Общинска администр./Медиц. центрове
П.2.	М. 2.3.2.	2.3.2.3 Подобряване материалната база на филиала на ЦСМП			100,0	МЗ	2021-2027	Общ. адм./ЦСМП
П.2.	М. 2.3.2.	2.3.2.4. Подготовка и реализация на инвестиционни проекти за подобряване на материалната база на МБАЛ Велинград ООД	не		300,0	Общ. бюджет,Привлечено външно финансиране	2021-2027	Дирекция „ЕПП“
П.2.	М. 2.3.2.	2.3.2.5. Изграждане на нови социални жилища в гр. Велинград	Преходен проект в процес на реализация		4010,0	ОПРР/ОБ	2019-2023 г.	отдел "ЕПП" /отдел "ИСИ"
П.2.	М. 2.3.2.	2.3.2.6. Закупуване и доставка на технически средства за нуждите на деца и младежи, които учат и са настанени в социални услуги, делегирана от държавна дейност от резидентен тип и ЦНСТДБУ в град Велинград	Проект в процес на оценяване		9,6	Фонд „Социална защита“	2021	Обща администрация
П.2.	М.2.3.2.	2.3.2.7.Разкриване на Център за интегрирани услуги (социални, здравни) в кв. "Асфалтова база"	не		40,0	Фонд „Социална защита“	2021-2027	отдел "ЕПП"
П.2.	М.2.3.3. .Подобряване качествата на инфраструктурата на културата и спорта							
П.2.	Мека мярка 2.3.3.	2.3.3.1.Насърчаване на културното разнообразие и съхраняване на културното и историческо наследство	орг. д-ст		50,0	ОБ	2021-2027	Отдел "ОКВ"

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ВЕЛИНГРАД 2021 – 2027 г.

*

Проект за обсъждане и препоръки

П.2.	Мека мярка 2.3.3.	2.3.3.2.Социализиране на тракийското светилище при връх Острец с оглед включването му в туристическите маршрути в общината	не		60,0	ОБ	2021-2027	Отдел "ОКВ"
П.2.	Мека мярка 2.3.3.	2.3.3.3.Изграждане на туристическа пътека до вр. Острец	не		30,0	ОБ	2021-2027	Отдел "ОКВ"
П.2.	мярка 2.3.3.	2.3.3.4.Проект - Проектиране и изграждане на открит музей "Културата на бесите в Чепинския край" разположен в района на м. "Свети Илия" (над "Клептуза")	не		200,0	ПРСР /МК	2021-2027	отдел "ОКВ"
П.2.	Мека мярка 2.3.3.	2.3.3.5. Включване в Общинския културен календар на нови форми с използване на модерни технологии в открити публични пространства	орг. д-ст		70,0	ОБ	2021-2027	Отдел "ОКВ"
П.2.	Мека мярка 2.3.3.	2.3.3.6. Ежегодно подпомагане на читалищната дейност и развиване на читалищата като съвременни културни, информационни и социални центрове.	орг. д-ст		140,0	ОБ	2021-2027	Отдел "ОКВ"
П.2.	Мека мярка 2.3.3.	2.3.3.7. Осъществяване на дейности за опазване на културното и историческо наследство;	орг. д-ст		50,0	ОБ	2021-2027	Отдел "ОКВ"
П.2.	М. 2.3.3.	2.3.3.8. Ремонт на читалищни сгради в селата на общината			170,0	ПРСР/ОБ	2021-2027	Отдел "ИСИ"

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ВЕЛИНГРАД 2021 – 2027 г.

*

Проект за обсъждане и препоръки

П.2.	М. 2.3.3.	2.3.3.9. Проектиране и строителство на Многофункционална зала „Арена Велинград“	не		2500,0	ОПРР	2021-2027	Дирекция „ЕПП“
	М. 2.3.3.	2.3.3.10 .Изграждане на спортна площадка в СУ „Св. Св. Кирил и Методий“ – гр. Велинград	Преходен проект в процес на реализация		77,2	ПРСР	2019-2022 г.	Дирекция „ЕПП“
Приоритет 3. Опазване на природната и подобряване качествата на селищната среда в съответствие със съвременните урбанистични и екологични изисквания и отчитане на климатичните промени+A132								
П.3.	Специфична цел 3.1. „Пестеливо използване на природните ресурси							
П.3.	Мярка 3.1.1. Съхраняване на наличните земеделски земи							
П.3.	Мека мярка 3.1.1.	3.1.1.1. Създаване на общински регистър на земеделските земи	орг. д-ст		0,0		2021-2022	
П.3.	Мека мярка 3.1.1.	3.1.1.2. Ограничаване на смяната на предназначението на висококатегорийни земеделски земи	орг. д-ст		0,0		2021-2027	
П.3.	Мярка 3.1.2. Сертифициране и опазване на качествените горски ресурси							
П.3.	Мярка 3.1.2.	2.3.3.1. Изграждане на компостираща инсталации за зелени и/или биоразградими отпадъци на територията на горските стопанства в община			150,0	ПРСР	2021-2027	Дирекция „ЕПП“

		Велинград						
П.3.	Мека мярка 3.1.2.	2.3.3.2. Провеждане на лесокултурни мероприятия в ерозирали части на горските стопанства			40,0	ПРСР	2021-2027	ДП "ДГС"
П.3.	. М. 3.1.3. Прилагане на екологичното законодателство при използване на природните ресурси							
П.3.	Мека мярка 3.1.3.	3.1.3.1. Разработване на Общинска стратегия за опазване на околната среда за периода 2021-2027 г.	изработване на стратед. документ		10,0	ОБ	2021-2022	
П.3.	Мека мярка 3.1.3.	3.1.3.2. Разработване на Общинската програма за управление на отпадъците в Община Велинград 2021-2027г.	изработване на прогр. документ		10,0	ОБ	2021-2022	
П.3.	Специфична цел 3.2. „Подобряване качествата на селищната среда“							
П.3.								
П.3.	Мярка 3.2.1. Планово осигуряване на населените места с актуални устройствени планове;							
П.3.	Мека мярка 3.2.1.	3.2.1.1. Изработване на цялостни или частични подробни устройствени планове на населени места съгласно предвижданията на ОУПО и ОУП Велинград- Драгиново или дигитализация на			180,0	ОБ	2021-2027	отдел "КРЗХ"

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ВЕЛИНГРАД 2021 – 2027 г.

*

Проект за обсъждане и препоръки

		действащи ПУП (по преценка)						
П.3.	Мека мярка 3.2.1.	3.2.1.2.Проучване на необходимостта от изработване на ПУП на ромските махали на гр. Велинград	орг. д-ст				2021	
П.3.	Мека мярка 3.2.1.	3.2.1.2. Изработване на ПУП на зоните за целево въздействие			90,0	ОБ	2021-2027	отдел "КРЗХ"
П.3.	Мярка 3.2.2. Подобряване качествата на публични пространства в населените места;							
П.3.	М. 3.2.2.	3.2.2.1.Асфалтиране на улици в гр. Велинград	да		767,1	Целева субсидия РБ	2021-2022	отдел "ИСИ"
П.3.	М. 3.2.2.	3.2.2.2.Ремонтни дейности в централна градска част на гр. Велинград, в т.ч. и ремонт на фонтан	да		1,7	ОБ	2021	отдел "ИСИ"
П.3.	М. 3.2.2.	3.2.2.3.Ремонт на ул. „Вела Пеева“ – с.Пашови	да		1,2	ОБ	2021	отдел "ИСИ"
П.3.	М. 3.2.2.	3.2.2.4. .Асфалтиране и благоустрояване на улици в с. Долна Дъбева	да		100,0	ОБ	2021-2022	отдел "ИСИ"
П.3.	М. 3.2.2.	3.2.2.5. Ремонт на улица "Изгрев" в с. Света Петка	да		4,3	ОБ	2021	отдел "ИСИ"

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ВЕЛИНГРАД 2021 – 2027 г.

*

Проект за обсъждане и препоръки

П.3.	М. 3.2.2.	3.3.3.6. Ремонт на улица "капитан Петко войвода" в с. Драгиново	да		1,5	ОБ	2021	отдел "ИСИ"
П.3.	М. 3.2.2.	3.2.2.7. Облагородяване на парк при площад „Възраждане“	Преходен, в процес на реализация		444,0	ОПРР	2019-2022 г.	Дирекция „ЕПП“
П.3.	М. 3.2.2.	3.2.2.8. "Реконструкция и рехабилитация на ул. „Братя Маврикови“ в град Велинград",	В процес на оценка		388,0	ПРСС – чрез МИГ Белово-Велинград-Ракитово	2021-2022 г.	Дирекция „ЕПП“
П.3.	М. 3.2.2.	3.2.2.9. Облагородяване на паркови пространства в централните части на опорните населени места	не		150,0	ПРСР	2021-2027	отдел "ИСИ"
П.3.	М. 3.2.2.	3.2.2.10. Рехабилитация на основни улици в кв. "Асфалтова база" и кв. "Анезица"			50,0	ОБ/Целева субс.	2021-2027	отдел "ИСИ"
П.3.	М. 3.2.2.	Реновиране и изграждане на обекти в зони за отдих и развлечения в района на парк „Клептуза“			200,0	ОБ/Целева субс.	2021-2027	отдел "ИСИ"
П.3.	Специфична цел 3.3 „Съхраняване на природния ресурс чрез подобряване на екологичната инфраструктура в контекста на глобалните изменения на климата							
П.3.	Мярка 3.3.1. Подобряване състоянието на В и К инфраструктурата							
П.3.	Мярка 3.3.1..	3.3.1.1 Осигуряване на финансиране по проект "Воден цикъл на гр. Велинград"	идеен проект		11 000,0	Европ. Финансиране	2021-2027	Дирекция „ЕПП“

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ВЕЛИНГРАД 2021 – 2027 г.

*

Проект за обсъждане и препоръки

	Мярка 3.3.1.	3.3.1.2. Осигуряване на финансиране заизграждане на ПСОВ отгр. Велингад и с. Драгиново	идеен проект		12000,0	Евпорејско/Национално финансиране		Дирекция "ЕПП"
П.3.	Мярка 3.3.1..	3.3.1.3.Реконструкция на водопроводната мрежа в населени места на общината	не		500,0	Европ. Финансиране/ОБ	2021-2027	Дирекция „ЕПП“
П.3.	Мярка 3.3.1..	3.3.1.4. Проектиране и изграждане на малки ПСОВ и канализация в опорните населени места в общината	не		1800	Европ. Финансиране/ОБ	2021-2027	Дирекция „ЕПП“
		3.3.1.4.Рехабилитация на ВиК мрежата и на уличните платна на улици в с. Драгиново	не		150,0	ПРСР	2021-2027	Дирекция „ЕПП“
П.3.	Мека мярка 3.3.1..	Финализиране на процедура по учредяване на ВиК асоциация от родопските общини на област Пазарджик	орг. Дейност		0,0			Общ. администр.
П.3.	<i>Мярка 3.3.2. Подобряване на енергийната инфраструктура</i>							
П.3.	Мярка 3.3.2.	3.3.2.1. Рехабилитация и модернизация на общинската инфраструктура - системи за външно изкуствено осветление на Велинград	В процес на оценка		782,0	Финансов механизъм на Европейски икономическо пространство	2021-2023 г.	Дирекция „ЕПП“
П.3.	<i>Мярка 3.3.3. Внедряване на съвременни системи за отпадъците</i>							

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ВЕЛИНГРАД 2021 – 2027 г.

* Проект за обсъждане и препоръки

П.3.	Мярка	3.3.3.1. „Изграждане на инсталация за предварително третиране на смесени битови отпадъци и инсталация за компостиране на зелени отпадъци от общини Велинград и Ракитово“	Преходен, в процес на реализация		9674,0	ОПОС	2018-2021 г.	Дирекция „ЕПП“
П.3.		3.3.3.2. Закриване и рекултивация на общинско депо за битови отпадъци в землището на гр. Велинград, местност "Реповица",	Преходен, в процес на реализация		3846,0	ОПОС	2020-2022 г.	Дирекция „ЕПП“
П.3.	Мярка 3.3.3.	3.3.3.3. Модулна система за разделно събиране и управление на битови отпадъците в община Велинград	В процес на оценка		391,0	ОПОС	2021-2023 .	Дирекция „ЕПП“
П.3.	Мярка 3.3.4. Превенция и защита от рискове и бедствия							
П.3.	Мярка 3.3.4..	3.3.4.1. Укрепване на свлачище по ул. "Чепинска" – гр. Велинград			300,0	ОБ	2021-2023	
П.3.	Мярка 3.3.4..	3.3.4.2. Изграждане на система за наблюдение и превенция на опасността от пожари на територията на горските стопанства в общината			100,0	ПРСР	2021-2027	ДП "ДГС"
П.3.	Мека мярка 3.3.4.	3.3.4.3. Ежегодна актуализация на плановите за преодоляване на рисковете от бедствия и аварии	орг. дейност					
П.4.	Приоритет 4. Създаване на условия за по-добра свързаност и намаляване на териториалните диспропорции							

П.4.	СЦ 4.1. „Подобряване на транспортната и цифрова свързаност, развитие на електронните услуги и достъпност							
П.4.	.Мярка 4.1.1. Подобряване качествата на общинската пътна мрежа							
П.4.	Мярка 4.1.1.	Реконструкция на път РАЗ 2063/ III-843, Велинград – п.к. Грашево / Абланица – Цветино – връзка с път РАЗ 1062/BGL1350, п.к. II-84 – Аврамово / - Рохлева-Биркова – Кръстава - /III-843/	Има технически проект		85000,0	ОПРР/АПИ	2021-2027	Дирекция „ЕПП“
П.4.	Мярка 4.1.1.	4.1.1.1. Проектиране и изграждане на околоръстен път на гр. Велинград			3500,0	ОПРР/АПИ	2021-2027	Дирекция „ЕПП“
П.4.	Мярка 4.1.1.	4.1.1.2. Рехабилитация на общински пътища без трайна настилка			80,0	ПРСР	2021-2027	отдел "ИСИ"
П.4.	Мярка 4.1.1.	4.1.1.3.Рехабилитация на общински пътища с ътна настилка в много лошо състояние			200,0	Целева субсидия/ОБ	2021-2027	отдел "ИСИ"
П.4.	Мярка 4.1.1.	4.1.1.4.Рехабилитация на малки участъци от общински път Велинград – летовища „Начовото“ и „Бялата вода“			20,0	ОБ	2022	отдел "ИСИ"
П.4.	Мярка 4.1.2. Развитие на електронни услуги							
П.4.	Мярка 4.1.2.	4.1.3.1. Разширяване на обхвата на електронните услуги, предоставяни от Общинска администрация			10,0	ОБ	2021-2027	Специал. администрация

П.4.	Мярка 4.1.2.	4.1.3.2. Разширяване на публични пространства безплатно покритие на Интернет			40,0	ОПДУ	2021-2027	Специал. администрация
П.4.	СЦ 4.2. „Подкрепа за балансирано пространствено развитие“;							
П.4.	Мярка 4.2.1. Създаване на условия за развитие на зоните за целево въздействие							
П.4.	Мярка 4.2.1.	4.2.1.1. Насочване на проекти, свързани с развитието на зоните за въздействие					2021-2027	
П.4.	Специфична цел 4.3. Добро управление, насочено за намаляване на териториалните диспропорции							
П.4.	М.4.3.1. Осигуряване на публични инвестиции за развитие на селата							
П.4.	Мярка 4.3.1.	4.3.1.1. Осигуряване на инвестиции за развитие на опорните селищни центрове						
П.4.	Мека мярка 4.3.1.	4.3.1.2. Разработване на Програма за стимулирано развитие на селата						
П.4.	Специфична цел 4.4 „Разширяване на междуобщинското сътрудничество“							
П.4.	Мярка .4.4.1. Сътрудничество със съседните общини в сферата на туризма							
П.4.	Мярка 4.4.1.	4.4.1.1. Подготовка на интегрирани проекти за развитие на туризма съвместно с общини Ракитово и Сърница					2021-2027	общ. адм./Турист.бизнес
П.4.	Мярка .4.4.2. Сътрудничество за решаване на проблеми от общ интерес							

ПЛАН ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ВЕЛИНГРАД 2021 – 2027 г.

*

Проект за обсъждане и препоръки

П.4.	Мярка 4.4.2.	4.4.2.1. Сключване на споразумения с общини Ракитово и Сърница в сферата на професионалното и болничното обслужване					2021-2027	общ.администр.
П.4.	Мярка 4.4.2.	4.4.2.2. Сътрудничество с общини от страната и чужбина с развит СПА туризъм					2021-2027	общ. адм./Турист.бизнес
П.4.	Мярка 4.4.2.	4.4.2.3. -Сътрудничество с родопски общини за изпълнение на съвместни проекти за „Възраждане на Родопите“				Целенасочена инвестиционна програма. Други ОП	2021-2027	Об. администрация

Приложение 2

ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА

ПИРО НА ОБЩИНА ВЕЛИНГРАД ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 г.

/хил. лв./

Период 2021 - 2027	Собствени средства - Общински бюджет	Отн. дял (%)	Републик ански бюджет	Отн. дял (%)	Средства от ЕС	Отн. дял (%)	Други източници	Отн. дял (%)	ОБЩО в хил.лв.	ОБЩО в отн. дял (%)
Приоритет 1	160	15.97	0	0	622	62.07	220	21.96	1002	100%
Приоритет 2	770	7.18	200	1.86	7510	70.00	2248.5	20.96	10728.5	100%
Приоритет 3	640	1.48	0	0.00	42490.8	98.52	0	0.00	43130.8	100%
Приоритет 4	230	0.26	0	0.00	85920	96.70	2700	3,04	88850	100%
ОБЩО	1800	1,25	200	0.14	136542,8	95,01	5168,5	3,60	143711,3	100%

Приложение 3.

ПИРО – Велинград 2021-2027 . Индикатори за продукт

П.1.	М.1.2.2. Стимулиране на специализираните видове туризъм, водещи до целогодишна и по-интензивна натовареност на туристическата инфраструктура				
П.1.	Одобрени проекти за специализирани видове туризъм, алтернативни на СПА туризма	брой	Община Велинград	2 години	2
П.1.	М.1.3.1: Административна и логистична подкрепа на местния микро и малък бизнес				
П.1.	Проекти, получили административна подкрепа	брой	Община Велинград	2 години	6
Приоритет 2: Съхраняване на човешкия потенциал и подобряване на публичните услуги на населението					
П.2.	М 2.2.1 Прилагане на форми за максимален обхват на подлежащите на образование лица				
П.2.	Организиран кампания за обхващане на подлежащите на задължително обучение деца от ромската етническа група	брой	Община Велинград	1 година	1
П.2.	2.1.2.Подкрепа на инициативи за съвременни форми на образователния процес				
П.2.	Училища с изградена STEM среда	брой	Община Велинград	3 години	3
П.2.	Мярка .2.2.1. Обучение през целия живот				
П.2.	Реализиране на обучителни курсове за придобиване на професионални умения	брой	Бюро по труда	1 година	2
П.2.	Мярка .2.3.2. Подобряване достъпа до здравеопазване и социални услуги				
П.2.	Създадени центрове за интегрирани (социални и здравни) услуги	брой	Д-ция Социално подпомагане	2 години	2
П.2.	М.2.3.3. .Подобряване качествата на инфраструктурата на културата и спорта				
П.2.	Културни обекти с подобрени качества	брой	Общ.	2 години	4

			Велинград		
П.2.	Изградени нови спортни обекти	брой	Общ. Велинград	2 години	3
Приоритет 3. Опазване на природната и подобряване качествата на селищната среда в съответствие със съвременните урбанистични и екологични изисквания и отчитане на климатичните промени					
П. 3	М. 3.2.1. Планово осигуряване на населените места с актуални устройствени планове;				
П. 3	Изработени устройствени планове	брой	Община Велинград	1 година	2
П. 3	М. 3.2.2. Подобряване качествата на публични пространства в населените места				
П. 3	Улици в населените места с подобрена настилка	брой	Община Велинград	1	5
П. 3	Реновирани паркови пространства в централните части на населените места	брой	Община Велинград	1	3
П. 3	Мярка 3.3.1. Подобряване състоянието на В и К инфраструктурата				
П. 3	Населени места с ремонтирана ВиК инфраструктура	брой	Община Велинград	1	3
Приоритет 4. Създаване на условия за по-добра свързаност и намаляване на териториалните диспропорции					
П.4.	Мярка 4.1.1. Подобряване качествата на общинската пътна мрежа				
П.4.	Ремонтирани общински пътища	брой	Община Велинград	1	3

Приложение 3 – А.

ПИРО – Велинград. ИНДИКАТОРИ ЗА РЕЗУЛТАТ

Специфична цел	Индикатор	Мерна единица	Източник на информация	Период на отчитане	Базова стойност	Целева стойност
СЦ 1 Подкрепа на инициативи на бизнеса за привличане на нови инвестиции (в т.ч. и от външни източници)						
СЦ 1.1.	Разкрити работни места в нови малки и средни предприятия	брой	Агенция за МСП	1 година	0	50
СЦ 1.1.	Размер на привлечени средства от външни източници (ОП, други Национални програми)	хил. лв.	ИСУН	1 година	48 847 575,00 (2020 г.)	39 000 000,00 лв.
СЦ 1.1.	Гъстота на фирмите на 1000 д от населението	брой	НСИ	1 година	53,8 (2018 г.)	59
СЦ 1.2. „Разнообразяване на предлагания туристически продукт за по-пълно използване на разполагаемия туристически ресурс“						
СЦ 1.2.	Регистрирани леглоденоночия в места за настаняване с над 10 легла	брой.	НСИ	1 година	1 137 904 (2019 г.)	1 140 000
СЦ 1.2.	Разкрити нови легла местата за настаняване	брой	Турист. регистър на община Велинград	1 година	0	50
Специфична цел 2.1. „Осигуряване на условия за равен достъп до качествено образование и обучение“						
СЦ 2.1.	Намален отн. дял на отпаднали ученици от общия брой ученици	%	Община Велинград	1 година	4,2	3,0
СЦ 2.1.	Въведени иновативни форми на обучение	брой	РУО - Пазарджик	2 години	4	7
СЦ 2.2 . „Придобиване на образователни и професионални умения за пазара на труда“;						
СЦ 2-2-	Лица, придобили професионални умения за пазара на труда	брой	Д-ция „Бюро по труда	6 месеца	0	30

Специфична цел 2.3. „Предоставяне качествени бюджетни услуги в сферата на образованието, здравеопазването, социално подпомагане, културата и спорта“						
СЦ 2.3..	Относителен дял на учениците, обучавани в подобрена учебна среда	%	Община Велинград	2 години	75	100
СЦ 2.3..	Разкрити нови места в социални услуги	брой	Община Велинград, Д-ция „Социално подпомагане“	2 години	0	40
Специфична цел 3.2. „Подобряване качествата на селищната среда“						
СЦ 3.-2.	Актуализирани действащи и изработени нови ПУП, ПЗ, ПР	брой	Община Велинград	1 година	0	3
СЦ 3.-2.	Дължина на ремонтирани улици	км	Община Велинград	1 година	0	26
СЦ 3.-2.	Подобри качества на зелени площи	дка	Община Велинград	1 година	0	25
Специфична цел 3.3 „Съхраняване на природния ресурс чрез подобряване на екологичната инфраструктура в контекста на глобалните изменения на климата“						
СЦ 3.3..	Относителен дял на населението с подобро водоснабдяване	%	ВиК	3 години	0	95
СЦ 3.3.	Монтирани енергоспестяващи лампи по уличното осветление	брой	EVN България	2 години	0	1000